

Glauber, Johann Rudolph .

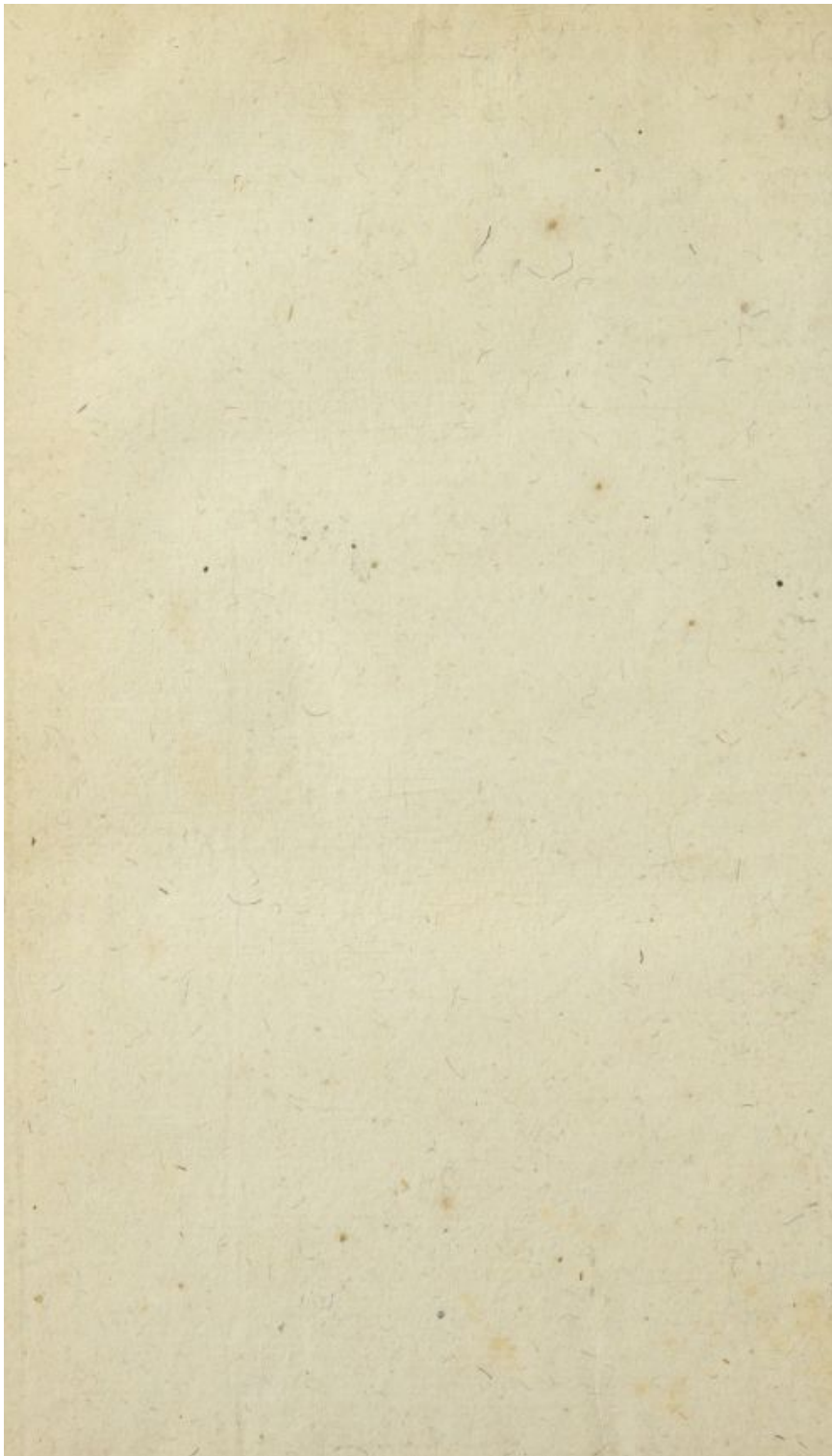
**Prosperitatis Germaniæ quarta pars,
in quâ multa praeclara, utilia,
patriaeque commodo inservientia
arcana revelantur, & efficacium, atque
metallis depromptorum, usiusque
medico destinatorum condimentorum,
ut & aurearum potionum confectiones
& praeparationes variar docentur.
Cum adjuncto tractatu manifestante
laboratorium meum, hactenus
incognita secreta in humani generis
utilitatem & commodum publicum
docebuntur, & demonstrabuntur. In
honorem Dei, & Patriae emolumentum
opus conscriptum & in lucem editum a
Johanne Rudolpho Glaubero.**

*Amstelodami, apud Joannem Janssonium, MDCLIX.,
1659.*

Cote : BIU Santé Pharmacie 11265-4 (1)

Licence ouverte. - Exemplaire numérisé: BIU Santé
(Paris)

Adresse permanente : http://www.biusante.parisdescartes.fr/histmed/medica/cote?pharma_011265x04x01

4

PROSPERITATIS GERMANIÆ

QUARTA PARS

In quâ multa præclara, utilia, Patriæque
commodo inservientia arcana revelantur, &
efficacium, atque ex Metallis depromptorum,
usuique Medico destinatorum Condimento-
rum, ut & aurearum Potionum confe-
ctiones & præparationes variæ
docentur.

Cum adjuncto Tractatu manifestante La-
boratorium meum, in quo admiranda, uni-
cuique utilissima, hætenus incognita secreta in
Humani Generis utilitatem & commodum pu-
blicum docebuntur, & demonstra-
buntur.

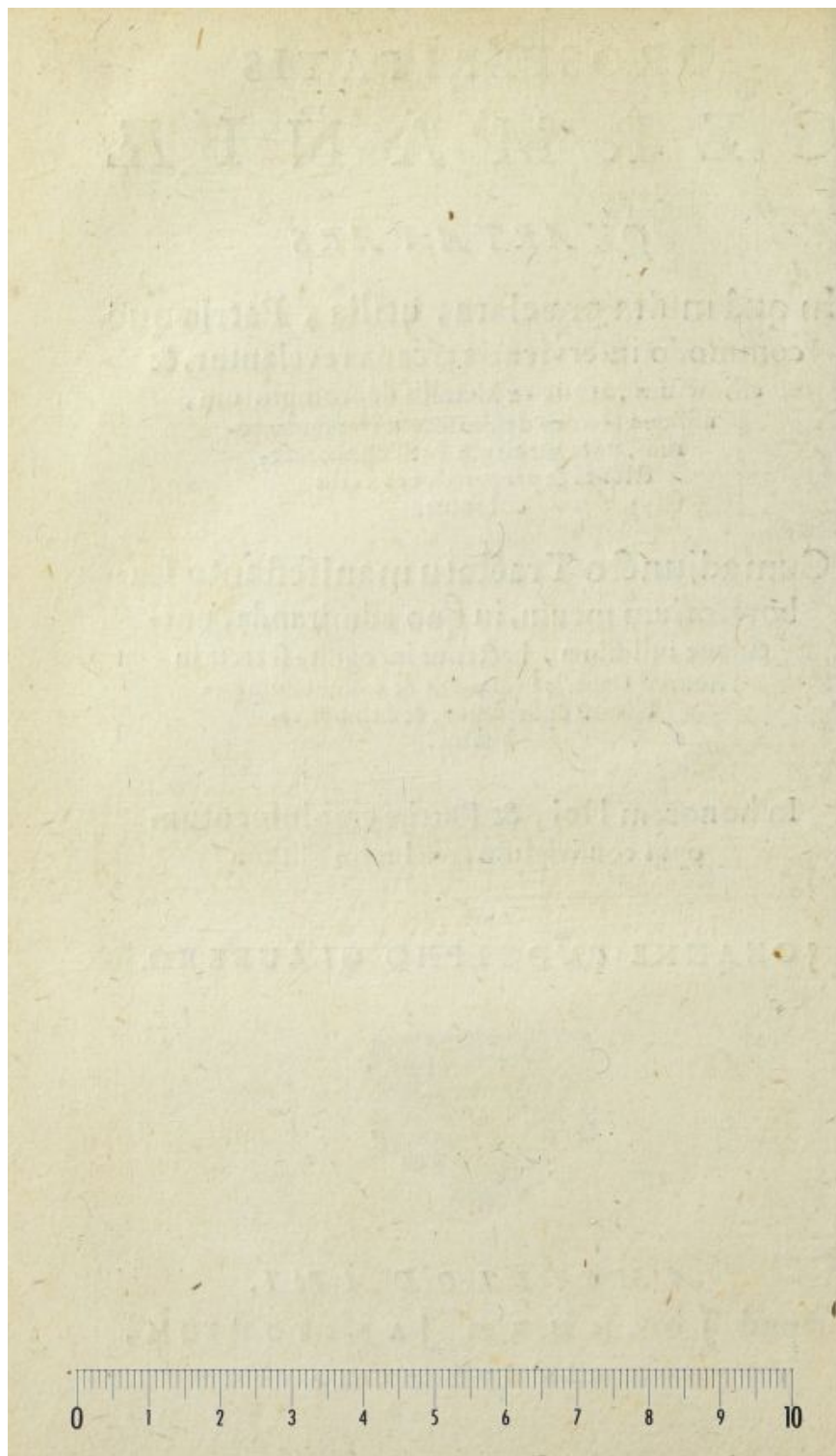
In honorem Dei, & Patriæ emolumentum
opus conscriptum & in lucem editum

✍

JOHANNE RUDOLPHO GLAUBERO.

AMSTELODAMI,
Apud JOANNEM JANSSONIUM,
cldc lxx.

Benevolum Lectorem

P R Æ F A T I O.

Vanquam ante annum in
 Præfatione opusculi, quod de
 Salium Naturâ tractans pu-
 blici juris feci, præter salem
 etiam jusculum aut embamma cum saccha-
 ro & condimentis me adjuncturum cæteris
 cibis mensæ imponendis pollicitus sum; tan-
 tum mihi tamen artium bonorum studiosi
 temporis concedere neutiquam voluerunt,
 ut ejusmodi condimenta pararem, & para-
 ta mensæ apponerem, sed illud solum, ef-
 flagitârunt, ut casei, ac butyri mensæ ap-
 ponendorum memoriam non deponerem.
 Quorum postulationi ut satisfaciam, in
 proclivi quidem mihi esse fateor, & nihil
 aliud obstare video, nisi solam angustiam

A 2

tempo-

temporis, quod aliis negotiis magis necessariis impendere cogor. Veruntamen quia haud exiguae laudi ducitur beneficia sua plurimis in locis diffundendo multis benefacere, operæpretium putavi, omissis aliis rebus promissa condimenta cum Butyro & caseo meis præmissis cibis subjungere, eâ tamen brevitate, quàm fieri commodè poterit. Si prolixius temporis intervallum mihi indultum fuisset, saccharo majorem puritatem, & gratiorem condimentis saporem conciliâssem, quod quò minus fieri possit, temporis celeritas prohibet. Prætereâ quoniam Prosperitatis Germaniæ quartam partem, cum optimorum Medicamentorum Metallicorum detectione promisi, ut promissis starem, consultum mihi visum fuit efficacissima hæc condimenta mea sub titulo Quartæ Partis Prosperitatis Germaniæ in lucem emittere, idque eam magis ob causam, quod ad alia describenda, & denu-

danda

danda sufficiens tempus mihi non suppetierit.

Quò autem vilior, & contemptior vestitu præsentia hæc in conspectum prodeunt, eò majores vires, & nobiliores virtutes sordido suo palliolo occultant. In animum quidem induxeram Quartam hanc partem diutius mecum retinere, ut commodiore tempore in lucem emissæ majoris momenti secretis ornatior in publico se spectandam exhiberet. Inter ea secreta eminet Auri & Argenti concentratio, atque reductio in ejusmodi formam & figuram, quæ ab hostibus aliquando contra spem ingruentibus, (quod tamen Deus clementer à nobis avertat,) neutiquam agnosci queat, atque hoc pacto efficere possit, ut corpora ejusmodi incognitâ veste occultata nec erepturi, nec etiam sint ablaturi.

• Quoniam autem in præcedente Tertia

A 3

Parte

Parte indicium feci , quâ ratione in omnibus totius Germaniæ locis mearum Inventionum ope Auri , & Argenti ingentes thesauri comparatu faciles futuri sint , nullum mihi dubium est , nec etiam aliter fieri potest , quin seduli Patresfamiliâs mihi morem sint gesturi , & effectui plurima daturi , præcipuè cum ipsis consilium & operam meam , quantum in me situm fuerit , præstandam obtulerim. Si modo tantorum thesaurorum investigatio nimis securè & negligenter tractata fuerit , extra omnem dubitationis aleam profectò positum est , Patriam nostram tanto medio , & tantis opibus penitus invictam redditum iri. Ægyptios historiæ testantur Metalla emendandi peritiâ tantis divitiis , tantâque potentiâ potitos fuisse , ut Romanæ Monarchiæ jugum à cervicibus suis averterint , usque ad illud tempus , quo , libris artem continentibus ab Imperatore Diocletiano combustis,

*bustis, Romano Imperio se submittere co-
acti sunt. Nam tum temporis libros im-
primendi ars illa nobilissima incognita fuit
ipsis scientias suas membranis magno labo-
re, & multis sumptibus inscribere solitis,
ac proculdubio non affluentibus insigni co-
piâ librorum talium, quos faciliore negotio
Romani conquirere, & Vulcano tradere
potuerunt. Etenim quod semel literis man-
datum est, typis exscribi, & quasi in in-
finitum multiplicari potest ab ipsa typogra-
phiâ uno die typis plus exscribente, quàm
maxima scribarum copia scriptura esset.
Proinde quis tantam librorum multitudi-
nem ex omnibus totius alicujus Regionis
locis congereret, ac conquireret, ut om-
nia exemplaria, sicuti à Romanis factum
est, conquisita his temporibus nostris cum-
burendo deleteret, & in nihilum redigeret?
Unum hîc dico, si compertum mihi fue-
rit, ea, quæ hætenus in lucem à me missa
sunt,*

8 PRÆFAT. AD LECTOR.

*sunt , non modò accepta fore , sed etiam
effectui datum iri , mihi calcar additum iri ,
ut ad plura & majora præmissis subjun-
genda inciter . Interim præsentia æqui bo-
nique consulantur , & præmissa patienter
expectentur .*

PRO-

9

PROSPERITATIS
GERMANIÆ

QUARTA PARS.

*De Condimenti nomine, & quid eodem
intelligendum sit.*

CIBIS meis hæcenus mensæ appo-
sitis embamma & condimentum
bonum subungere pollicitus sum ;
qui cum admodum præstantibus,
& planè non vulgaribus scientiis
constent, omninò necesse est, ut & condimenta
iis respondeant, & perinde ac ipsi cibi, palatum
saporis sui suavitate afficiant. Quemadmodum
igitur in Magnatum convivii condimenta non
priùs apponuntur, quam convivæ carnibus &
piscibus se saturaverint, & famem sedaverint, ut-
pote quibus ad vinum majore delectatione bi-
bendum quasi vehicula exhibentur ejusmodi
condimenta, quæ ut plurimum omnis generis
fructibus, seminibus, & aromatibus saccharo sua-
viorem saporem conciliant :

Ità etiam & mihi talia condimenta in hoc meo
convivio conficienti, & apponenti id negotii so-
lùm datur, ut de optimo saccharo, & aromatibus
pretiosis mihi prospiciam, quæ nonnisi ex Me-

A 5

tallis

tallis deprompta se offerunt, Saturno Saccharum, & Sole ac Lunâ suavissimum aroma suppeditantibus.

Priusquam verò ipsa condimenta producam, præmittendum cum Butyro & Caseo suave jusculum sive embamma censui, si forsan convivarum uni aut alteri assæ carnis frustum eodem imbueret, aut etiam Butyrum & caseum meum gustare liberet, ut majore delectamento condimentorum sequenturorum suavitatem percipere posset.

Ac licet hîc Metallica quædam condimenta præstantia & efficacia exhibere in animum induxerim, non potui tamen intermittere, quin iisdem præmitterem indicium significans, quomodo Salis ope & bona ex Vegetabilibus juscula ac embammata Animalium Caseo, & Butyro emendando inservientia parari queant, ut ita meus De Natura Salium Tractatus nullo penitus defectu laboret, & unicuique pateat, quàm nobilissima & præstantissima creatura sit Sal, qui tam præstanti emendatione Animalia, Vegetabilia, & Mineralia ad longè digniorem gradum evehere potest.

Sal & Aurum optimum condimentum esse vulgari proverbio fertur, & verissimè dicitur. Inter omnia enim condimenta & embammata cibis apposita Sal & Acetum primas tenet, quorum hoc ut plurimum ex vino, fructibus, cerevisia & melle conficitur. Si verò Sal in suavem & acidum Spiritum destillando & rectificando con-

convertatur, suave & forte evadit Acetum, cæteris cunctis præferendum, adeò ut Aceto ex vino, cerevisiâ melle, & fructibus arboreis planè non sit opus. Suavium igitur condimentorum, & embammatum ad carnem & pisces necessariorum, & sapidi calei, ac Butyri studioso eadem Salis auxilio parandi viam monstrabimus, quâ sibi ipsi pro lubitu varia condimenta ad usum culinarium conficere possit. Hâc monstratâ ad Metallicorum condimentorum descriptionem progrediemur.

Boni, ac carnibus & piscibus convenientis condimenti, aut embammatis cupidus præter benè paratum & rectificatum Salis Spiritum nihil aptius aut magis idoneum inveniet, quem saccharo, aut quibuscunque herbis & aromatibus voluerit, pro arbitrio & palato suo parare poterit. Exempli gratiâ: Quemadmodum aliàs ex vino, aut aceto, pipere, & cæteris aromatibus gratissima juscula confici solent, aut ipsis carnibus & piscibus assatis, aut elixis adjungenda, affundenda, aut in aliis patellis apponenda, ut omnes ejusmodi cibi sapore gratiore palatum afficere queant: Ità & Salis Spiritu idem præstari potest, & quidem longè commodius, & melius, quam si vinum, aut acetum ad ejus grati saporis condimenta conficienda adhibeantur. De meo Spiritu Salis hîc loquor, qui ex præscripto meo paratus summâ suavitate pollet, non verò de illo, qui in Pharmacopoliis, & aliis ejusmodi tabernis mercatoriis

catoriis venalis proftans ut plurimum malè eft paratus ac nullâ rectificatione purgatus ingrato, acri, & auctero fuo fapore vomitus excitat, fi in ftomachum venerit. Colore etiam flavus acri conftictione linguam contrahit, cum tamen aquâ fontanâ clarior, & pellucidior effe, ac pomorum, uvarum, aut Limonum fuccos aciditate fuâ fuavi superare deberet. Ejufmodi fucco Salis fuavi inftituto mihi non opus eft vino, aceto, aut cæteris uvarum, Limonum, uvarum crisparum, acetosæ, fimiliumque fuccis acidis, quibus faporem fuavem & gratum carnibus aut pifcibus conciliem, cum hoc bono Salis Spiritu longè melius, & commodius, quam vino aut aceto effici queat. Bono, inquam, & vero Salis Spiritu fecundum meum, quem præfcripfi, modum parato, non autem illo vulgari, qui in Pharmacopolarum, & Mercatorum officinis venditur, plerumque malè paratus, ingratum faporem obtinens, acer, colore flavus, linguam constringens, & vomitum excitans, fi haufus fuerit; cum tamen aquâ fontanâ limpidior & clarior effe, ac pomorum, uvarum, & Limonum fuccos fuavi fuâ aciditate superare deberet. Cum igitur mihi tam purus & fuavis Succus Salis fuppetit, non eft cur de vini, aceti, uvarum, uvarum crisparum, oxalidis, aut fimilium fuccis laborem, ut carnes & pifces Sapidos, & fuaves reddam; Omnium enim illorum vices obit Spiritus ille Salis, nulli penitus, ut cæteri fucci, obnoxius corruptioni, fed
fuam

suam essentiam suavem sine omni corruptione conservat. Solus tamen in usum si adhibendus, parum aquæ, aut Sacchari admiscendum erit, ut ipsius aciditas aliquantum temperetur, hac ratione loco embammatis carnibus aut piscibus sive assis, sive elixis adjungendi. Qui virides herbas saporis alterandi causâ addere voluerit, ut sunt petroselinum, nasturtium hortense, piperitis, & similes, easdem contundendo, aut concidendo comminuat & Spiritu Salis aquâ temperato humectet oportet, ut frigidi embammatis loco carnibus & piscibus adjungat. Sin verò embamma ejusmodi piscibus, & carnibus calidum est affundendum butyrum adhibeatur necesse est, & quidem sequenti ratione.

Aquam puram & mundam Spiritu Salis bono redde aliquanto acidiorum fortione Aceto vini, adde pro arbitrio butyrum sale conditum, aut eodem liberum, tale item aroma, quod præter piper, zinziber, nucem myristicam, ejusdemque flores addere libet, ut & salem, si opus sit; immitte in ollulam ex figulina terra fictam, & vitro obductam, non verò ferream aut cupream, huic operationi plane ineptam; hanc paucis carbonibus impositam sensim calefac, ut butyrum liqueat, quod cochleari ligneo sine intermissione commotum, & liquefactum Salis acetum sibi associat, & jusculum evadit crassius, quod carnibus aut piscibus prius sale debite coctis affunditur. Virides autem herbæ, ut cerefolium, petroseli-

troscelinum, nasturtium, piperitis, ac similes si associandæ sunt, contusæ aut concisæ jusculo in ollula jam calefacto adjungi, movendo probè misceri, & mox piscibus aut carnibus affundi possunt, ut herba & saporem, & viriditatem suam retineant, atque ità & oculos aspectu grato, & palatum sapore suavi afficiant, quod non facturæ essent, si cum embammate multum ebullirent, utpote & subtilem suum saporem amissuræ, & viridem colorem perdituræ. Porro hic etiam cavendum, ne jusculum illud nimis diu super carbones relinquatur, & acetum à Butyro se iterum segreget, quod ne fiat, unus, duo, aut tres ovorum vitelli jusculo miscendi, qui probè cum ipso moti, illud crassius & aptius reddunt, ut piscibus, aut carnibus affusum pane melius ex patinâ eximi queat.

Talia juscula tam elixis, quam assis piscibus gratissimum saporem conciliant, quibus, si aliquid sacchari accefferit, carnibus forsan non inepta essent. Piscibus tamen acida juscula magis conveniunt. Hoc modo cuivis integrum est parare sibi juscula, quæ voluerit, & eadem quibusvis herbis, aut aromatibus palato suo suaviora reddere, ideoque nec vino, nec aceto, nec aliis rebus acidis opus erit. Si modo Spiritus Salis purus, & mundus in promptu fuerit, additione quarumvis herbarum, & quorumvis aromatum pro lubitu quodvis jus pares licet, & quidem longè suavius & gratius, quam si vini aut cerevisiæ
aceto

aceto non ubique parabili confectum esset. Spiritus Salis autem ubique parari & haberi potest, eo nomine cœteris omnibus condimentis meritò præferendus.

Cum verò hyberno tempore viridēs herbæ non suppetant, earum vices obire possunt piperitis radices contusæ, aut Sinapi farina, Saccharo, & Spiritu Salis in calida & frigida juscula redacta. Nemo velim adeò audax sit, ut hæc mea juscula contemptui ducat, antequam eadem gustaverit. Nullum enim mihi dubium est, si semel tantum suavitatem eorum gustu perceperit, quin & eadem cœteris prælaturus, & Salis aceto debitum suum honorem exhibiturus sit.

Sed ut & ex Salis promptuario experimentum depromptum exhibeam iis, qui boni Butyri & Casei sapore delectantur, ad ea attendant, quæ hîc sequuntur. Si cupidus es parandi caseum vaccinum durabilem, & omnes boni casei notas habentem, nimium ut gravis, compactus, densus, oculis, foraminibus putrescentibus, muco, & fœtore careat, sequenti operatione voti compos eris.

Cape Lactis vaccini, ovilli, aut caprilli, aut unius ex his, quod in promptu habes, tantum quantum vis, aut satis est (Caprillum inter hæc primas tenet, ovillum succedit, & vaccinum bonitate & præstantiâ prioribus duobus cedit) Calcific ad ignem, & vasi ligneo infunde, (NB. Ferrea, & cuprea vasa hîc non admittuntur) & Spiritus

ritus Salis affusione lac in coagulum redige : Spiritus autem hujus cochleare unum, Lactis decem mensuris coagulandis sufficiunt. Lac & Spiritum Salis ligneo cochleari probè agitatum, & coagulatum cribris setaceis aut puris linteis immitte, ut serum lactis defluat, & segregetur; lintea colligata ponderibus & rebus gravibus onera, & omnem humiditatem ligneam exprime. Caseum ex linteis exime, & vasis ligneis immisum in parva frustula aut micas comminue, quem ita comminutum sale condies, & puro illo Spiritu Salis consperges, ac cochleari ligneo, aut puris manibus probè agitabis & miscebis. His ita mistis imple tua vasa, aut ollas casearias, majores & minores, materiamque arctè comprimendo in illis condensa, ut alias casei condensari solent. Hæc calido aëri exposita, & exsiccata compactos, & durabiles exhibet caseos, Parmesanis, aut Parmensibus istis non absimiles oculis, fœtidis & putridis foraminibus, mucilagine, & similibus Caseorum vulgarium vitiis carentes, nec unquam iisdem obnoxios.

Ratio est, quia prima coagulatio seu congelatio lactis puri & ab omni putrefactione conservantis Spiritus Salis adjumento, non autem fœtidi, & putridi stomachi vitulini, à quo nonnisi putredo & vermes oriantur necesse est, ope perficitur.

Deinde Spiritus Salis post feri lactis expressionem aspersus, & cum Sale adjecto materiæ casea-
riæ

riæ admixtus, omni putrefactioni in caseis existere solitæ maximè resistit, caseos condensat, & fermentationem caseos dilatando spongiosos & porosos efficientem impedit, ut ità condensentur, & ab omni putredine liberi & tuti maneant. Caseus itaque ad hanc perfectionem deductus meritò inter omnes excellit, & versiculorum illorum antiquorum laude extollitur :

*Argus, non Largus, non Magdalena, Mathusalem,
Habacuc, & Lazarus, Caseus ille bonus.*

Id est, non debet esse Argus oculatus, nec tenax ut Largus, nec pilosus, & lachrymans, ut Magdalena, non canus ut Mathusalem, non levis, ut Habacuc, non plenus foetidorum foraminum, & putrium ulcerum, ut Lazarus; quibus vitiis si careat caseus, dignus est qui bonitatis titulo gaudeat, sicut illi sunt, qui Spiritus Salis adjumento conficiuntur. Talem tibi confice, & periculum fac, num tibi præ cæteris omnibus sapore suo suavi non satisfactorius sit.

Nunquam tales casei corrumpuntur; tenaces, lenti, foraminosi, & verminosi nunquam evadunt. Spiritus Salis in casei ovilli, aut vaccini alicujus foramina infusus omnes vermes aut necat, aut cogit, ut exiliendo evanescant; foramina contrahit, & malos in bonos caseos mutat, quod ipse expertus sum.

Sic didicisti, amice Lector, quo pacto jusculum ad pisces & Carnes aptum, ac caseum bonum & durabilem conficias: restat ut ex se-

B

quen-

quentibus Butyrum quoque bonum conficere addifcas.

Si Spiritus Salis ope desideras conficere Butyrum, quod pulchrum, purum, & flavum sit, optimum saporem habeat, & non facilè mucorem, aut rancorem contrahat, sequente operatione id consequeris. De bono lacte vaccino tempori cremorem deme, eumque in Butyrum coge, antequam mucescat, aut saporem ingratiorem acquirat; more solito serum segrega, & butyrum vasi ligneo impositum purâ & frigidâ aquâ salis tamdiu lava, donec nullum serum lactis amplius restet, & salis illa aqua adeo clara inde redeat, & defluat, quàm clara affusa est, ac butyrum satis mundum appareat, quod adhuc semel eluendum, ut sequitur. In puro & rectificato Spiritu Salis frigido tantum Salis solve, quantum ille admiserit: Hoc de novo elue butyrum tuum adhuc aliquoties, & quidem probe illud cum Spiritu agitando, qui tali operatione residuum caseum rancoris causam, & originem, quem vulgaris aqua falsa remove non potuit, consumet. Quo facto more solito condiendum est Sale communi butyrum, quod diu in debitâ suâ bonitate constans permanebit. Ad hanc operationem verò crassior ille Sal marinus aptior censetur, qui parum igne candefactus alborem egregium nanciscitur, in farinam se redigi facilius patitur, ac bonitate illi præstat, qui in ferreis, aut plumbeis vasis aut ahenis excoquitur.

(NB. Qui

(NB. Qui verò purum ejusmodi Salem, tessellarum figuram Hexahedricam obtinentem, qualis in meo laboratorio paratur; adipisci potest, eodem tanquam longè puriore uti poterit) Vas ipsum, cui butyrum paratum & mundatum eo modo quo diximus, committendum est, ita paretur oportet. Novum dolium quernum non vulgare, sed forti aquâ falsâ ita macerari debet, ut salem probè imbibat, in quo butyrum dicto modo elotum adeò arctè comprimendum & condensandum est, ut nullum foramen, aut nullus hiatus alicubi appareat, duos tamen digitos spatio in doli supra extrema extremitate relicto, quod Spiritu Salis, qui bonum & purum salem dissolutum imbibit, complendum est, ut butyrum probè tegatur, & omni aëre excluso diu pulchrum & sapidum conservetur. Hoc mensæ imponendum prius cochleari puro & ligneo, non ferreo, ex dolo eximas, & prius aquâ purâ & limpidâ eluas, si nolis, ut Spiritus Salis aciditatem retineat.

En meliorem adhuc modum. Prunis impostum recens butyrum sensim liquefit & multo caesio spumante obducitur, spumaque illa cochleari apto removetur. Postquam omni spumâ remotâ olei clari, & limpidi instar in ollâ consistit, ex eadem sensim ita in aliud vas effundendum est, ut sordes in fundo, in quo resederunt, maneat. Butyrum frigidum ceræ flavo suo colore neutiquam cedit, sed mollius, quam par est, existit, ideo Salis Spiritu novo Sale imprægnato tempore

B 2

debito

debito agitandum , ut vulgaris butyri duritiem acquirens Sale condidatur , atque ita eodem vulgari longè melius doliis immittatur , & ad usum fervetur. Licet enim purgatio hæc igne peracta ipsi omnem suum caseum , a quo duritiem habet , ademerit , Spiritus Salsus tamen eidem longè aliam & meliorem confert , & facit , ut bonitate & constantiâ cæteris omnibus præstet.

Hæc ex culina mea depromere, & apponere volui , nempe boni & exquisiti saporis jusculum , caseum , & butyrum , quæ si alicujus palato minus satisfecerint ; is velim eorum usu supersedeat. Non sine momenti alicujus causâ hæc feci , quæ visorum & subsannatorum judiciis perversis proculdubio obnoxia futura esse probè scio , forsan dicturis ; quas mulierum nugas , & quos puerorum lusus producit Glauberus, muliebri ludibrio se exponens , & sceminino sexui se ridendum propinans , qui dicent , quod butyrum , & caseum conficere docens in muliebre messlem suam falcem immiserit. Dicant, quicquid velint ; Præter anserinum stridorem anseres nihil effutire solent. Nihil aliud in animum induxeram , quam ut hic tractatus non esset nisi merum opus mulierum , & puerorum lusus , ignorantibus plus boni revelaturus quam omnium perversâ eruditione imbutorum authorum scripta subtilitate suâ nimirum cujusvis captum superantia.

Quæ sub hac caseorum confectione & culinariis operibus doceo , & revelo , haud quivis facile
assequi

assequetur, nec ut assequatur, magni etiam interest; Deus aperiet iis oculos, quos tantis donis dignos judicabit: Superbam verò & impiam hominum turbam eadem celabit.

Absolutâ hac *τυροποιία* & *βετυροποιία* in Nomine Domini aliud opus mulierum, aliumque lufum puerorum exordior, qui Culinarius labor & quæ *τυροποιία*, & *βετυροποιία* mere est metallica & hæcenus descriptæ præstantiâ, & nobilitate multò antecellit, licet ejusdem illius Salis auxilio peragatur. Nam sine Sale nullum Metallum imperfectum emendari realiter potest, testante ipsius artis titulo usitato, qui Alchymix nomine notus, nil nisi Salis fusionem denotat, quid autem quivis Sal hic intelligendus sit, non dico, sed illud duntaxat testor, quod Inferiorum metallorum transmutationes per Salem fieri debeant.

Quoniam igitur hic meus Tractatus priori de Solium Naturâ, ut auctarium quoddam, accedit, omninò etiam necessarium est, ut ad hæc mea condimenta apparanda, fructuum & sacchari loco, Salia & Metalla adhibeam.

Et cum condimentorum ex saccharo confectiones non ad sequiorem duntaxat sexum, verum etiam ad potiozem pertineant, atque ipsa operatio tamen nil nisi mera lotio sit, ac coctio, opusque verè mulierum, etiam sub nomine Operis Muliebris, & Lufus Puerilis eam hîc in scenam descriptione nostrâ producemus.

Si Mulierum opus rectè inspiciamus, & nostrum

strum Metallicum laborem cum illo comparemus, maxima utriusque convenientia se nobis offeret. Mulierum est coquere & lavare; Cocturæ ollas igni apponunt; Carnem lotam sale & aromatibus conspergunt, eamque in ollis affusâ aquâ, vino, aut aceto coquunt, donec mitescat, & edendo aptum evadat. Ignem ad coctionem necessarium appositione lignorum alunt, ut in ardore conservato nihil impedimento esse queat; Atque hunc in coquendo modum & ordinem Muliebris Sexus observat. In linteorum & vestimentorum sordibus eluendis calidam aquam affundendo mulieres primò crassiores sordes remonent; ad reliquas tollendas aut lixivium acre adhibent, aut smegma, aut etiam utrumque simul, ut omnes maculas, & sordes eluant: Smegma verò & lixivium rursus aquâ purâ & calidâ eluunt: Odorem à Smegmate residuum, qui nulli elutioni, quæcunque etiam, & quotiescunque repetita fuerit, cedere solet, tollendi causâ in aprico campo linteamina sua purâ aquâ conspergunt, & humectant, iisque à Sole, aëre, & vento exsiccatis toties laborem iterant, donec totus Smegmatis fœtor à Sole & aëre extractus meliori & salubriori odori locum cesserit: Tandem aëri & Soli exposita exsiccant, exsiccata componunt, & complicata in arcis, & armariis ad usum custodiunt.

Eodem planè modo & ratione Metalla tractamus, quando ipsa sordibus suis eluimus, & coquendo in salubres cibos aut medicamenta mutamus,

mus, non tamen aceto vulgari, Sale vulgari, & aromatibus vulgaribus utentes, sed Mineralia aut Metallica subjecta, ut & duplicem ignem usurpantes, secretum videlicet, Philosophicum, humidum, frigidum, & vaporosum unum, ac alterum Elementarem, & vulgarem, quo priorem Philosophicum ad vires suas expromendum movemus, & efficacem reddimus.

Elementarem ignem lignis, carbonibus, aut oleo excitamus: Agens Universale, sive Philosophicum, frigidum, humidum, digerentem; penetrantem, mundantem, emendantem, & non comburentem, sed conservantem & vaporosum ignem in Sale quærimus, & Soli atque aëri vivificantibus operationem permittimus, quâ benè peractâ mirabiles plantas, & efficacissimos vitæ cibos, aut condimenta nanciscimur.

Quoniam igitur Propositum meum eò tendit, ut hic de Metallicis, & Medicamentosis ejusmodi condimentis agam, in Nomine Domini eorundem nonnulla hîc subjiciam, quæ tanquam exemplaria sibi proposita in similibus componendis & conficiendis unusquisque pro lubitu suo imitari poterit. Aliquid boni conficiendi viam dilucidè & clarè, quantum quidem mihi licuit, à me sibi hic monstratam inveniet; clarius & dilucidius eam monstrandi potestas mihi non fuit. Propterea quemvis rogatum velim, ut præsentî æqui bonique consulens, imposterum quæstionibus non necessariis mihi negotium faceßere desinat.

Itaque de Metallicis condimentis hîc acturis etiam opus est Metallico saccharo & aromate, quod vulgaris loco nobis exhibebit Saturnus, cujus operâ Solem & Lunam, tanquam præstantissima aromata, in efficacissima medicamenta redigamus.

Quod Plumbum hîc Sacchari loco usurpem, nemini mirum videri debet, cum intus succus Plumbi dulcedine suâ quodvis saccharum longissimè superet, quod Isacus Hollandus in tractatu suo de Saturno admodum dilucidè testatur. Vulgo Chymici ex Plumbo per acetum destillatum Salem dulcem eliciunt, ac Saturni saccharum nuncupant, fatis compertam exploratamque habentes Plumbi dulcedinem, quæ in nullo aliâ metallo se offert. Ex eo igitur ad nostra Metallica condimenta conficienda saccharum nostrum ita parabimus.

℞. 1. 2. 3. aut plures libras cinerum plumbi, quibus in forti ollâ figulinâ, probè vitreatâ affundes acetum vini, cerevisiæ, aut mellis destillatum, ut transversæ manus latitudine eos superet: Ollam carbonibus impone, ut acetum ebulliat.

(NB. Cîneres inter bulliendum ligneâ spathulâ sine intermissione agitando sunt, ne in integram & solidam massam concrecant) Postquam acetum per dimidiam circiter horam ebulliendo flavedinem, & sacchari dulcedinem contraxit, id à cineribus effundendo separa, aliudque affunde,
& ite-

& iteratâ ebullitione novam dulcedinem extrahe, totiesque eundem laborem repete, donec acetum nullam amplius dulcedinem extrahere possit. Omnia hæc aceta conjuncta iterum sensim effundendo à fecibus suis in fundo vasis sedentibus segregata, & segregata per filtrum, aut chartam emporeticam trajice, ut clarissima evadant, & dulcedinem Plumbi, quam continent, separatione reddere queant.

Claris igitur, & vasi vitreo immixtis sensim infunde Spiritus Salis Rectificati tantum, ut flavum acetum in album lac convertatur, & hoc instar casei coagulati sensim ad fundum eat, à quo acetum jam clarum effundendo removendum est. Caseum Saturninum lineo alicui panno impositum, & superius fortiter colligatum residuâ humiditate exprimendo liberabis, exsiccabis, & ad usum repones. Tenerrimus est pulvis, niveo colore splendens, & omnis saporis expers, cò quod in præcipitatione omnis dulcedo per Salis Spiritum intro conversa se occuluit, quæ postea, ubi in condimentum massa illa redacta fuerit, se rursus monstrat, & saporem priorem ostendit, ut mox audiemus.

Amicus Lector sciat velim, quod in animo non habeam multas, & diversas operationes hic in medium producere ob temporis angustiam, quæ nos prolixioris descriptionis ambagibus superfedere jubet: Aliquot saltem proponens, unicuique reliqua, & quidem tot, quot, & ex quibus

B 5

subjectis

subjectis voluerit , condimenta aut medicamenta ad præscriptos modos pro lubitu conficienda & paranda relinquo. Si post Salein etiam condimenta & bellaria me appositurum non pollicitus essem , facile labore tanto carerem , & quidem non sine magni momenti causis , quæ me ad hoc faciendum impellerent. Quid commodi mihi afferunt tot præstantissima secreta ingratissimo subfannatorum , & scurrarum vulgo revelata , quæ ipsorum scurriles fugillationes , & aculeata convitia non vitarent , licet vel decies , aut centies meliora essent. Satiùs itaque est facere & silentio cuncta involvere , quod me facturum polliceor. Ut autem hæc de condimentis in compendium contraham , fatis constare arbitror , quod condimenta , & bellaria secundis mensis cum in finem apponantur , ut aut stomachus claudatur , & roboretur , aut instantibus Bacchi imbribus facilius in stomachum descensus hujusmodi vehiculis sternatur.

Id tamen non spectat propositum meum , ut talia condimenta hîc facere doceam , quæ vinum inutili prodigalitate in stomachum invehant , & corpus ipsum damno afficiant ; sed is potius meorum condimentorum scopus esse debet , ut malum vulgaribus condimentis , & nimîa vini ingurgitatione in humano corpore excitatum semoveant , stomachum , cor , cerebrum , & cætera corporis membra corroborent , læsas partes sanent , & particulariter pristinæ valetudini bonæ
restit-

restituunt, ac tandem quasi manu ductione quadam ingenia mortalium eo deducant, ut ad Universalis Medicinæ cognitionem faciliore viâ pervenire possint.

Ut igitur in Nomine Domini exordiar, ex fructibus saccharo conditis nullos gratiore sapore palatum meum afficere fateor, quam berberides, & Ribes, seu S. Johannis uvas, ut vocant, qui fructus saccharo conditi non solum stomacho appetitum conciliant, verum etiam sitim sedant, & omnem internum calorem nimiam ingurgitatione accensum extinguunt. Simile Condimentum Metallicum ita parabis.

Chalybis limaturam apud eos, qui acus conficiunt, venalem cape, ejusque tantum, quantum vis, solve in Rectificato Spiritu Salis, quæ solutio viridis erit, & dulcem saporem exhibebit. Insuper Phlegma abstrahe: Insuper inquam. Nam quamvis Spiritus Salis admodum fortis ferro affundatur, non tamen ipse Spiritus, sed insipidum Phlegma tantum abstrahendo, & destillando elicitur, ac ferrum omni aciditate Salis secum retentâ ruber, dulcis, ac astringens succus manet. Hujus, & pulveris Saturnini, quem modo conficere docuimus, æquale pondus immitte in retortam probè luto munitam, in qua Saturni saccharum Chalybis succum mox absorbebit. Retortam vasi arenâ impleto impone, & sensim ignem auge, ut insipidum Phlegma omninò abeat. Post hujus discessum, quando guttæ acidæ
inci-

incipiunt decidere , apponendum erit receptaculum vitreum , ignisque pedetentim ita augendus , ut Retorta planè candeat , & per horam , aut saltem semihoram ità relinquatur. Hâc ratione Spiritus Salis , qui Chalybi adfuerunt , ferè omnes in receptaculum abeunt , ac Sacchari Saturnini , & Olei Martis secum avehunt sub specie rubri Sublimati se in Retortæ collo colligentis , quod , Retortâ refrigeratâ , & contractâ , ex ejusdem collo eximes , & conservabis ab aëre , in quo paucis horis dissolvitur in rubrum , dulce , & astringens oleum haud exiguarum in Medicinâ & Alchymia virium. In Retorta colliquatam invenies massam hæmatiti aspectu similem , quæ ab omnibus sordibus segregata rubrum , fragilem , fusibilem , & aliquâ ratione adstringentem lapidem exhibebit , magnarum in Medicina virium , & proculdubio etiam in Alchymia , si prius constans in igne redderetur. Hunc etiam ab aëre conserves necesse est , utpote Salibus adhuc imprægnatum , ac solutionem facilè ea de causa admittentem. In usum Medicum adhibiturus hunc lapidem , particulam ejus in tenerum pulverem conterere , (non enim alio sale durior est , ideoque contritionem facile admittit.) Hic pulvis tam internis , quàm externis læsionibus , & ulceribus medetur , 2, 3, 4, 5, 6. aut plura grana pro ægri ætate & conditione , commodo , & conveniente vehiculo hausta maximè sanant , & sanguinem fistunt. Externè vulneribus alligatus
mira-

mirabiliter sanationem promovet, omnia symptomata impedit, & ex fundo exsiccat & curat omnia ulcera & fistulas, si externè & internè adhibeatur. Omnibus mulierum profluviiis sanguinis tutissimè, & certissimè medicatur, & in dysenteria, Lienteria, aliisque ventris effluviis adeò præstans est medicamentum, ut ipsi simile non reperiatur. Habemus igitur Antiquorum Medicorum Hæmatitem illum verum, & genuinum, de quo tam multa scripserunt, Medicorum tamen sequutorum incuria, & temporis diuturnitate penitus amissum, cujus loco hætenus insolubilis & durus ferri lapis usurpatus est.

Veteres suis magni momenti medicamentis imposuerunt nomina à similitudine petita, ut cernere est in nostro hoc vivo, & vulgarium Medicorum mortuo hæmatite, qui ex Pharmacopoliis petitus, & ægris sanguinem sistendi causâ propinatur. Nihil autem est aliud nisi lapis ferri, & minera hoc metallo ditissima, cujus fragmenta strias hastatas ostendunt, aut lapidum scissilium figuram exhibent. Eâdem formâ noster hæmatites ille vivus in conspectum prodit solubilis tamen, & pergratâ, ac astringente dulcedine pollens, ac vires in omnibus profluviiis sanguinis tam externis quam internis sedandis efficacissimas occultans : Alter verò ille vulgaris, & notus majores vires non possidet, quam scobs illa ferrea, quam fabri ferrarii colligere solent. Sublimatum verò illud rubrum, quod in Retortæ collum ascendit, duplo

*Rem
atit
glaub
cop*

plo majores in enarratis morbis debellandis virtutes obtinet, sed saporem minùs suavem habet, quàm ipse lapis, qui in fundo retortæ mansit. Externè adhibitum in veteribus ulceribus fistulosis purgandis & mundandis multo fortius operatur, quam hæmatites ille noster, qui haustu suaviore in defectibus internis propinatur. Qui pluribus solutionibus, & coagulationibus hunc lapidem in igne constantem, reddere noverit, medicamentum longè præstantius consequetur, de quo in fine hujus tractatus pluribus agemus.

Hoc condimentum, quibus bonus Medicus ac Chirurgus jure ac merito, in omnibus profluviiis, & ulceribus tam veteribus quàm novis maximi facere debet, si honoris, quem venatur, particeps esse cupit. Magnis enim viribus pollet, cum è contrario Acaciæ Succus, vulgaris hæmatites, & Crocus Martis, si cum ipso comparentur, pro merè mortuis medicamentis habenda sint. Rubri Sublimati vires plures enarrare possem, & præcipuè quod nec illigatus, nec etiam haustus, sed sympatheticè tantùm, & absens quæcunque sanguinis profluvia curare queat: Sed hæc silentio ut præteream satius est, cum maximæ imperitorum hominum parti non modo mira sed etiam impossibilia esse videantur. Tam præstantissimum tamen medicamentum in omnibus internis & externis profluviiis sanguinis, vulneribus, & læsionibus, ut & omnibus lienis, hepatis, aliorumque in corpore membrorum obstructionibus de meliori notâ unicuique commendo. Tali

Tali ratione omnia metalla facilè quis in sacchara, & in medicamenta optima mutaverit. Veruntamen quia non omnia in universum Metalla apta sunt, quæ alicui ægro haurienda propinentur, cæteris præteritis aliquam saltem de Auro & Argento, tanquam omnium optimis mentionem faciam, & aliquot adhuc condimentorum præparationem docebo. Cuprum, Stannum & Argentum aliquantò crudiora sunt, & majorem curam ac diligentiam requirunt, ut medicamentorum bonorum numero adscribantur. Ea missa facimus, aurum, & argentum maturiora in promptu habentes.

Modus ex Argento parandi Condimentum bonum, quod cerebri ægritudinibus & morbis medetur.

*Ad
quod
Condimentum
pertinet*

Argentum periti Medici Chymici cerebro medicamentum assignarunt, quâ attributione acquiesco, & tale condimentum hic subjicio, quod Cerebri usibus maximè inserviet.

℞. Aquæ Fortis vulgaris, qualis ad solvendum Argentum adhibetur, libram unam, cujus unciis duabus solves unciam unam Argenti puri, ut & separatim Plumbi unciam unam. Utramque solutionem in vitro capax orificium habente confundas, & utrique confusæ affundas Rectificati Spiritus Salis tantum, quantum ad utriusque Metall

talli

talli præcipationem sufficit. Præcipitatis Metallis à limpidâ aquâ effusione liberatis affundatur iterum aqua dulcis, & cum iis probè agitur, quæ, postquam calx illa præcipitata in fundo resederit, iterum effundenda, aliaque nova affundenda, ita ut hic labor toties iteretur, donec pulvis ille præcipitatus omni acrimoniâ careat, quem linteo puro immisum impones infundibulo, ut residua humiditas destillando segregetur: tandem linteum fortiter colliga, & duobus orbibus residuam humiditatem omnem ex isto caseo argenteo exprime, & hunc chartæ emporeticæ seu bibulæ impone, quæ omnem reliquam humiditatem imbibet, & caseum mox exsiccabit. Hic vitreæ retortæ luto probè munitæ immittendus, & lento igne ex arenâ urgendus, ut omnis humiditas superflua separetur. Ignis tandem auctus Argenti & Plumbi partem expellet alborum florum formâ in Retortæ collum ascendentem. Postquam verò per horam unam Retorta ita candens conservata fuerit, ignem extinguere per se finito, & frigidam Retortam eximito, in cujus fractæ fundo invenies album & dulcem lapidem in candente Metallum laminâ instar ceræ fluentem, illam penetrantem, & instar Argenti Vivi volatilem. Hujus in pulverem contritione comminuti grana 2, 3, 4, 5. usque ad 8. aut 10. pro ægritudinis & ætatis ratione propinata in capitis & cerebri morbis solatium præsentissimum afferunt, quod & albi illi flores præstare solent: In

Chy-

Chymicis verò operationibus insignem usum habent. Quanquam verò hic lapis per se fugacem naturam habet, progressu temporis tamen Mercurium secum in igne constantem reddit, qua de re jam alibi in scriptis meis mentio facta est, ut de eadem plura hîc tradere non opus sit.

Hoc tamen silentio non prætereundum, licet aliàs Argento & Plumbo nulla cum Sale familiaritas intercedat, quod tamen hæc tria ita præparari possint, ut mixtione aliquâ societatem inire non recusent. Hinc fit, si Sal ad hanc operationem rectè aptatus fuerit, ut fortiores vires exerat, atque eâ de causâ Argentum eò magis patiatur, eòque citius constantiam in igne acquirat, & ita testetur, arti non de nihilo nomen Alchymix, sive fusionis Salis, inditum esse. Metalla enim Salis ope fundenda & emendanda sunt, quod notabis.

Aliud Condimentum ex Auro, & Argento parandum.

℞. **A**rgentum purum, quod Aquâ Forti Solves, Spiritu Salis præcipitabis, aquâ communi suâ acrimoniâ liberabis, exprimendo aquam, & chartæ bibulæ imponendo exsiccabis, & omninò ita tractabis, ut in antecedentibus de Saturno diximus. Hujus calcis tres cape partes, & unam Auri, Oleo Salis soluti, ac Argenti calcem

cem prius in Retortam vitream fortem, & luto probè obductam immitte, eique flavam Auri Solutionem affunde. Ex Retortâ arenæ impositâ primò Spiritum Salis expelle, in qua expulsiōe Argenti calx Aurum secum retinebit, atque ex utroque Lapis fiet purpureus, ad ruborem aliquantum accedens, fusibilis, & volatilis. Oleum verò Salis aliquid de Auro & Argento secum in Retortæ collum sublevabit, quod cum priore lapide ex Retortâ fractâ eximes, ità tamen, ut utrumque separatim custodias, tanquam magni momenti medicamentum, quæ si solvendo & coagulando in fixum Rubinum converterentur, in Metallicis operationibus majore utilitate proculdubio officio suo fungerentur.

Habes hîc tertium condimentum brevibus verbis descriptum, quod si cum omnibus suis circumstantiis describendum esset, Processus ipse profectò prolixior & tædiosior, quàm par est, foret. Ac cum nonnullis mea scripta satis prolixa esse videantur, æquum fuit, ut brevitati hoc in loco studerem, aliis contra, ut probè novi, nimis contractæ & brevi futuræ. Sed ne Jupiter omnibus idem: Ejus qui in universum omnibus satisfaciat nondum hætenus nati nativitas expectatur. Quacunque ratione actiones tuas institueris, siue paucis te ipsum expedieris, siue longioris ambagis circuitu usus fueris, nequaquam cunctorum expectationem & desiderium complebis. Eapropter condimentum hic appono
ejusque

eiusque mandendi & abliguriendi curam & occasionem hospitibus committo. Meditatione accuratâ quisque rem expendat, ut comperire possit, quanta hujus Processus, quantumvis brevissimè propositi efficacia & utilitas existat.

Condimentum aliud.

Confectio Alkermes Mineralis.

IN Pharmacopoliis ex cocco seu granis Kermes Confectio paratur, nomine confectionis Alkermes nota, in quâ granis dictis adjunguntur in pulverem tritæ margaritæ, auri folia, ambra grysea, aliaque ejusmodi cor corroborantia simplicia. Hoc medicamentum saccharo conditum inter illa, quæ cordis corroborandi causâ adhiberi solent, primas tenere creditur, & laudem suam meretur; Sed in foliorum Auri, quæ à stomacho digeri, & concoqui nequeunt, atque idè sine ulla operatione cum excrementis excernuntur, locum, aliud substituam Aurum, quod Naturæ conveniens & accommodatum vires suas exerere poterit, & foliorum Auri locum in Confectione Alkermes occupabit. Ac si cui libuerit, cocci granis non ubique parabilibus omissis, hoc Auri succo, quem hic docturus sum, & quidem saccharo, aliisque speciebus cor ipsum roborantibus mixto uti poterit. Confectio enim hæc

C 2

Aurea

Aurea purpurei coloris, maximè cor suâ corroboratione confirmat, & ipsum Aurum, quàm Cocci illius grana, quæ ad nos Monpelirio advehuntur, longè præstantiorem colorem purpureum, aut coccineum expromit. Aurum autem dictum conficiendi modus est, ut sequitur.

Calcem Solis sive Auri Salis Spiritu forti solve & solutioni aquam affunde tribus aut quatuor partibus solutionem ipsam superantem, ut Sp. Sal. acrimonia aliquantum infringatur. Huic ità paratæ imposito Stanni nullo plumbo commixti frustulum, quod Sp. Sal. fractus adoriectur, & portionem ejus solvet. Debilior quoq; redditus dimittet omne, quod continet, Aurum instar purpurei pulveris Stanno adhæsurum partim, partim verò naturali suo colore minutissimorum atomorum in Sole Circumvolantium, & stellularum instar ad fundum iturum. Postquam igitur totum ipsius corpus in pulcherrimum, & tenerimum pulverem ex Spiritu Salis, qui jam clarus & limpidus erit, præcipitatum fuerit, Spiritum effunde, & Stanno ex Aureo pulvere exempto, ipsum pulverem aquâ purâ & limpidâ elue, ut nullus Salis Spiritus in eo animadvertatur, & ipse ità paratus foliorum Auri loco ad Confectionem Alkermes adhiberi queat.

Porrò Aureum hunc pulverem si vis, in crystallos congelato, & debiliore Salis Spiritu in Syrupum saccharo soluto ambræ gryseæ exiguâ portione, & margaritis tritis additis in confectionem

nem rediges, æquè bonam, imò meliorem illâ vulgari Alkermes confectione, quandoquidem in nulla alia re, nisi in Auro solo, major virium cordis corroboratio, & pulchrior color purpureus reperiri potest. Si rectè operatus fueris, fieri non potest, quin purpuream & auream Confectionem consequuturus sis.

NB. Stannum purum, & mundum sit oportet, quod quò candidius fuerit, & quò acutiorem sonum ediderit, eò aptius etiam ad opus erit. In ipsâ Compositione uteris pondere, aut mensurâ quæ sequitur.

℞. 1. Lotonem Calcis Auri, & 3. aut 4. lotonibus fortis Spiritus Salis Rectificati solve; solutioni 12. aut 15. aquæ puræ lotones affunde, his omnibus 2. Stanni lotones impone, ac calidæ arenæ vitrum hanc solutionem continens immitte, ut tantum incalescat, sed non ebulliat. Ubi per unam aut alteram horam ita steterit, omne aurum in purpurei & aurei splendoris pulverem mutatum in fundo residebit. Effusâ aquâ, stannoque separato omnem acrimoniam pluribus lotionibus à Pulvere segregabis, atque ita ad Confectionem aptum habebis. postea sume 12. lotones Sacchari in sturias concreti, & 1. lotonem Spiritus Salis Rectificati, ac aquæ puræ tantum, quantum saccharo in crassum Syrupum redigendo sufficit: His adde lotonem unum purpurei & teneri istius pulveris Aurei, qui omne saccharum purpureo, aut coccineo colore obducet; Postea

C 3

adjice

adice duos tritarum, aut comminutarum margaritarum lotones, & ambra gryseæ quentulam, misce, & tanquam efficacissimam Confectionem ad usum sepone. Si alias cor firmantes, & roborantes species prioribus adjungere volueris, pro lubitu illud facere poteris. Dosis autem hujus Confectionis est à granis 3. 6. 9. 12. 15, ad 20. pro ratione personarum. Cor, cerebrum, totumque corpus corroborat, & ob Spiritum Salis etiam sitim sedat, & appetentiam edendi excitat.

*Purgantia
ant
mita
qua
vix
ta*

Sed hæc Condimenta hac vice sufficiunt; restat, ut etiam aliquot selecta, & innoxia Medicamenta Purgantia ex Metallis petamus, & præmissis subjiciamus. Quando hospites in conviviis in Magnatū sanitatem plures scyphos, & frequentia vitra forti vino impleta exhauriunt, fieri non potest, quin stomachi ipsorum tenacibus & viscosis humoribus farciantur, caput plurimis catharris obruatur, & viscera flatuum ingenti copiam opleantur. His stomachis, & capitibus tantā humorum tenacitate obsessis, totique corpori tam frequentibus ingurgitationibus corrupto, commodius & melius succurri nequit, quam medicamento purgante, quod omnes malos & noxios humores expellendo meatus corporis omnes aperit, & respirationem necessariam reducit. Triā igitur Medicamenta ejusmodi Purgantia, & quidem admodum bona hinc proponemus; Unum ex Antimonio; Alterum ex Argento, & Antimonio: Tertiumque ex Auro & Antimonio quorum

quorum quodvis per se cæteris Vegetabilium Medicamentis Purgantibus longè præstat. Metalla enim corpus longè melius penetrant, ac minori cum periculo suas operationes peragunt, quàm Vegetabilia, quorum pleraque tenaci resinâ affluentia hanc sæpè visceribus applicant, & magna tormina excitant, non timenda à Metallis Medicamentis Purgantibus, quæ ideo præferenda illis ex Vegetabilibus ortum suum ducentibus, non quidem à me contemptis, quippe bonis, & in meliorum defectu ad ulum adhibendis.

Quoniam igitur, quoad vixi, multorum medicamentorum ejusmodi periculum feci, & re ipsa comperi, quod Metallica Purgantia Vegetabilibus suavitate, & efficaciâ antecellant, ac longè tutiora sint, non potui, quin posteris eadem præ cæteris commendarem, his tamen aut illis uti unicuique liberum relinquens.

Saturnus Purgans.

Saturni ℥ij. solve in Aquâ Forti purâ, solutionique affunde unciam unam Butyri Antimonii, ut unâ præcipitentur in album coagulum, cui aquæ puræ bona pars affundenda, & probè cum ipso agitanda, ut Spiritum Salis, qui in Butyro fuit, imbibat. Hæc aquâ effusâ aliam affunde, laboremque hunc toties itera, donec omnis aciditas ex pulvere præcipitato extracta fuerit.

C 4

Albus

Albus hic Pulvis exsiccatuſ optimum eſt purgans, omnes malos & noxios humores ſine periculo ex corpore educens, & à grano uno ad 10. ratione ægri, propinatum per inferiora operans, præcipuè cum doſis minore quantitate exhibetur. Sin vomitu etiam opus fuerit, doſis augeri poterit cum primis apud eos, qui vomitionem tolerare poſſunt, aut facili negotio vomunt. Tutum, & bonum purgans in uſum ſine periculo admittitur in omnibus morbis in quibus Purgantia medicamenta adhibenda ſunt, & adhiberi poſſunt.

Luna purgans.

PUri Argenti uncias duas ſolve in quatuor unciiſ Aquæ Fortiſ, Solutionique affunde unciam unam Butyri Antimonii, quod cum Argentum in coagulum Album abibit, ut modò, de Saturno diximus. Hunc pulverem aquâ vulgari celotum, & exſiccatum eâdem, quâ Saturnum, doſi adhibe, qui in omnibus morbis, ac præcipuè Capitiſ ſuarum rerum ſatagit.

NB. Butyrum Antimonii ex Regulo Antimonii per rectificatum Spiritum Salis, & non per Mercurium Sublimatum, ut vulgo ſolet, parari debet.

Aurum

Aurum Purgans.

Primò para fortissimum Nitri spiritum ex calcinati Aluminis, & boni Salispetræ partibus æqualibus immixtis Retortæ luto bene munitæ, ex quâ pedetentim & per gradus in receptaculum admodum capax retortæ collo aptatum Spiritus vitrum illud appositum rubro splendore replens eliciendus est. Eo toto elicitò ignem sua spontè extingui permitte, ac Receptaculum tamdiu relinque, donec omnes Spiritus resederint, & ipsum receptaculum penitus clarum fuerit. Lutum, quod Receptaculum Retortæ jungit, aquâ macerato, & in demendo receptaculo ipso apprime caveto, nequid de luto decidat in spiritum, quem forti vitro infusum probè cerâ obturabis, ne exhalet; admodum enim fortis est, ac instar sanguinis rubet, quia nulla aqua in Receptaculo ipsi apposita est.

Hujus Spiritus fortis uncias duas affunde uni uncie Butyri Antimonii, quod mox in rubram solutionem abit, cui imponenda uncia una Auri puri, ut solvatur solutione superante ipsum sanguinem rubore suo. Aqua Communis in eam infusa Antimonium & Aurum in purpureum præcipitabit pulverem, qui aquâ eluendus, & exsiccandus est.

Dosis ejus est à grano 1, 2. ad sex, habitâ ratione ætatis & personæ, atque vino, cerevisiâ, aquâ,

C 5

aut

aut quovis alio liquore, qui pro vehiculo erit, propinatur. Sine omni periculo, præ cæteris cunctis Purgantibus, tutò & jucundè omnes noxios humores, ex corpore humano educet.

Aurum Diaphoreticum.

SI modo dictæ Solutioni rubræ aqua præcipitationis causâ non affundatur, sed fortis ille Spiritus Nitri per Retortam eliciatur, Antimonium purgante & vomente suâ virtute spoliât, ac ipsi diaphoreticam vim conciliat. Purpureo Pulveri exempto ex vitro nullâ prorsus elutione opus est, quia 2. 3. 4. 5. 6. aut 10. granorum dosi exhibitus tutò admittitur, & sudorem concitat: ideò in omnibus morbis, qui per sudorem expellendi sunt, admodum utilis, imò in lepra, podagra, hydrope, morbo Gallico, peste, Scorbuto, & cunctis febribus, summa cum admiratione officio suo fungens, utpote qui Auro, quod continet, & sudorem promovet, & Corporis vires corroborat.

Prior pulvis, sive Aurum purgans, & Luna vel Saturnus purgans æquali pondere in crucibulo colliquati in rubrum lapidem aut vitrum abeunt, de quo iterum tabulæ aliquantò majores piso fundi, & reservari possunt. Ubi igitur purgatione opus est, una ejusmodi tabella aliquot vini cochlearibus imposita per noctem relinquitur, vinumque sequenti manè ebibitur, planè eo modo,

modo, quo purgantia cœtera adhiberi solent. Ex vitrea enim tabella tantum virium à vino extractum est, ut aliquot inde sedes oriantur. Si una tabella non sufficeret, ascendendo una altera, aut tertia pluresve adjungi possunt, per noctem in vino relictæ, ut vinum majore efficaciâ operetur, si opus fuerit. Ipsæ tabellæ diu bonæ manent, & multoties ad eundem illum usum adhiberi queunt.

Si quis adhuc melius eodem labore defungi cuperet, ex alba terra sibi poculum parvum conficiendum, & dicto vitro intus & extra obducendum dare posset. Duo enim aut tria vini cochlearia tali poculo infusa, per noctem relictæ, ac manè sequenti ebibita eodem plane modo operationem purgantem efficere possunt.

Hi horum Purgantium in Medicinâ sunt effectus: In Alchymiâ quoque aliquid boni præstant, si omnia tria, nempe ex Saturno, Luna, & Auro, in vitrum fundendo redigantur, quod Philosophicâ cœmentatione tractatum, aliquid de Argento, Plumbo, & Antimonio emendatum, & ab Auro in Aurum conversum exhibebit.

Optio tibi hîc datur, Amice Lector, eligendi & utendi ex his, quibus tibi opus erit. Mercurii quoque hîc mentionem facere debuissim, quem tamen studio præterii, eò quod non adeò facile, & promptè, ut alia Metalla, in tutum medicamentum redigi possit.

Valedictionis loco hæc habe: Si Deus Apollo

C 6

Medi-

Medicinæ inventor suum alicui lumen largiri & calidis suis radiis indomiti, fugacis, & patri suo Dædalo inobedientis & ex insulâ Cretâ per mare Icarium fugientis filii Icari cereas alas liquefacere vellet, ut in dulce & Sulphureum mare Solis decideret, & in eodem submersus moreretur, ex mortuo ipsius corpore, quod nullâ aliâ ratione debellari solet, præstantissima Medicina parari posset. Quâcunque enim ratione aliàs tractetur, ac sive in album sublimatum mutetur, sive in flavum aut rubrum præcipitatum redigatur, semper tamen corrosivus est, & manet, malitiamque innatam ad eò firmiter retinet, ut plus damni quam emolumenti afferat, atque ideò jure ac meritò vitetur.

Aut si modus nobis notus esset ipsum figendi sine ullâ corrosione per tres illas totius Medicinæ columnas primarias, Vitriolum puta, Sulphur, & Antimonium, in omnium morborum curâ proculdubio absque omni metu adhiberi, & magna etiam præstare posset. Non enim vulgari more tot purgationes, & salivationes vehementes, atque alia symptomata noxia excitaturus, sed operatione leni per sudorem, & urinam ægro auxilium celerrimum laturus, & Medico maximam laudem conciliaturus esset.

Hoc velim quisque sciat, penes Sulphur esse potestatem omnia corrosiva occidendi, & ad dulcedinem redigendi, sive illud siccâ, sive humidâ viâ perficiatur. Ex omnibus Sulphuribus aptissimum

munum est vegetabile Sulphur, quod inflammabili suâ naturâ liberatum unius horæ spatio corrosiva quantumvis maxima ad dulcedinem reducere potest. Imo quodvis Metallum prius in ejusmodi corrosivis solutum cum iisdem dulce medicamentum evadit. Sic quando Aurum in Spiritu Salis, & Argentum, Stannum, Cuprum, Ferrum & Plumbum in Aqua Forti solvuntur, & corrosivum illud solvens à Sulphure dulci mutatur, evenit, ut Metallum unâ cum illo Medicamentum fiat, & potabile evadat. Tales Metallorum, Auri cumprimis, & Argenti liquores potabiles, & omni corrosione carentes in meo pharmacopolio offendes, qui æquè ex Argento, & Cupro quam Auro rubri existunt. Auri liquor Auri Potabilis loco usurpari potest, & Mercurium cum reliquis metallis deaurat, sicut Argenteus liquor Mercurium & Argentum argenteo, Cupreus Mercurium & Ferrum cupreo colore obducit.

NB. Aurora Jovis amore inflammata, eundemque secum in cœlum subtrahente, si à cœteris Diis uterque rursus in mare salsum deturbatur, & præcipitatur; ex hoc balneo adeo pulchri & albi emergunt, ut illa Dianæ, hic Apollinis pulchritudinem referat, nondum tamen in igne constantes. Sed tempore balneandi elapso Mars in litus maris veniens utrumque in siccam Insulam, Ferream à ferro denominatam extrahit, ubi adhuc semel à Vulcano, Saturni operâ utente lavantur lavacro sicco longè accuratius quam salsum

sum mare, sordes eluente, cum eluendo & purgando non cesset, donec cunctæ sordes ab utroque corpore separatæ fuerint, & ipsi Dianæ & Apollini constantiâ & pulchritudine conformes facti fuerint.

Mars videns, quod soror sua Venus, & frater Jupiter tantâ pulchritudine ex mari falso emergerint, in idem insiliit, ut aliquot tempus lavando consumens nigrum suum corpus nigris illis sordibus eluendo purgaret. Tanta verò sordium copia elota totum mare viride, & dulce reddidit, ipsumque Martem jam valde diminutum abscondidit, ita ut nunquam ex isto mari evadere potuisset, nisi Sol ipse misertus aquam Maris exsiccasset, ut Saturnus claudicando ad ipsum pervenire, ut miserum ex luto eximeret, potuerit, quod etiam fecit.

Sed quia luti erat copia tanta, ut grallis pedes claudos sustentantibus per lutum redire nequiverit, unâ cum Marte eidem luto inhaerens vitâ suâ excidit. Ex utriusque Martis videlicet & Saturni corporibus mortuis Vulcanus tandem unum conflavit caput habens duabus faciebus aut duplici vultu exornatum, uno Apollinem, altero Dianam referente, unde & Jani Bifrontis nomen ipsi à Vulcano impositum fuit.

Ex his paucis, & brevibus operationibus & Processibus unicuique similes alios plures fingere, & excogitare licebit. Mihi hac vice integrum non est similium rerum prolixiore enarratione mil-

ip

ipsi negotium faceſſere , qui jam his , quæ dixi , & ingratis patefecerunt , modum me nimis tranſgreſſum eſſe arbitror. Eligat ea quiſque quæ ſibi com-
moda fore putaverit , ac ea deſpicere omittat
quorum ſenſum capere nequiverit.

Vulgari Proverbio dicitur , quod deliciarum
exquiliatarum nobilis vini hauſtus comes eſſe de-
beat.

Quoniam igitur tribus condimentis præceden-
tibus palato delicias præſtantes exhibuimus , par
eſt ut & tres hauſtus delicatos eidem exhibeamus ,
& quidem ex Metallorum optimis , Auro videli-
cet & Argento petitos , quandoquidem ipſa con-
dimenta ex iisdem compoſita fuerunt. Hauſtus
illos Veteres illi Majores noſtri Nectar , ſive
Deorum Potum nuncuparunt , hodie Auri & Ar-
genti Potabilis nominibus notos.

De his multi quidem ignorantia Fratres multa
blaterant , & falſo jactant , quod ſine Philoſopho-
rum lapide nullum verum Aurum Potabile parari
& eſſe queat. Effatum enim hoc à veritate peni-
tus abludit cum Aurum & Argentum quis facile
potabilia reddere poſſit , licet Universalis Medi-
cinæ nullam planè cognitionem habeat ; quod ita
intelligendum , nempe quando Aurum & Argen-
tum vel ſola , vel conjuncta in ſuavi , & non corro-
ſivo menſtruo ſolvuntur , & apta redduntur , ut in
aqua , cereviſia , vino , aut alio liquore ægris pro-
pinari queant. Etenim Solutiones ejusmodi pro
Simplici Auro & Argento Potabili accipi poſſunt.

Quod

Quod autem aliquis Aurum in corrodente illa Aqua Regis, aut Argentum in Aqua Forti solvere, & cogitare velit, quod Aurum & Argentum Potabile habeat, toto cœlo errat, Potabilia quidem sunt, utpote quæ instar aliorum liquorum bibi possent; Sed quia ejusmodi Solutiones cuncta corrodunt, & maximum damnum inferunt, jure ac meritò repudiantur: idque eò magis quod in vinum aut cerevisiam infusæ eadem turbant, & scædant, quod nullum verum Aurum Potabile in menstruo non corrodente solutum non facit, sed clarum ac limpidum manet, quando vino, cerevisiæ, aut aquæ miscetur. Prætereà verum Aurum Potabile ita comparatum esse debet, ut nullum Aurum corporale in conspectum producat, & nihilominus minora Metalla, si in ipso cocta fuerint, ut & Mercurium aureâ naturâ induat, aut in crucibulo per siccam viam in aurum coagulet, & transmutet, sive cum lucro fiat, sive etiam sine alicujus commodi perceptione efficiatur. Hæc enim tingendi virtus non à corporali & mortuo, sed à Spirituali, vivo & tingente Auro proficiscitur.

Si igitur vulgaris & corrodens Auri Solutio pro Vero Auro Potabili non potest haberi, & Spirituale ac tingens Aurum, sine omni corrosionem solutum in hunc censum etiam venire non deberet, unde quæso illud petendum, & ubi quærendum esset? Equidem mihi facile persuadeo, si Primum Ens Auri ità lavare & purgare sciremus, ut in

ut in liquorem sanguineum conversum per Alembicum, aut ex retorta se expelli pateretur, quod melius Aurum Potabile habituri essemus. Sed ubi talem artificem reperiemus, qui talis Auri Potabilis parandi modum nos doceat? Par est igitur ut tamdiu iis quæ in promptu habemus, contenti simus donec Deus nobis meliora largiatur. Hoc etiam credo, si tale artificium nobis innotuisset, quo Mercurium ita lavare & purgare, ut in ponderosam & dulcem aquam abiret, eique fermenti loco aliquid Auri puri adjungere possemus, ut unà se attollant, atque iterum constantia & fixa evadant, quod ex ipsis ruber & solubilis Carbunculus, aut verum Aurum Potabile oriundum foret. Sed hæc sunt cogitationes & meditationes meæ simplices, salvis iis, quas alii hæc de materiâ conceperunt. Aliàs Spirituale Aurum, & Spirituale Sulphur ex vite, si Salis auxilio conjungantur bonum exhibent Aurum Potabile, quod Aurum potentiâ, non autem ipso actu aut formâ continet, ut videre est in meo tractatu de vero Auro Potabili, quod instar aquæ limpidum, & clarum Aurum Potabile albi vini loco meis condimentis appono.

Sicut verò Vinum album eò magis flavescit, quò diutius custoditur, & conservatur: Ita etiam album meum Aurum Potabile ultra duos aut tres menses alborem suum non retinet, sed magis ac magis flavescit, ac tandem, retentâ suâ facultate tingendi in ruborem vertitur. Qui igitur vini,

23117

D

aut

aut Auri Potabilis sapore minus delectatus fuerit, tamdiu expectet, donec inveterata flavescent, aut rubescant. Ita enim ipsi melius sapient, utpote quæ longo temporis progressu sulphureum suum saporem amiserunt.

Quo autem pacto Aurum illud Potabile, ut & aliæ omnes injucundæ, fugaces, & immaturæ potiones Metallicæ, ut Liquores jucundi, maturi, fixi & suaves reddendi sint, postea revelabitur.

Porro boni haustus loco hîc appono aurei coloris animam, aut Tincturam meam ex Nitro paratam, de quâ in II. parte meæ Pharmacopœæ Spagyricæ agitur. In Medicinâ non minoribus viribus pollet, quàm illud ipsum Aurum Potabile, cujus modo mentionem fecimus : Sed in Alchymiâ aut Metallorum mutatione nihil præstat. Quid verò facturum esset, si fixum, & in igne constans efficeretur, hætenus mihi non constat, qui ad eum terminum illud nondum perduxî : Quomodo autem fixum reddi queat, mox etiam indicabitur. In eo, in quo versatur, gradu, Tinctura illa ipsa, grandes in Medicinâ producit effectus, imò majores illis ipsis, quam eam producere in II. Parte Pharmacopœæ Spagyricæ prædicavi. Sapore suavi palatum afficit, jecoris, pulmonis, & splenis obstructions removet, urinam promovet, calculum expellit, excrementorum obstructions prohibet, sine omni periculo à senioribus & junioribus, imò etiam illis, quorum

vires

vires vehementer dejectæ & debilitatæ sunt, usurpatum opem præsentem ferre solet, mirum in modum corroborat, & omnibus Animalibus, Mineralibus & Vegetabilibus fertilitatem conciliat, quod unicuique facile innotescet, si semen aliquod Vegetabile eodem maceraverit, quod terræ mandatum longè celerius crescet, & maturascet, quam reliqua semina facere solent.

Aliquoties tritici, hordei, pisorum & consimilium frumentorum semina per noctem illo ipso liquore maceravi, atque ità macerata puræ arenæ insevi, quæ longè celerius maturitatem suam consequuta sunt, quàm illa, quæ bonæ & pingui terræ insita fuerant, quod multos homines in summam admirationem rapuit, cum viderent, etiam in arenâ nudâ sine aliâ terrâ & ullo fimo frumentum crescere, & ad perfectam maturitatem pervenire posse.

Sunt plures alii Sales magni non constantes, & magnâ copiâ se offerentes, quibus frumentum maceratum, & terris vilioribus, nulloque fimo pinguefactis mandatum etiam maturescit, quod non semel sed sæpius expertus sū, ac etiam, si Deo placuerit, in posterum in hisce Provinciis Unitis publico effectui dare proposui, quem in finem harum Provinciarum Potentissimi Ordines Generales & Provinciales mihi in multos annos Privilegium largiti sunt, quo sine meo permisso & consensu tali ratione viles, arenosas, & fimo non pinguefactas terras conferere prohibetur. Totius

rei fundamentum est Sal Marinus , qui copiosè in hisce locis haberi , facilè parari , ac loco fimi ad viles , & aridas terras pinguefaciendas adhiberi potest. Inter omnia autem consimilia medicamenta eminet , & excellit Tinctura Nitri, faciens ut ex uno grano plures culmi exeant , & millecuplus fructus prodeat. Nec avibus solum , sed & hominibus , atque animalibus terrestribus , & ipsis in aëre viventibus avibus fertilitatem confert. Pari ratione etiam fieri potest , ut & Metalla ejusdem adjumento multiplicentur , ut mox in sequentibus demonstrabitur.

Ambo hæc vina , sive potus efficaces probè cum Metallicis condimentis conveniunt , corpus calefaciunt , stomachi concoctionem promoven-
vent , spiritus corroborant , bonum nutrimentum exhibent , superflua excrementa debito modo per secessum & urinam ex corpore exturbant , hilaritatem afferunt , valetudinem prosperam largiuntur , speciosam formam conferunt , & complexionem in optimam , & sanguineam mutant , quibus in rebus cunctis efficiendis pura illa & aureum colorem obtinens Tinctura Nitri excellit.

A proposito ut parum hic digrediar necesse est , & aliquantò dilucidius , & clarius ob oculos ponam quatuor primarias Complexiones , ex quibus cæteræ mixtæ oriuntur , prout homo vel hujus vel illius magis particeps est.

Quantum igitur ad Complexiones attinet ,
Vete-

Veteres Medici ex crinium forma & colore iudicarunt, & opinati sunt, Sanguineam omnium purissimam rubros crines, & albam cutem parvis, & flavis maculis distinctam producere. Tales homines calido, humido, & sanæ constitutionis sanguine præditi diligentes sunt, docti, pii, ad Venerem naturâ proni, ingeniosi, hilares, ac plerunque diu viventes, sed calidis morbis, ut febribus, pesti, & similibus obnoxii, ac inter Planetas Soli, inter Metalla Auro naturâ suâ respondent.

Cholerici nigris admodum crinibus vestiti, cutemque subflavam habentes fervidum & siccum possident sanguinem, & sunt iracundi, litigiosi, fortes, audaces, bellicosi, meretriciis amoribus dediti, callidi, impii, falsi, à misericordia abhorrentes, aliorum malo lætantes, ut in bello fieri solet. Æstuosis febribus vexantur, ut & fellis exæstuatione, ac inter Planetas cum Martis, & Veneris, inter Metalla verò cum Ferri, & Cupri naturâ conveniunt.

Melancholicorum crines ut plurimum inter nigrum & album colorem intercedunt, & cutis alba est: Ipsi vero frigida & sicca naturæ, quieti, laboriosi, meditabundi, industrii, sinceri, pii, & misericordes, ad fletum potius proni, quam ad risum, si quid de adversis casibus inaudiverunt, justitiæ student, ac sine Hypocrisi, aut hominum æstimatione Deum timent. Omnis generis morbis subjecti, debilitate membrorum

D 3

affli-

affliguntur , atque ex Planetis Saturno & Jovi, ex Metallis verò Plumbo & Stanno comparantur.

Phlegmaticis natura & proprietas est humida & frigida , crines , & cutis alba , ingenium crassum , indoles somnolenta , negligens , de nullis rebus sollicita , pertinax , invida , pigra , & crassa ac indocilis , corpusque membris crassioribus constans , quod scabie , ulceribus , & frigidis febribus vexari solet. Ex Planetis Luna , ex Metallis Argentum haud multum ab eorum indole abluere censetur.

Hæ complexionum in hominibus , & animalibus notæ esse creduntur. Hoc tamen sciendum est , unam complexionem solam rarò in homine aliquo absolutè primas tenere , sed ex ipsis ut plurimum mistam existere , atque à prædominante nomen sibi acquirere. Homine ex sanguinea & Phlegmatica bipartitam quasi Complexionem obtinente , & color uterque ut & nomen dividitur , ita ut ex rubris & albis flavi crines oriantur , & ipsi homines bonæ , temperatæ , & fertilis sint naturæ , quod & de aliis commistionibus intelligendum est.

Cum verò pura & Sanguinea Complexio optima , & saluberrima habeatur , Veteres Medici superfluum alicujus Phlegmatici scabiosi Phlegma , & aquosum sanguinem , aut Melancholici tristes & anxias cogitationes , aut Cholerici furens cerebrum curaturi dicere solebant ;

Ex

Ex hoc Phlegmatico, Melancholico, aut Cholerico Sanguineum, i. e. salubris & puri sanguinis hominem faciamus. Hinc Universali suæ Medicinæ hoc adscripserunt, quod non solum omnes imperfectas, ut Cholericas, Melancholicas, & Phlegmaticas hominum complexiones in Sanguineas commutet, sed etiam omnia imperfecta, immatura, crassa, & ignem fugientia Metalla in purum Aurum transmutet. Si enim Medicina aliqua tantarum est virium, ut omnes Complexiones in Sanguineam convertat, necessario etiam omnia imperfecta Metalla: ut Saturnum, Jovem, Martem, Venerem, Mercurium, & Lunam in Aurum transmutabit.

Quandoquidem verò experimentis sæpius factis comperi, dictam meam Medicinam sive Tincturam Nitri omnis generis pilos, ut albos, fuscus, nigros, (nigros inquam, quod multis impossibile videtur, & tamen verum est; Nam albos pilos flavo colore obducere vulgò notum est; Nigros vero colore flavo, aut rubro tingere magnum est secretum) & etiam alios colores nullis exceptis, aureo colore imbuere soleat, & quidem adhuc immaturam & fugacem naturam obtinens; mihi tandem persuadere ausus sum, si ad fixam & constantem naturam deduceretur, fieri non posse, quin etiam imperfectis Metallis Auream perfectionem & naturam collatura esset. Sed ob nimis teneram ejus naturam, ignis carbonum maximè impatientem, accuratius rem pensitavi,

D 4

& ani-

& animadverti, quod quidem fieri possit, licet nunquam mihi illud perficiendi tempus commodum haecenus oblatum sit. Quo autem pacto illud perfici posse putem, non possum, quin Christiano amore motus Proximo meo patefaciam.

Quamdiu non consideravi verba Angeli in sepulchro Christi dicentis, quid vivos apud mortuos quæritis, atque ideò fœtida sepulchra pervestigavi, in quibus vitam reperire non potui? Deus tandem clementibus & misericordibus suis oculis me respicere dignatus est, & in rectam viam deduxit, ut sepulchris & mortuorum monumentis relictis vitam apud vivos, & non apud mortuos inquirere cœperim.

Deus solus unica est, & æterna vita, quæ nobis exoptatum Solem, tanquam Dei ministrum aëris auxilio largitur. Coquamus, assemus, elixemus, & laboremus, quantum, & quocunque modo velimus, vivi tamen aliquid nunquam inveniemus, nisi ex *Sole* Dei Omnipotentis servo & ministro, aut instrumento. Paramus nobis Medicamenta viribus destituta, externis coloribus splendentia, intus mortua, & veneno plena, quoniam à rebus vitâ carentibus nihil auxilii expectandum erit.

Siquidem igitur nobis ipsis vitam non dedimus, nec eandem sine unicâ illâ Vitâ supernè ad nos veniente contra mortem tutari possumus, par quoque est, ut fœtido sterquilinio
omisso,

omisso, nos ad purum, & vivificantem fontem Dei, tanquam omnis vitæ centrum recipiamus, & vitam à Sole, tanquam Universalis Aulæ creatæ Magno Magistro petamus. Modum hoc efficiendi paucis revelabo.

Si ingenii nostri viribus adhibitis totum hoc negotium accuratè perpendamus, ante oculos versari cernimus, nullam alicubi vitam aliam reperiri, quam Universalem illam, quam Deus Soli indidit, & Sol aëris adjumento ad nos emittit. Periculum quis faciat, quibuscunque modis voluerit, hoc ipsum verissimum comperiet. Si herbam aut animal in clauso vitro, quò aër penetrare non potest, putrefacere volueris, in putréfactione quidem vermes nascentur, sed vitâ tam diu carentes, donec vitro aperto ex aëre vitam & motum accipiant. Herbas, aut animalium carnes concisas, aut contusas vitro si incluseris vitrumque in calido fimo equi, aut etiam calidâ aquâ aliquandiu conservaveris, herbæ, aut carnis proprietati convenientes vermes nascentur, sed tamen vitâ destituti, qui aperto vitro se movere incipient, atque vitâ acceptâ prorepent, majores evadent, atque alias formas aut figuras adficescent. Repone alicubi in loco calido doliolum vino semiplenum, aperto supremo foramine, ut putrescat, & acescere incipiat: Vapor adscendens in tenacem se colliget materiam circa foramen illud, daturam parvos vermiculos, illis, qui ex caseis prodeunt, non absimiles, qui tandem

ob calidum aërem vivent, & prorepent. Si operculo foramen texeris, omnes vermiculi rursus morientur, quia privantur aëre, ex quo vita oritur. Operculo rursus dempto, aëreque recepto iterum prorepunt, & aërem sequentes ex dolio evadere conantur: extra quod si aliquod saltem horas morati fuerint, ac plenum aërem senserint, adscitâ aliâ formâ alas nanciscuntur, atque volant, quod sine aëre fieri nequit, cum sine eo vitam habere nequeant.

Terra seminibus confita tegatur, ut aër ipsam penetrare nequeat: Hoc excluso nihil proferet. Esto planta aliqua, quæ ex terra crescendo jam emerit; Si aërem ipsi ademeris, à crescendo deficiens planè evanescet, & pessum ibit.

Undè satis superq; patet, omnis vitæ ortum aëri acceptum esse ferendum, quam vitam illam ipsam prius in aëre Sol operatus est, ac ars iterum ex eodem magnetico quodam modo extrahere, ac visibilem, palpabilem, & sensibilem reddere novit.

Non omnis aër mera vita est, sed vitam hanc ipsam in se dispersam continet, sicut aqua multa quæ parum Salis complectitur, ipsa visibilis, & Sal in ipsa invisibilis existens: Pari omninò ratione in hominum, & cæterorum animalium corporibus vita dispersa, & invisibilis in sanguine domicilium suum habet, adeò ut sine ipsa totum corpus immobile & mortuum esset, & maneret. Quando autem homo aut animal aliud in libero aëre versatur, per attrahentem spiritum magneticâ & sym-

sympatheticâ quâdam vi, & virtute aëris tantum quidem attrahit, quantum cordi, tanquam centro, receptaculo, seu domicilio vitæ, ad spiritualis vitæ nutritionem opus est: sed quod reliquum, & inutile est, per efflantis spiritus vires Antipatheticas rejicit. Sic nullus homo, nullum animal, nulla herba, nullum minerale, si hic vitæ cibus ipsi subtraheretur, vivendi, & crescendi facultate frui posset. Quod cum ita se habeat, ac aliter esse nequeat, necessariò consequitur, quod in nullis clausis vasis, ut plerunque vulgò fit, vera Universalis Medicina parari possit.

Aspiciatur quæso Salispetræ ortus & generatio, cujus corpus nihil aliud est, nisi Vegetabilium, Animalium, aut Mineralium Sal Essentialis, qui ex aëre ignem ad se attraxit, ut vulgo notum est.

Quia igitur omnes Sales, ignis & aëris ope, in ardentem & vivum Salempetræ converti solent, idemque sine aëre nemo efficere valet, meritò nobis inde tantum addiscendum esset, ut & nostra medicamenta per aërem viva reddere conaremur. Nam medicamentum vitâ destitutum pari ratione morbum debellabit & destruet, quâ Sal communis montem dejiciet, & ex suo loco deturbabit, nisi prius aëris ope quasi animatus, & in ardentem, ac vivum Salempetræ transmutatus fuerit. Verè igitur & per experientiam dico, quod omnis crescendi facultas, omnis transplantatio, & omnis vita aëri ortum suum debeat, & sine hoc cuncta mortua sint, & mancant.

D 6

Aër

Aër à Sole vitalem cibum accipit, & Sol à Deo omnis vitæ Centro, & Principio originem ducit. Quando igitur desiderium nos tenet vitalem illum cibum artis operâ ex aëre extrahendi, & in visibile corpus redigendi, Magnetem quendam exponamus necesse est, qui eum ad se trahat, sensim eodem augeatur, & quantitate ac viribus accrescat, quemadmodum herba ex terrâ, aut animal ex cibo & potu incrementum sibi capit, roboris & magnitudinis augmentum sibi adjungit, atque tandem sui simili se associat, genusque suum multiplicat.

Homo quidem sine intermissione aërem pulmonis operâ ad se attrahit, sed cor cibum vitalem tantum ex eo retinet, ac reliqua omnia tanquam excrementa rejiciendo remittit. Corpus ipsum etiam quotidie cibum per os assumit, sed stomachus nutrimentum ex eo separatum ad hepar, ut in sanguinem & carnem redigatur, transmittit; excrementa verò, ut stercus, urinam, sudorem, & similia per consuetos meatus ex corpore ablegat. Ità etiam cum Medicamento nostro comparatum est. Proux Magnetem exponimus, pro eo etiam sibi simile quid ex aëre attrahit, ut sibi vitam, vires, & potentiam comparèt. Fieri autem nullo pacto potest, ut vitalem illam virtutem & facultatem solam puram & mundam extrahat. Sed unà etiam inutilem & aquosam quandam essentiam illi associatam sibi adsciscit, quæ, ut superfluum excrementum, rursus discedat, & solam.

solam vitam Magneti, ut eâdem augeatur, & ro-
boretur, concedat oportet. Si Vegetabile desi-
dero; vegetabile semen mihi ferendum, aut talis
magnes ponendus est, qui sui simile ex aëre sibi
adjungat. Animal desideranti animale semen aut
Magnes animalis adhibendus est. Si illud, quod
quæro purius & constantius esse debet, necesse
est, ut purior Magnes exponatur, cum semper
simile simile quærat, amet, vincat, & conservet,
ut Veterum Sapientum verba testantur: Natura
Naturâ gaudet, Natura Naturam vincit, Natura
Naturam retinet.

Itaque cum Propositum nostrum eò tendat,
ut invisibilem vitæ facultatem, potentiam, &
virtutem Solis ex aëre extrahamus, concentre-
mus, atque corporalem, visibilem, & palpabi-
lem reddamus, oportet ut etiam de apto semine
aut Magnete, nobis prospiciamus, qui eam cu-
pidè attrahat, vincat, & retineat. Tales Magne-
tes sunt purum Aurum, & purissima anima Salis-
petræ, utraque Solis vivificantis vera proles.

Idcirco quia simile sui simile appetit, amat, &
quærit, cibo vitali etiam venenatus magnes non
est objiciendus. Nam prout Magnes suâ naturâ
comparatus est, ita etiam ex aëre bonum aut ma-
lum attrahit. Notissima res est Hortulanis, triti-
cum nil nisi triticum proferre, & ex zizaniis zi-
zania oriri. Si semen sive Magnes aureus fuerit,
& purus, etiam puras, & aureas virtutes sibi adsci-
scet, & iisdem augebitur.

Modus

Modus ponendi Magnetes, ut Astrales, & vivificos Solis radios per solutiones & coagulationes capiant, & visibiles, Corporales, palpabiles, & in igne constantes reddant.

CONFICIENDAS tibi ex vitro curabis aliquot humiles, & fortes pateras, aut testas, quibus Magnetem tuum dimidii digiti lati altitudine impositum, & humidum Soli exponas, ut inutilis humiditas evaporando consumatur. Quo facto, & quidem aliquot horis æstivo tempore, præcipuè si nimium Aurei liquoris in pateras infusum non fuerit, nocturno tempore easdem pateras siccatum Salem continentes frigidis, & humidis radiis Lunaribus expositas sub die relinque, ut Sal Magneticâ suâ virtute ex aëre aquam, universalem aëris cibum secum vehentem sibi associet, & dissolvatur. Solutio hæc interdum rursus Solaribus radiis apponenda, qui inutilem humiditatem denuò exsiccabunt, relicto in Sale vivifico, & aureo illo semine, quod nocte frigidâ & aëre elicitum sibi cum humiditate viribus carente adscivit. Sal à Sole superfluâ suâ humiditate privatus noctu iterum Lunaribus radiis exponatur oportet, ut Astrales virtutes denuò imbibat, & rursus in aquâ imbibitâ solvatur, ut proximo die, sicut priorè, Soli expositus ejusdem viribus de novo animetur. Iterandæ autem hæ expositiones, in vicissitudines tamdiu, ac toties, donec Magnes dictus,

dictus, postquam interdiu à Sole ficcus est redditus, noctu agrè aliquid humiditatis ex aëre admittat, & ficcus laminæ candenti impositum sine fumo libenter fluat. Tunc enim Medicamentum constans & fixum ad usum adhiberi potest.

Mutua hæc solutio & coagulatio aliquot centenis vicibus iteranda, ac quævis solutio & coagulatio pro die Philosophico habenda est. Si æstivo tempore in nostris regionibus Solis Calor operationi huic efficiendæ non sufficeret, idem vitris, aut metallicis instrumentis concentrari, & efficacior reddi potest, ut coagulatio maturetur. In defectu talium instrumentorum, ac calore Solis nubium rarò intermissarum frequentiâ obducti dictam coagulationem etiam nostro igne communi facile expedies, & quidem infallibili, & celeriore operatione, quàm illa, cui Solis exsiccatio semper expectanda est. Ac licet hæc, quæ in Sole fit longè melior censeatur, invisibili tamen modo Sol unà cum nostro communi igne operatur, quando Sole nobis uti non licet. Ubique enim aër est, ibidem etiam invisibilis Sol, & occulta vitæ vis & potestas reperitur. Cui Solis usurpandi in hâc operatione facultas datur, is alium ignem non adhibeat : Communis ignis usus requirit peculiarem fornaculam ferream, cui pateræ exsiccandæ imponantur. Calor tamen non infernus esse debet, ut inferiorem paterarum superficiem feriat, sed supernus, qui materiam tantum supernè tangat, ac leniter & pedetentim
humi-

humiditatem consumat : aliàs enim timendum esset , ne liquor ebulliendo dispergatur , si calor inferiorem paterarum superficiem tangeret. Fornacula furni instar fornicato opere ex ferreis laminis formanda & lapideæ fornaculæ imponenda , ostiolo præfixo , ut nec pulvis nec cinis involare queat , atque ità duarum aut trium horarum spatio sales exsiccentur. Ut autem nox expectari non debeat , arcula lignea supernè tecta , circumcirca verò foraminibus perforata in promptu sit oportet , quam cum pateris impositis tempore hyberno in frigido aëre , æstivo autem in cella aliqua humida colloces , ut ex aëre Sales vitæ cibum attrahant. In omnibus enim Mundi locis , in uno tamen copiosius , & melius , quàm in alio , occultam illam vitæ facultatem & virtutem , sine qua nec homines , nec animalia vivere possunt , in se continet. Quò purior autem aër erit , eò purior , & præstantior etiam Medicina acquiritur. In Metallorum transmutatione non magni interest , quemcunque aërem nanciscaris , cum ad eam operationem quivis aër aptus sit. Hic modum figendi tantummodò manifestamus ; Cæteroquin neminem fugit , purum & mundum aërem crasso & impuro præstare , & Solis calorem prunarum aut lampadis calori excellere.

Thomas Aquinas scribit , quod Deus cum Angelis suis nostro igne carere nequeat , atque eam ob causam à Paracelso carpitur , quod Deum Elementari igne carere non posse dicat. Bonus vir
rem

rem non tam accuratè expendit, hunc tantummodo scopum propositum habens, ut ignis ad nostræ Medicinæ coctionem necessarij puritatem nobis ob oculos poneret. Unde satis constat, eò melius Medicamentum fore, quò purior ignis extiterit. Crassior enim aër crassiorem etiam sanguinem gignit. In hac autem operatione aër nostri aurei Salis cibus & potus est, aqua verò sive Phlegma calore abigendum est superfluum excrementum, aëri isti adhærens. In multiplicibus autem illis Solutionibus, & Coagulationibus Magnes semper aliquid boni secum retinens, & pondere & viribus accrescit, ac constantiam acquirit, sicut homines & cœtera animalia cibo & potu augentur, staturâ crescunt, & se multiplicant. Totum igitur opus Medicamentum hoc Regium secreti ignis Solaris ope conficiendi primò consistit in bono, puro, & aureo Magnete, ac postea in vera Solutione & Coagulatione. Hæc si nimis celer, & fortis fuerit, calor nimius attractum vitæ cibum nimis tenerum comburet, & consumet: Illius si modus non habeatur, idem usu venit, quod in quâvis terrâ nimis humida, atque idpropter fructus non ferente; adeò nihil magis necessarium est, quam ut non modo in Solutione, sed etiam in Coagulatione mediocritatis debita ratio habeatur.

Atque hic est modus ille, quo Solutio in aëre, & Coagulatio in Sole peractæ Mercurialem aquam, & Mineralia Sale parata in fusiles & tingentes

E

gentes

gentes lapides redigunt , quod in vitro clauso ignis communis sine aëre nunquam præstabit. Hoc nota , & crede , & fac , & eveniet tibi illud quod credidisti.

Cœnâ finitâ , & haustu bono, ac frequente expedito tempus est , ut se cubitum hospites recipiant , quibus nonnulli solent postremum haustum exhibere , ex bonis & utilibus herbis paratum, inter quas amariores, ut orificium stomachi claudentes , & quietum somnum conciliantes ut plurimum primas tenent. Eiusdem ritus observandi causâ amarorum ejusmodi haustuum cupidis unum hîc apponam , quem pro lubitu suo parare & ad usum adhibere poterunt.

℞. Aquam Fortem communem , quam per cucurbitam, aut Retortam rectificabis , ut clara & limpida fiat. In eâ solve Argenti per cupellam mundati in calidâ arenâ coquendo tantum, quantum dissolvi se patietur. Notandum verò hîc , quod in Argento nullum omninò debeat esse Cuprum , quod Medicamentum corrupturum esset. Solutioni infunde fortem , & benè rectificatum Spiritum Salis Ammoniaci , tamdiu donec Aqua Fortis non amplius ebulliat. Postquam strepitus omnis cessaverit , dimidia fere pars Argenti præcipitata in fundo residebit , cineris colorem habens. Vitrum pone in arena, ignem subjice , & præcipitatum Argentum cum menstruo coque , quâ coctione adhuc aliquid argenti ex menstruo secedet , ac reliquum in ipso menstruo
mane-

manebit, quod per chartam bibulam trajiciendum, trajectum sensim in arena evaporandum est, ut omnis humiditas abstrahatur.

NB. Aqua Fortis & Spiritus Salis Armoniaci liquidus & fugax Sal evaserunt, amissâ suâ indole corrode, qui Sal Argentum invertit, & suam amaritudinem elicuit, ita ut uterque sal in unum salem amarum & viridem conversus fuerit. Hic affusione & abstractione aquæ solvendus, per filtrum trajiciendus, & mundandus est, qui purior redditus in aëre frigido in viridem & amarum liquorem se resolvit, cujus gutta una totum vitrum vino repletum amarum reddere potest. Vinum verò hoc haustum stomacho prodest, somnum quietum efficit, flatus dissipat, & alvum laxam conservat.

NB. Hic Sal vitra, & alia vasa vitrea argento obducit, quod non evanescit, sed constans manet. Alia item haud parvi momenti in Alchymiâ præstat, sicuti in aliis meis scriptis, præcipuè autem in secunda Parte Furnorum ultimæ editionis, cerni potest. His hospites cubitum dimitto, ut ad multam lucem usque dormiant.

Posteaquam illuxit, & hospitum nonnulli ex hesternâ crapulâ siti laborant, & calore nimio vexantur, aut frigidâ fontis aquâ, aut cerevisiâ tenui, aut tenuiore, & acidiorè vino hepatis inflammationem nimiam extinguere conantur. Alii ex Pharmacopolio allatum Syrupum Rosarum, aut violarum aquâ fontanâ miscent, &

E 2

exhau-

exhauriunt. Sed fervidum hepar subito horrore concutitur, stomachus refrigeratur, & tenacibus humoribus obducitur, ac plerumque debilitas membra, scabies cutem, & frigida febres stomachum occupant. In ejusmodi potuum locum hic substituam potionem refrigerantem longè meliorem, quæ valetudini, non ut illi, oberit sed proderit.

*S. Hepar
Salis
Tartari
Aquis
Albis*
℞. Libram unam non illius flavi, ac non rectificati, & in officinis venum expositi, sed nostri benè rectificati Spiritus Salis, in quo solves tartari tantum, quantum leni coctione sibi associare poterit. Solutionem per chartam bibulam trajice, ut omnes feces, quæ Tartaro adfuerunt, in charta maneant, & ipse Spiritus Salis cum tartaro limpidus, & clarus transeat, ipsâ Solutione in frigido loco diu stante Tartari pars in Crystallos concrevit, pars cum Spiritu Salis mista manet, eidemque gratam vini aciditatem conciliat. Tartaro albo existente Spiritus idem albus manebit. Ruber Tartarus eundem rubini colore tingit. NB. Spiritus Salis tali naturâ præditus est, ut omnes colores pulchriores reddat. Rubrum igitur Tartarum ad hanc potionem conficiendam usurpare potes, ob pulcherrimum colorem, quo Spiritus Salis tingitur, quoad vires, & virtutes tamen interutrumque nulla differentia reperitur.

Spiritus hic Salis Tartarificatus admodum suavis est saporem vini subacidi obtinens, cujus aliquot guttæ in frigida aqua fontana haustæ nec
hepati

hepati nec jecori damnum inferent, & non solum sitim sedabunt, sed etiam cibi & potus appetitum in stomacho excitabunt. Eapropter præ cæteris omnibus remediis sitim sedantibus commendo hunc Spiritum Salis Tartarifatam æstivo & hyberno tempore tutò & jucundè adhibendum, quoniam immatura & acida vina aquâ fontanâ, & saccharo hausta stomachum refrigerant, tenacibus humoribus obruunt, appetitum debilitant, & concoctionem impediunt. Utilissimus igitur Spiritus noster iis, qui multum cerevisiæ quotidiano potu exhaustientes semper ejusdem parum cerevisiæ miscere debent. Reddit enim cerevisiæ vini aciduli saporem, sedat sitim, ut tantam cerevisiæ crassiæ copiam ingurgitare non necesse sit, discutit flatum, pellit urinam, prohibet calculi generationem in vesica, & renibus, ac ibidem generatum solvit, consumit, ac pedetentim cum urinâ inde exturbat. In potu quotidiano exhibitus Febri laborantibus, Podagricis, Calculosis, & Scorbuticis jucundum & utile est remedium. De ejus usu in meo tractatu, cui titulus, Navigantium consolatio, plura invenies.

Præter hæc omnia est adhuc, quod hîc moneam, Spiritus Salis ope pluribus abusibus noxiis remedium adhiberi posse; cum primis verò in acidularum usu, ad quas nobilissimi temporis, ac pecuniæ jacturâ, & muneris injuncti, reis familiaris, uxoribus, liberorumque neglectâ homines sæpè longinqua itinera suscipiunt, solâ valetudi-

E 3

nem

*Spiritus
Salis
Calidus
utitur*

nem pristinam recuperandi spe, cum tamen Spiritus Salis probè cum Tartaro paratus, cum pauco chalybe imposito, idem illud, quod acidulæ, præstiturus sit, ac tanti sumptus, temporisque irreparabilis jactura caveri possint, & quisque domi suo munere domesticisque negotiis fungi ac nihilominus Spiritus Salis Tartarifati, & Chalybeati omnes epatis ac lienis obstructions referantis auxilio curari queat.

Sed quid multa dicam? Forfan sunt, quos aliæ causæ ad acidulas quotannis tanto desiderio visitandas impellunt. Quibus domi sunt gannientes vetulæ, ægrè ferentes, si maritus domo exeat, & indefinentibus objurgationibus, & maledictis maritos vexantes, annon graves diverticula querendi causas habent?

Amant & acidulas & thermas juvenulæ, quæ apud suos effætos & annis obritos maritos tantum caloris non offendunt, ut gravidæ evadere queant. In acidulis autem & thermis occurrunt quovis tempore agiles, robusti, & succi viriumque pleni socii, qui proculdubio eum in finem in loca dicta se recipiunt, ut frigidis illis mulierculis calida suppositoria, & emplastra uterina fertilitatis conciliandæ, & sterilitatis amovendæ causâ applicent. Ejusmodi mulierculis pristinæ valetudini restitutis, & domum reversis post aliquot menses mariti comperiunt, quàm efficax acidularum usus in uxoribus suis fuerit.

Plerumque etiam usu venit, ut hero, ac heræ domo

domo absentibus à liberis, servis, & ancillis res familiaris ridiculè administratur, & proverbio Germanico vulgari locus detur: Cato peregrè profecto, & absente mures in scamnis saltant; Rei veritatem frequentia exempla testantur. Ideò longè satius est domi acidulas bibere, ut ità pecuniæ & tempori parcatur, ac multa mala caveantur. Hæc de potu refrigerante sufficiunt.

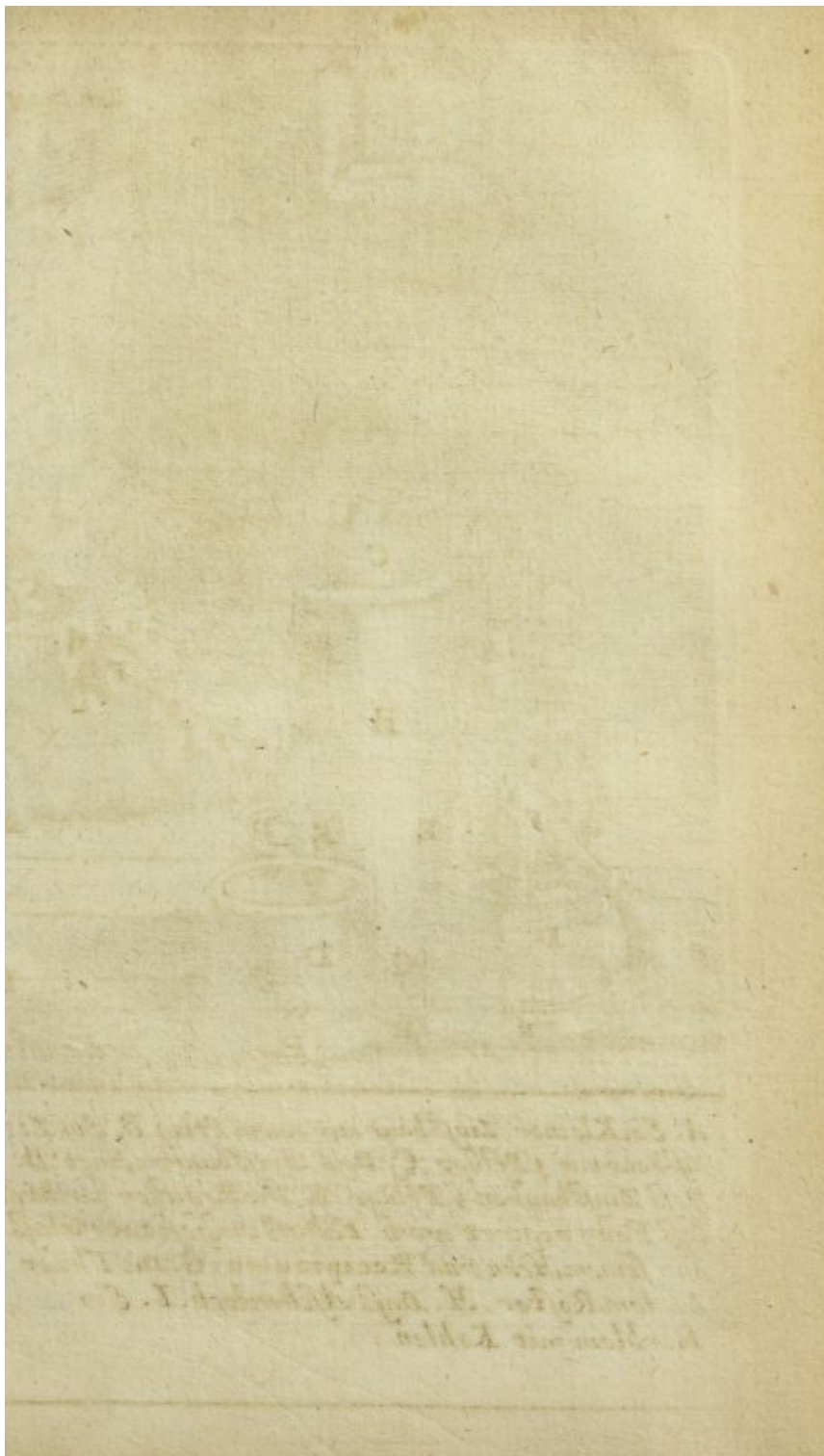
Cum igitur bonum caseum & butyrum, bonum condimentum, & haustum egregium in promptu habemus, nonne contenti esse possemus? Ac meo quidem iudicio satis multa in uno convivio apposita sunt. Sed possent nonnulli dicere; Benè se res habet. Glauberus non solum bonos cibos, sed etiam caseum, butyrum, condimenta & pretiosum vinum parare nos docet, sed non dicit, unde lac ad caseum & butyrum, saccharum, & aromata ad condimenta, & uvæ ad vinum conficiendum necessaria nobis petendæ sint. Quid nobis commodi parit, si caseum, & butyrum parare sciamus, & vaccis lac ministrantibus careamus? His satisfaciemus demonstrando, quod & ipsum lac, pretiosaque aromata, & optimæ uvæ Salis auxilio acquirantur.

In Tractatu meo de Miraculo Mundi, ut & ejusdem Continuatione, & illo de Naturâ Salium satis dilucidè ostendi, quod omnis crescendi & nutriendi facultas omnium nascentium & mobilium creaturarum ex uno & Solo Sale originem suam sumant, ac non modo Vegetabilium, &

animalium , sed etiam Metallorum emendatio ex eodem petenda sit.

Siquidem verò hæc Metallorum emendatio difficili fide admittitur, & ægrè admodum comprehenditur, imò planè fieri non posse censetur, reprimere me non potui, quin veritatem toti mundo manifestem, & demonstrem, sicut Metalla in visceribus terræ per Salem longo temporis progressu maturantur; Ità eadem etiam extra terram artis beneficio & auxilio per Salem breviori tempore, maturari, mundari & emendari posse, non modò per viam humidam, sed etiam ficcam & quidem uno igne, unâ fornace, & uno servo, quem hîc Rusticum reditus annuos pendentem appellabo. Quando ejus venter carbonibus indefinentibus repletur, aratra ipsius arare nunquam cessant, adeò ut singulis septimanis, mensibus. & annis hero suo debitum conductionis pretium, Aurum puta & Argentum, quibus omnia rei familiari sustentandæ necessaria comparantur, solvere possit.

Quanquam autem hic, quem descripturus sum, non est ille Rusticus redemptor, de quo in Tertia Parte Prosperitatis Germaniæ verba feci; tamen parvus est, ignorantibus tantummodò monstraturus, & fidem factururus, quod ea, quæ dico, fieri possint, & quod adhuc alius melior & ditior sit. Hic autem pro parva vaccâ habendus, ad minimum pro necessariis usibus lac, butyrum, caseum, si non etiam saccharum, aromata,
& vi-

A. Ein Kleiner Zinßbaur mit einem Pflug. B. Ein Zinßbaur mit 3. Pflüge. C. Desß Zinßbauren Huett. D. Desß Zinßbauren 3. Pflüge. E. Die Register dardurch daß Feur regiret wirt. F. Daß eingesetzte Glasß mit seinem Helm vnd Recipienten. G. Die Thüer zu dem Röster. H. Daß Aschenloch. I. Ein Körblein mit Kohlen.

& vinum in mensâ apponenda subministrante. Si cui nimis parvus & exiguus fuerit, ille sibi de meliore prospiciat, & hujus consideratione discat, quo pacto tales rustici alendi, ut reditus debito tempore ab ipsi exigere queant. Parvus igitur ille rusticus cum sua vacca parva lac suum præbente hîc in medium prodit.

A. Parvus Rusticus redemptor cum uno aratro. B. Rusticus cum tribus aratris. C. Rustici pileus. D. ejusdem tria aratra. E. Registra regendo igni destinata. F. Vitrum impositum cum suo alembico & receptaculo. G. Janua craticulam claudens. H. Cinerum foramen. J. Corbis carbonum plenus.

Primò boni Spiritus Salis aliquot tibi libras parabis eo, quem præscripsi, modo, per Vitriolum, sine quo nihil efficiet, quoniam ex hoc ipso in præparatione Spirituale aurum, seu Spiritum tingentem secum avehit, qui in operatione suscipienda unâ cum spiritali Auro, quod in Metal-
lis inferioribus latet, figitur, & se manifestum reddit. Deinde extrues fornacem, cui nomen Henrici Pigri à Chymicis, à me verò parvi Rustici Redemptoris, aut reditus annuos pendentis datur; extrues inquam eâ magnitudine quâ volueris, ut e. g. turrim carbonem continentem altitudine circiter virilis staturæ, & latitudine interna cubiti unius, ita tamen ut superius & inferius angustior, in medio verò laxior existat. Huic adjunges duas aut tres fornaculas, aratrorum ru-

E 5

stico-

sticorum nomine hîc insignitas , quæ vasa metal-
lis per Salis Spiritum maturandis destinata reci-
piunt , & assiduum calorem , quo nunquam ces-
sans coctio juvatur , ex carbonum turri accipiunt.
Cuncta nitidè & aptâ proportionè fac construas ,
ut ignis bene ac commodè regi , & ad minimum
per 24. horas sine ullâ inspectione , & ulteriore a-
ctione conservari queat , ut adjuncta figura ob
oculos ponit.

Vas , in quo Spiritus Salis cum Metallo assiduâ
coctione exercendus est , ex ejusmodi materiâ
constet oportet , quæ nec ignis calore diffiliat , ne
acredine spiritus exedatur , quale in laboratorio
meo cernitur , ut plurimum sine rupturâ totum
annum durans , & Spiritum Salis conservans.
Cuncto apparatu expedito Rustici venter carbo-
nibus usque ad collum replendus , caputque pileo
tegendum , ut ignis nunquam exitum inveniat ,
nisi per inferiora foramina , per quæ calori in for-
naculas adjunctas introitus patet. Vasa verò Spi-
ritu Salis atque Metallis ad hanc operationem
aptis implenda , alembicisque suis tegenda , ut
ascendentes Spiritus inter coquendum recipian-
tur , & conserventur. Postquam cuncti Spiritus
Salis ascenderunt , iidem iterum materiæ in Cu-
curbita exsiccatae reddendi sunt , atque ite-
rum per destillationem eliciendi. Hæc operatio
& cohobatio sæpius iterata fugax , & Spirituale
Argentum , & Aurum maturat , & figit , ut cor-
porale evadat. Spiritus Salis tamen solus aurum
largiri

largiri non potest, sed argentum solum maturat; additis autem aliis Salibus etiam aurum dabit. Ad Argentum figendum Spiritui Salis etiam ad-
jungi potest Sal communis, ut Spiritus Salis in digestionem fortis fiat, imò tandem adeò fortis, ut in aëre frigido etiam fumet, cui ideò præter Salem etiam parum aquæ adjungi poterit. Hinc in unius diei digestionem 6. libræ Spiritus Salis septem libras ejusdem dabunt, quibus si libram salis, & aquæ libram rursus adjunxeris, 8. libras Spiritus Salis habebis, quæ iterum unius libræ Salis, & unius libræ aquæ additione augeri possunt, adeò ut Spir. Salis aquæ & salis additione semper repetitâ perpetuum incrementumumat, & Metallum quotidie maturius reddatur, tantum abest, ut maturationi ipsius aliquid decedat. Nam agens & p-
tiens quotidie augentur, & meliora evadunt tam in quantitate, quàm qualitate, quod profectò præstantissimum opus, à nemine quàm à me tam manifestè descriptum.

Sed ut melius à quovis intelligar, modum quem unusquisque imitari poterit, hîc subjiciam docentem, quomodo solo Spiritu Salis non Aurum, sed Argentum largiente operatio dicta cum cupro instituenda sit.

Pro arbitrio tuo magnum aut parvum tibi vas conficiendum curato ex tali materia, quam Spiritus Salis corrumpere aut exedere non poterit. Huic infunde Spiritus Salis tot libras, quot librarum capax erit, & quot hæ fuerint, totidem
lami-

laminarum Cupri impone uncias, iisque duplo plures salis adde uncias, adeò ut binæ Salis uni uncia Cupri respondeant. Spiritus Salis usque ad Cupri & Salis siccitatem elicitus, & quantitate aliquantum auctus erit fortior, quia ex adjuncto sale incrementum, & majores vires sibi acquisivit. Hunc iterum affunde Cupro primâ destillatione penitus soluto, & Spiritum Salis igne subjecto coque, ut Cuprum cum Sale, qui in primâ destillatione à Spiritu auctus non fuerat, iterum solvatur. Fornace frige factâ vitrum ex arena exime, & Spiritum Salis cum Cupro soluto per chartam bibulam trans mitte, ac calcem albam in charta residuam aquâ elue, exsicca, & fixo lixivii sale funde; invenies Argenti puri tantum, aut etiam aliquantò plus, quàm Cuprum Naturâ suâ secum habuit. Viridem Solutionem transmissam remitte in cucurbitam, prius probè elotam, cujus si fuerint 6. libræ, adde iisdem Salis libram unam, & aquæ dimidiam, ut ita sint 7. libræ cum dimidiâ, si cucurbita tot librarum capax fuerit; sin minus, materiæ etiam minus impone. Ex eâ in arenam repositâ abstrahe Spiritum Salis addito Sale usque ad siccitatem, & quidquid incrementi suprâ 6. libras sumpserit remove, atq; aquæ tantum sex illis libris residuis adde, quas iterum materiæ siccæ in cucurbita reddes, & destillando rursus ad siccitatem ejusdem materiæ elicies, eâdemque ratione rursus affundendo, & eluendo eandem operationem iterabis. Si in secunda aut tertia
destilla-

destillatione Spiritui salis unius libræ augmentum accesserit, plus Salis in cucurbitam immitte, & Spiritus Salis sex libras additâ aquâ rursus auge; atque affusiones & abstractiones dicto modo repete, semper à sex libris incrementum sumptum removendo, & salem, postquam prior ablatus fuerit, renovando, donec in 5, 6, 7, 8. aut 10. destillatione tantum Spiritus lucratus fueris, quantum in primâ destillatione adhibuisti. Tota autem operatio in eo consistit, ut ita opereris, ne quid per fumum avolet, quandoquidem incrementum omne ex addito Sale & aquâ oritur. Dicti lucri ubi compos factus fueris, sine novi Salis additione, aliquoties residuo in cucurbita Salis Spiritum Salis affundere & inde toties abstrahere potes, donec ferè totum illum Salem secum averit. Quo fere penitus mutato Spiritu Salis cucurbitæ infuso reliquam Cupri & Salis massam solve, cucurbitam ex arenâ frigefactâ exime, Spiritum per chartam bibulam cola, pulverem album in charta residuum elue, sicca, &, ut antea, sale lixiviali funde, habebis Argenti puri tantum, quantum Spiritus Salis tali tempore ex Cupro figere potuit. Viridem Spiritum Salis cum novo Sale addito in cucurbitam repone, laboresque dictos decies aut duodecies repete, semper Spiritus Salis augebitur, & fortior reddetur, Cuprumque rursus Argentum expromet.

Laborem hunc pro arbitrio tuo continuabis quamdiu volueris, semper enim Argentum nancisceris,

cisceris, & Spiritus augmentum habebis. Nam & Agens, Spiritus Salis puta, & Patiens, videlicet Cuprum, & qualitatis & quantitatis incrementum sumunt. Quæritur autem, undè illud Argentum proficiatur? Quod primâ vice se dedit, illud Spiritui Salis tanquam ab ipso factum, ferre acceptum nolumus, sed dicimus, quod antea Cupro adfuerit, & cum ipso ex venâ suâ eliquatum fuerit, quod etiam fieri potest. Nullum enim Cuprum reperitur quod non aliquid Argenti ventre suo reconditum habeat, sed tamen à Metallorum fusoribus accuratè eliciatur. Nos nihilominus primum illud Argentum primâ operatione separatam adhuc in Cupro ex venâ residuum fuisse statuimus, ac relictum in eo à fusoribus, sed à Spiritu Salis separatam, & non factam. Spiritus Salis naturâ suâ Argento inimicus illud non solvit. Undè ergo illud, quod secundâ, tertiâ, & quartâ vice seipsum obtulit, cum tamen in primâ solutione, omni Argento penitus ablato, nullum planè in eo relictum, sed per filtrationem omne separatam sit? Quid hic aliud dicere poterimus aut audebimus, quam quod credamus, & fateamur, quam quod Spiritus Salis ex Cupro illud operatione suâ effecerit. Meritò autem nobis hoc mirum videri non deberet, cum in terra annuatim omne Cuprum naturâ suâ per Salem in Argentum vertatur, & ab initio non solum Cuprum, sed & cœtera Metalla omnia Sales fuerint, non quidem tales, quales in culinis ad coquendum

dum adhibemus, sed ejusmodi, quales à Sulphureis Astris imprægnantur.

Quoniam de solo Cupro in præsentia agimus, ideo reliqua Metalla non attingimus, sed hoc tantum asserimus, quod rarò Cuprum ex terrâ effodiatur, cui non adsit Vitriolum, aut in Vitrioli defectu Sulphur, Vitriolato sale salitum. Etenim quovis Sulphure accenso, ejusque pinguedine conflagrante acer sal liberatur, atque per fumum abit, sapore igneum Vitrioli oleum referens, & magno alembico, sub quo Sulphur accenditur, captivus factus. Acre hoc oleum in terræ venis apud mineras Agentis vices obit, & mineralia ac metalla magis ac magis maturat, sed tardo admodum progressu, quo Natura vix mille annis eum scopum attingit, quem Ars paucorum mensium spatio assequitur. Agenti enim nostro nulla impedimenta, ut lapides, filices, arenæ, & terræ variæ, quæ in visceribus venarum multiplices occurrunt, obijciuntur; adeò ut liberè, & absque omni impedimento operationibus suis defungi queat; quibus accedit etiam externus noster ignis, quo Agenti illi succurrimus, & vires ipsius confirmamus, atque in assiduâ actione conservamus.

Ex his omnibus unicuique videre licet, Naturæ non adversari, sed omninò conveniens esse, quando ex Cupro Argentum Spiritus Salis operationibus maturamus. Quod autem hoc labore per Spiritum Salis & Cuprum quis repentinas divitias

divitias conquiriturus sit, non dicimus, sed hanc operationem eum in finem hîc descripsimus, ut rei possibilitas ex ea addiscatur, & credibile fiat, verissimum esse, quando scribimus, hoc, vel alio Agente, aliis atque aliis subjectis corroborato in similibus digestionibus, præter Argentum etiam Aurum ex minoribus Metallis elici posse, cujus quàm parum etiam fuerit, commodum tamen etiam afferre potest. Nam si semel tantum aliquot saltem Spiritus Salis libras confeceris, non est cur de novo conficiendo labores, cum in ipsâ digestionem & maturationem Metallorum incrementa quotidie sumens copiosè se offerat, & quidem sine alicujus momenti sumptibus, cum ipse Sal addendus etiam minimi constet. Si etiam ex puro Argento quod à Spiritu Salis intactum manet, cucurbitam tuam, in quâ materiæ tuæ digerendæ, paraveris, non est quod vereâre, ne vitrum frangatur; Accedit quod tale vas in fornace semper relinquere, & elicited Spiritum mox iterum affundere queas, nec opus sit, ut vasis refrigerationem expectando tamdiu ab opere cesses. Fornaci verò, aut fornaculis addita carbonum turris verus ille est Redemptor Rusticus, cujus sustentatio nil nisi carbonum sumptus postulat, & qui tamen sine labore, sumptu & molestia perpetuum lucrum confert. Imò si rem rectè inspiciamus, & ipsorum carbonum impensas compensat Spiritus Salis quotidianorum laborum augmentis accrescens, qui pluris omninò venditur,

ditur, quam ipsi carbonēs emuntur, adeò ut omne illud Aurum, & Argentum, quod ex Metallis eruitur, gratis se offerat. Præterea ejusmodi Metalla ad hanc operationem sumi possunt, quæ plus Argenti, & Auri quàm Cuprum, expromere solent: quod adhuc copiosius fiet, si ejusmodi Metallorum aliquot simul conjuncta solvantur, & digerantur, in quâ operatione unum in alterum agendo mutuam emendationem operatur, dum huic quæ defunt, alterum suppeditat, & huic iterum adimuntur ea, quæ superflua sunt, adeò ut quasi sine omni sumptu, uti dictum est, & exiguo labore mutua ipsorum emendatio promoveatur. Quicumque igitur Metallorum naturam, & proprietates cognitās exploratasque habet & novit, quæ sibi invicem respondeant, & se invicem emendare ament, ac non ignorat, quodnam Agens Auro conveniat, ille Rustico suo solvendorum singulis septimanis, aut mensibus reddituum debitorum curam committet, atque hâc ratione Deo Creatori suo sine impio scœnore serviet, proximo suo benefaciet, Diabolicâ illâ impiorum societate, & grandi malorum turbâ se extricabit, atque vitam suam tranquillitate transiget; quod profectò Donum Dei est singulare, & ingens, si quis ad cognitionem talem pervenerit.

Sed non est, cur sibi quis persuadeat, si hujus artis & scientiæ compos foret; magnas Auri massas quotidie ex imperfectioribus Metallis se separaturum esse, ut ita impiam Vitam transigere possit.

F

sit.

fit. Nam primò quidem operam dabo , ne quem
impium hujus artis participem reddam.

Secundò res tota consistit in benedictione Di-
vina, uti scriptum extat ; Paulus seminavit , A-
pollo rigavit , sed Deus benedictionem suam lar-
gitus est : Sine hac benedictione omnis labor fru-
strà suscipitur, quod Propheta David quoque in-
nuit, dicens : Frustrà multo manè surgitis, atque
multis curis onerati vos cubitum confertis, Pa-
nemque vestrum in molestiis viventes editis :
Nam cui Deus est propitius, eidem in somno do-
na sua largitur. Porro S. Paulus, Non est, in-
quit, currentis, aut volentis, sed Dei miserentis.
Hinc impius, licet tantæ rei possessor, nihil ta-
men boni eadem efficeret, si divinâ benedictione
careret. Præterea hunc meum Rusticum parvum
non ideò huc in scenam produco, ut ingentes the-
sauros alicui conferat, sed tantum largiatur, quo
honestè vivere ipsi integrum sit. Nisi forsan ali-
quis divites venas, & mineras Metallicas nanci-
sceretur, quæ multo corporali Auro abundarent,
& hoc modo thesauros ingentes suppeditarent.
Ex Metallis spirituale Aurum tantummodò con-
tinentibus tantum peti non potest, nisi verum
pondus inveniatur, & cognitio acquiratur eorum
Metallorum, quæ convenientiam magnam inter
se habent, & juncta multum Auri expromunt :
Aliàs præter honestum & mediocre commodum
nihil aliud ex hac operatione acquiritur. Quæ verò
Metalla inter se convenient, & quæ ponderum ve-
ra sit

ra sit proportio, non est quod aliquis quærat apud me, qui ipse nondum me profiteor hujus rei expertum, & absolutum artificem, & interdum divite successu periculum facio, interdum verò minus consequor. Ideò hîc viam monstrare volui minora Metalla ope Salis maturandi, & quidem quasi sine sumptibus; qui modus hoc tempore patefactus sufficiat, ante me à nullo unquam (absit verbis jactantia) revelatus, & in publicum tam apertâ patefactione productus. Quod si hæc separatio tantum ad Aurum fixum, quod in mineris & Metallis absconditum latet, adhiberetur, in omnibus tamen locis magnum acquiri commodum posset, cum nullus in mundo locus sit, in quo terra, arena, & lapides non inveniantur corporale aurum continentes, quod omninò sine sumptibus præscripto modo erui posset. Sed notandum hîc, quod ea etiam relegenda & inspicienda sint, quæ de Operationibus ejusmodi separatoriis in Tertia Parte Prosperitatis Germaniæ scripsi, & luculenter demonstravi.

Porro & hoc sciendum est, quod hæc maturatio per siccam viam instituta plus commodi afferat, quam per viam humidam, cò quod in viâ siccâ Agens plus adjumenti habeat, quàm in viâ humidâ, in quâ copiosa semper humiditas adest. Uterque verò modus, siccus puta, & humidus simul uno eodemque igne expediri possunt, nec pluris constant, quàm si modus humidus solus usurpetur. Turris enim illa carbonaria,

F 2

quæ

quæ Spiritum Salis in perpetuâ digestionem conservare, & fornaculas adjunctas calefacere debet, in craticulâ semper candet, cui si vas cementarium sale & metallis repletum imponatur, non minus quàm fornaculæ adjunctæ, unius fornacis igne, atque eodem labore, & sumptu duplex operatio peragitur, & à duplici Rustico reditus perpetui expectantur.

Notandum etiam, Salium magnam differentiam esse, eorumque unum huic, alterum alii labori aptiorem existere; Sed quò majore acrimoniâ Sal pollet, eò potentius Agens etiam existit, adeò ut magni intersit, si quis humidum ignem sive Agens concentrare sciat, de quâ concentratione non opus est; ut hic aliquid memoriæ prodatur, cum hæc in præsentia omninò sufficere arbitrer.

Prætereà velim Artis Filius sciat, quod Macrocosmi, sive Oceani Sal, ex quo Spiritum conficere docui, efficaciam suâ neutiquam respondeat illi, quod ex Microcosmo petitur. Quæcunque enim in Macrocosmo, sive Majore Mundo existunt, eadem quoque in Microcosmo, sive Minore Mundo, i. e. Homine reperiuntur: quâ de re tamen pluribus hîc differere non institui, eam Deo permittente, fusius tractaturus, si de Majoris Mundi Naturâ, & Signaturâ aliquid scribendum suscepero. Magna enim ex his addisci possunt mysteria, quibus omissis in Sale maneo, & dico, quod ille Sal, qui ex hominis, aut aliis ali-

alicujus animalis Oceano sive mari oritur, i. e. ex vesicâ excernitur, ad Metallorum transmutationem longè aptior sit, quam ille, qui ex Mari, tanquam Magni Animalis vesicâ petitur.

Veteres Mundum magnum Animal nuncuparunt, & rectè quidem, cum igneum Cor in centro suo habeat, quo se tanquam magnum Animal movet, & sibi vitam conservat, ut alio in loco dicitur, si Deus permittet; vulgari enim proverbio fertur; Homo proponit, Deus disponit.

In Urina magni momenti arcana occulta latere Morienus non ignoravit, sed apertè significavit. Cum enim Regi Calid Tincturam parasset, vasi continenti hæc inscripsit verba: Qui omnia secum portat alieno auxilio non indiget. Postea tacitus ad cellulam suam se recipiebat. Antea vero Regi dixerat: In te Rex est Medicina, quibus verbis urinam significabat. Ex hominis enim lotio fixus potest confici lapis, qui aliis in locis manifestabitur.

Sciendum est hîc etiam, maximum, & verum in Alchymia, i. e. verâ Salis fusione, experimentum & artificium esse, quando Agens sive Sal, & patiens, sive Metallum ita penitus conjunguntur, & miscentur, ut Agens in Patiente dispersum sit, & Patiens tantò plus patiatur, atque ita illud Patiens metallum eò citius maturetur, & figatur. Grege ovium in stabulo Lupum adventantem conspiciente, omnes quidem summo timore percelluntur, sed non omnes mordentur, & lacerantur,

tur, atque ita pars damnum sentit, pars libera manet. Si verò lupo in Aprico campo oves deprehendit, atque oves longè latèque dissipantur, ut convenire nequaquam possint, graviora certè patiuntur.

Exempli gratiâ: Plumbum Sale emendaturus, sive viâ humidâ per Spiritum Salis, sive viâ siccâ per siccos sales, si Sales ipsos Plumbo radicaliter conjungere non possum, parum efficio; quia plumbum & argentum, nisi singulari ingenio & peritiâ tractentur, Salem & spiritum ejus non ingrediuntur, ac superficietenus patientia diu resistere possunt. Artis autem beneficio radicaliter Sali unita, ita ut à se invicem distinguere nequeant, omnibus suis partibus patiuntur, ac moriuntur, quæ mors ipsorum emendatio & vita est. Qui hanc metam attingere cupit, manè surgat oportet, & summam industriam adhibeat, cum pigritia viam eò perveniendi obsepiat. Ipse ego perfectus Artifex non sum, à Deo Omnipotente expectans, quæ futuro tempore mihi largietur, atq; præsentibus contentus vivo: Idem alius etiam faciat. Si autem aliâ ratione Saturnus instar terræ ad Metallicum semen recipiendum & multiplicandum usurpandus erit, non opus est, ut in Salibus solvatur, satiusque fuerit, ut in ipsis tantummodò intumescens, & instar terræ semen sibi mandatum conservans in modicâ humiditate, & Solis calore modico conservetur, qui modus etiam bonus est & commodus ad bonos fructus Metal-

Metallicos producendos, & quidem etiam auxiliante Sale, ut sequens Processus monstrat sub titulo

Ignis, & Azoth abluunt Latonem.

Philosophorum nonnulli suum Patiens Latonem, & Agens Azoth appellaverunt. Quod verò subjectum Latonis nomine intellexerint, multæ sunt Authorum opiniones, apud quos legi possunt. Plurima pars Saturnum intelligunt, non tamen vulgarem; sicut & ipsorum Azoth, five Acetum diversimodè etiam accipitur. Sed res se habeat, ut velit, non tamen de nihilo est, quod multa arcana in vulgari Saturno abstrusa lateant, ut de secretiore Saturno nihil dicam si modò ea eruere sciremus. Omnes Philosophi autumant, melius in Saturno cor esse, quàm in Auro ipso, eaque de causa Plumbum Aurum Leprosum nuncupant, & dicunt, si verâ lotione mundari posset, magni quid ex eo progressurum esse. Hâc lotione plurimi multum negotii sibi facessiverunt, nihil aliud tamen consequuti, quam quod Saturnum in album, fugax, & liquidum corpus deduxerint, de quo labore in hoc tractatu de condimentis Metallicis, & in Tertia Parte Prosperitatis Germaniæ mentionem feci. Meo judicio Saturnus vulgaris commoda est terra metallicum aliquod semen recipiendi, & ad multi-

F 4

plica-

plicationem deducendi, teste ipso Paracelfo dicente, quod Saturnus Terræ comparandus, omnia ad se rapta sibi assimilet, & in terram convertat, in communi nimirum igne, ut Paracelsus hîc intelligendus est.

Sed si Saturno, tanquam commodæ terræ Metallicæ commodum aliquod semen Metallicum mandetur, ac talis terra, taleque semen debitâ aquâ Metallicâ humectentur, ac fructus producenti & vivifico Soli exponantur, terra cum semine propter affusæ Mineralis aquæ humectationem intumescit, ac porosa evadit, aquamque recipit & conservat, ne Sol maturans terram exciccet, & semen comburat. Quò sapius autem terra Minerali aquâ humectatur, & Sol eandem humiditatem expellit, eò celerius semen maturescit, & maturitatem suam consequitur.

Sicut enim Agricola frumentum seminaturus talem deligit agrum, qui pinguem & tenacem contineat terram, ut à pluvîâ non elui, & nutrimentum semini debitum subtrahi non queat. Semine enim arenæ mandato, parva pluvia arenam, & semen abluendo facile auferre, & crescendi facultatem impedire posset, quod in pingui & tenaci terrâ usu venire non solet. Aqua enim, sive pluvia terram solummodò humectare debet, ut nimis compressa non maneat, sed porosa evadens pluvix locum det penetrandi ad ipsum semen; quod cum fit, spes est, semen in pingui, & aquâ
tume-

tumefcente terrâ germinaturum, & fructus suos prolaturum.

Pari omninò ratione & Metallica semina seminanda sunt, & maturanda. Exempli gratiâ: Esto nobis communis & vulgaris Saturnus probè mundatus terrâ illâ, in quam seminemus tale semen, quod magnam cum Saturno convenientiam habens in ipso augeri amet, ut fructus proferat. Ac sicuti Animalis alicujus semen animallem matricem agrum, aut terram ad sui multiplicationem postulat, & cum terrâ communi nullam convenientiam habet: Ita etiam Metallicum Semen Metallicam requirit terram, matricem, aut agrum, ubi germinet & multiplicetur. Perinde autem hæc multiplicatio fit, ut in Animalibus; per maris ac fœminæ conjunctionem, illo agentis, & hâc patientis munia obeunte. Periculum facturi in hoc Processu, hîc appposito, non magnos thesauros conquirendi gratiâ, sed naturam investigandi & cognoscendi causâ marem seminis, & fœminam agri loco sumemus, & tentabimus, num semen multiplicationem admissurum sit.

Esto nobis vulgaris Saturnus Fœminina matrix, & Antimonium virile semen, quod in matricem suam inferemus, sicut Agricolaë facere consueverunt. Equidem non contradicam, quod alia, & forsan meliora semina, quam Antimonium, Saturno inferenda reperiantur; Acquiesco tamen hic Antimonio dicto, utpote qui tantum-

F 5

modò

modò in animum induxi in præsentia monstrare ,
 quâ viâ videatur Metallicum Semen ex Saturninâ
 terrâ ad crescendi facultatem deducendum esse ;
 eâque de causâ ad ostendendum hunc laborem
 Antimonium quippe Saturnini generis Semen
 masculinum hîc esse volui. Etenim Saturnus
 vulgaris pro vero Primo Ente Lunæ , & Anti-
 monium pro vero Primo Ente Auri haberi solent,
 & etiam reipsâ talia esse comperiuntur. Nullum
 enim sine Argento Plumbum , & nullum etiam
 sine Auro Antimonium reperias licet , adeò ut
 mihi firmiter persuadeam ex utroque nil nisi bo-
 num & utile quiddam oriturum , si legitimè ea-
 dem componere & tractare sciremus. Ac quam-
 vis me multa scire non profitear , simpliciter ta-
 men sententiam meam declarabo , quâ ratione
 talem commixtionem & maturationem effectui
 dandam putem.

Philosophus ità dicit :

*Aurum & Argentum nihil efficit ,
 Si Primum ipsorum Ens non conficit.*

Utriusque Prima Entia sunt Plumbum & Anti-
 monium , quorum hoc posterius ad prius tan-
 quam sponsam suam ità impurum planè non est
 admittendum , sed prius in calido , & acri balneo
 lixiviali abluendum , ut argenti alborem pulcher-
 rimum consequatur , & instar stellæ in cœlo lu-
 ceat , quod Antimonium ita purgatum à Paracel-
 so Stella Signata nuncupatur.

Nemo tamen putet , intelligi hîc vulgarem Re-
 gulum

gulum Martis Stellatum , qui Spiritu Salis solveretur , & à Plumbo se segregaret , quod non debet fieri : Sed Stella illa signata sic comparata esse debet , ut Spiritu Salis se solvi non patiatur , aliàs huic operi non inserviet. Instar parvarum testarum concretus , & adeò durus esse debet , ut vitrum scindat , ignemque ex filice excutiat. Hæc Stella Signata ita lota in matricem suam ferenda , atque Solis calore , & pluviâ fertili ad crescendum promovenda & propellenda est.

Sic præparati Seminis Masculini sive Stellæ Signatæ accipe [A] partes , & Fœminini Generis [B] partes , fac Stella Signata in crucibulo puro fluat , cui liquatæ injice fœminam , quâ injectâ , mox fit suavis utriusque conjunctio & commixtio in calido illo inferno , in quo familiariter coeunt. Massa commixta per scopas humidas in frigidam aquam ex crucibulo effundenda , & in granula est redigenda , atque sic semen masculinum , sive maritus , cum terrâ sive agro aut uxore erit legitimè & debitè mixtus ; quæ terra cum suo , quod continet , semine in firmum vas , quod Spiritus Salis violentam corrosionem non extimescit , immittenda est , eâ tamen quantitate , ut vix decima vasis pars eâdem impleatur. Affundenda etiam Aquæ Mineralis , nimirum puri Spiritus Salis , tantum , quantum cucurbita ferre poterit. Igne subjecto Spiritus Salis iterum evocandus , quâ operatione de die in diem terra cum incluso semine à Spiritu Salis recreabitur , humecta-

metabitur, & intumescet, haud aliter ac si terram aliquam siccam, & arentem aquâ perfuderis. Saturnus enim à Spiritu Salis non solvitur, sed tantummodò intumescens in folia abit, integer tamen manens & pulchro, atque pulchrâ albedine splendenti Talco non absimilis; unde etiam Philosophi dicunt: Seminate Aurum nostrum in terram foliatam albam. Proculdubio vulgare Aurum non intellexerunt, aliàs enim non dixissent, Aurum nostrum, sed tantum simpliciter Aurum, si non peculiare Aurum, aut Primum Ens Auri significare voluissent.

NB. Nequaquam intermittere possum, quin hîc hoc moneam, si cui dictæ Stellæ Signatæ parandæ modus ignotus est, ut vulgarem Saturnum aureum particulariter reddere studeat hoc modo, ut sequitur. Ex mineris aut venis, terrisque metallicis fugacibus extrahe per Spiritum Salis Spirituale in ipsis latens Aurum, & à Saturno Spiritum illum Auro imprægnatum abstrahe, qui totus ità recipi, & ad novas Extractions adhiberi potest. Aurum verò à Spiritu extractum Saturnus imbibit, & auream naturam induit, quem si pluribus ejusmodi extractionibus imbueris, singulis cohobationibus aureitas illa, ut ità dicam accrescet, ipseque Spiritus Salis incrementum sumet.

Si jam Saturnus sufficiente Auro Spirituali imbutus fuerit, per [X] reducendus est, ut Spirituale Aurum Corporale fiat, quod purum se exhibebit, postquam Saturnus per Cupellam expulsus fuerit.

fuerit. Hoc tamen ut facias, necesse non est, cum satius sit, ut Saturnum in granula reducas, & repetitis cohobationibus illis Spiritum Salis quâvis vice Auro illo Spirituali imprægnatum rursus abstrahas, atque ità Saturnum tuum auri copiâ majore locupletes. Ità ditatus in meo secreto crucibulo, quod nec per fumum abire, nec effluere quicquam patitur, per $\overline{x}$ figentem reducatur oportet, quâ reductione Spirituale Aurum, & ipse fugax Saturnus figuntur, ut in Cupellâ magno cum emolumento & Aurum & Argentum inveniantur, labore hoc nullas alias, nisi ipsius ignis impensas requirente. Est verò hæc Operatio Separatoria fugacis & fixi Auri ex mineris & lapidibus longè melior quam illa, quæ fit per Solutiones Lunæ & Saturni, in Tertia Parte Prosperitatis Germaniæ prolixè descripta. Etenim hic ad Saturni aut Lunæ solutionem Aquâ Forti aut Aceto non indigemus, neque iisdem ad Aurum extractum ex Spiritu Salis eliciendum opus est, sed labore & sumptibus illis liberi, spiritum, qui Aurum extraxit, à Saturno abstrahimus, qui volatile & fixum Aurum, quod in Extractione fuit, attrahendo secum retinet, ità ut ad hunc laborem, quo Extractiones à Saturno abstrahimus, præter carbonem & ignem nihil requiratur. Adde quod lucrosus augmentum quotidie accedat, ex Sale & Aqua additis, quibus sine sumptu ullo Spiritus Salis quotidie augefcit. NB. Quando Spiritus Salis ex addito Sale nimias vires sibi acquirit,

quirit, loco communis, aqua illa adhiberi potest, quâ, post primam extractionem Spiritus Salis, minera elota est. Subacida enim est, & etiam auream naturam habet.

NB. Lauda Dominum, & pauperum ne obliviscere, qui hic sufficienter informaris, & doceris, quo pacto grandes thesauros acquiras.

O quantis beneficiis meos hostes afficio! si homines & non bestiae essent, fieri non posset, quin à conscientia compulsi, & corvicti malum omitterent, & ad Deum se converterent. Verum quoniam Satanas ipsorum corda jam penitus occupavit, ut de Conscientia planè actum sit, & nec pietas, nec Dei timor ullum amplius locum apud ipsos inveniant, unde quæso, aut quâ ratione ad bonam frugem redirent?

Quæ hîc scribo, cum finem non spectant, ut magnas Auri massas alios conficere doceam, sed tantummodò ipsis viam commonstrem perveniendi ad bonum Medicamentum, & eâdem operâ cognoscendi, & percipiendi, Metallorum emendationem omninò possibilem, & certam esse.

Si quis tantum consequi posset, ut Antimonium & Plumbum, tanquam Auri & Argenti Primum Ens in Solvens quoddam deducere posset, ut unum alterum non præcipitaret, tum demum ingressus esset viam rectam ad magna ductentem, sicuti etiam Aurum & Argentum in uno eodemque menstruo soluta rerum magni momenti

menti principium sunt. Id propter affirmare aulam, eum, qui Aurum & Argentum, sive Antimonium, & Plumbum cum Sale in concordiam reducere potest, fortissimam januam ad magnum thesaurum ducentem aperuisse: Tunc enim Patienti usque ad mortem patiendum, ac moriendum est, ex quo mortuo corpore postea nova & viva corpora rursus prodeunt.

Quamquam in meis scriptis multoties monui, Aurum, præter combustibile Sulphur, nullum majorem habere hostem, ac Argento nihil magis inimicum esse quàm Salem, & Mercurio nihil infensius, quàm forte lixivium, perpetuamque inter hæc contraria intercedere tamdiu antipathiam, donec arte & peritiâ in amicos & mutuos complexus ruere cogantur: Non tamen unicuique jactatori loquaci, & sesquipedalium verborum strepitu se efferenti hoc factum facile erit; propter quod hominum genus etiam tanta arcana tenebris jure ac merito involvuntur, & involvi debent. Porro si Passio major requiritur, necesse est, ut Aurum, & Argentum, tanquam Mas & fœmina simul, & non unum aut alterum separatim, patiantur, quò hæc regeneratio eò augustior & magnificentior fiat. Exempli gratiâ, Circulum Diametris per crucem seca, aut divide, ita ut Diametrorum in crucis puncto medio se invicem dividantium extremitates circulum tangant, & quatuor illarum extremitatum una superius, altera inferius conspiciatur, & cœterarum duarum
una

una ad dextrum altera ad sinistrum latus concedat. Aurum repone in suprema extremitate literâ A. signatâ & hostem ejus, Sulphur nimirum in inferiore extremitate, quam litera C. monstrat. Eodem modo Argentum in sinistro Solis latere sub literâ B. & ipsius hostem Salem in dextro latere D. colloca, & videbis, quam torvè se invicem hi hostes aspiciant. Sol circumspiciens Sulphur capitalem suum hostem sibi ex adverso oppositum, ac Lunam & Salem, illam in sinistro, hunc in dextro latere in conspectu habet, ac libenter admodum cum Luna & Sale à latere sibi junctis amicitiam contraheret, si vellent aut etiam possent: Sulphur autem Capitalem suum hostem aspectu suo non dignatur. Luna ad latus Solis constituta non permittit, ut Sal Auro se jungat. Sal, quando adest Auro, impedit, quò minus huic Luna se associet. Penitus autem fieri non potest, ut Sal & Luna simul cum Auro familiaritatem ineant.

Sic etiam cum Luna comparatum est suum Capitalem hostem è regione sibi oppositum habente, ac summo desiderio utriusque suorum vicinorum, Solis & sulphuris familiaritatem ambiènte, si tanti inimici non essent, & hanc familiaritatem non recusarent. Si enim Luna Solem adsciscit, Sulphur in societatem venire negat. Si Sulphuri se associat, Solem excludit Sulphuris hostis sui amicitiam averfantem. Multò minus Luna utriusque socia simul esse potest.

Sin

Sin verò Dii volunt, ut hi quatuor hostes capitales unâ societate coëant, & mirabiles ex hâc novâ familiaritate regenerationes oriantur: Vulcano mandant, ut hunc Circulum quatuor istos Hostes Capitales, in quatuor dictis extremitatibus constitutos, se invicem adeò torvè inspicientes, & ex circulo evadere nescientes, complectentem igne calefaciat, & pedetentim suo malleo magis ac magis coarctet, donec omnes quatuor in unam massam coarctati in unum corpus coëant, postea omnes inimicos conciliandi, & magna efficiendi potestatem obtinens. Ex his facile quis conjecturam fecerit, quanta in hâc conjunctione passio, & quantæ angustia hos inimicos affligant, cum unicuique contrà voluntatem suam cum capitali suo hoste in gratiam redeundum sit. Passiones profectò esse videmus pares nunquam habentes, atque ideò tantas & tam miras regenerationes in medium producentes. Quicquid parvâ tantum passione agitatur, illud etiam parvam emendationem admittit. Quò major passio, eò major etiam emendatio, adeò ut passio mortem ipsam adducens tantò augustiorem & magnificentiorem regenerationem & resurrectionem secum afferat. Qui in hoc mundo non patitur, ei post resurrectionem suam corona non imponetur. Quantò major, & innocentior hujus vitæ passio est, & afflictio, tantò major & pulchrior in altero mundo corona expectatur.

Ac quia Christi Passio omnium maxima, &

G

inno-

innocentissima fuit, etiam maximam cœlorum coronam meruit; Sanctâ suâ morte in cruce nobis Divinam & Humanam suam Naturam repræsentavit, ac significavit, Divinam Circulo sive Coronâ, tanquam divino signo in Sancto suo Capite; & Humanam sanctorum suorum brachiorum & pedum extensione in cruce, tanquam inverso Quadrato Cœlestis Salis signum depingens, accedentibus acerrimo aceto & amarissimo felle, quibus Passio ipsius vehementissimè exacerbata fuit. Necessariò autem hæc omnia contigerunt, ut totum Genus Humanum æternâ morte non periret, sed per ipsum Servatorem conservaretur. Nobis miseris Adami filiis Passio Christi utilis quidem fuit, ipsi verò tantò majores, & horribiliores dolores excitavit. Judas Proditor autem, qui Christum prodidit, & impii Sacerdotes, qui ipsi mortem accelerarunt, ab æternâ pcenâ non immunes manebunt. Quod sic de cœteris etiam intelligendum est.

Quandò pius & innocens homo à latronibus & homicidis cruciatur, aut innocens suis reclusis spoliatur, prædâ quidem latrones, fures, & prædones isti fruuntur, & genio indulgent: Illi verò, qui suis bonis orbatus est, tantò plura toleranda sunt, quæ passio & afflictio animæ orbatæ & spoliati, si patienter suam ærumnam & crucem ferat, nullum damnum inferre possunt, licet corpus intereà eò acerbius affligatur, & crucietur. **E contrario Prædonum & Latronum corporibus**
in

in hac temporali vitâ benè est, in alterâ autem vitâ animabus ipsorum pessimè erit.

Uva tamdiu premitur, donec omni suo succo exuatur, qui succus quidem mortalibus suave & jucundum delectamentum affert: Sed uva ipsa, ex qua succus expressus est, uva esse desinens, succi defectu perit, & in nihilum abit. Nobili autem viti Deus hoc dedit, ut quotannis non unam, sed plures simul uvas ferat: Quibus omnibus decerpitis, nihilominus sequenti anno non pauciores, imò sæpè plures profert, & omni tempore benedicta & fertilis vitis manet, quia radicibus & ramis fertilibus instructa est. E contrario illi, qui bonum & suavem ipsi succum exhauferunt, semper famelici & sitibundi manent, & quidem eade causa, quia succum nimis recentem & novum ingurgitant unde ipsorum ventres intumescunt, & nullo nutrimento fruuntur.

Hoc certum & indubitatum est, quod Metallo-
rum corpora patiando, & moriendo longè augustiora & nobiliora evadant. Qui igitur novit, quod Patiens suo Agenti subjiciendum sit, & intelligit, quomodò conjungi debeant, nunquam frustra laborabit, sed laborum suorum optata præmia feret.

Quandò Agens Patientis superficiem tantum attingit, & in cor, aut radicem ejus non penetrat, parum profectò effectui dabitur; Excepto eo, quod Agens antea Aureum redditum etiam suo Patienti auream naturam conciliare, idemque ad

G 2

aureum

aureum gradum perducere, eique Auri perfectiōnem largiri queat. Per se autem emendatio illa tardè progreditur.

Quomodò Salis Spiritus aureâ naturâ imbuedus sit, ut Patiens suum eò citius aurearum virium particeps reddat, jam ante diximus, & satis dilucidè demonstravimus. Qui non intelligit, eidem aliâ ratione opitulari non possumus.

NB. Quandò Aquila Jovis minister ex rupibus, & scopulis coagulatos Solis radios rostro, & unguibus suis eruit, & Jovi affert, hic adeò benignus est, ut eisdem nobis remittat per pluviam tantæ efficacix, ut omnes herbæ, in quas incidit, emendentur, ac Martiales, Venereæ, Saturninæ, Lunares & Mercuriales auream Solis naturam induant. Tam efficax est Jovis pluvia aurea, si Aquila ipsi prius coagulatos radios Solis attulerit.

Ut me quis melius intelligat, & sciat, quod Metallorum emendatio per siccum Agens æquè commodè, imò commodius, quàm per humidum Agens perfici queat, operæpretium duxi sub nomine Redemptoris Rustici Magni Processum sequentem subjungere.

Artis studiosus hoc sciat, quod Metallorum emendatio per siccam viam, sicci Salis operatione longè facilior sit, & etiam majori copiâ expediri possit, quàm humidâ viâ fieri solet; & quod ad hanc emendationem nihil aliud requiratur, quàm Sal & Carbones, quæcunque etiam Metalla figenda sunt.

Exem-

Exempli gratiâ ; Saturnum figere , aut ipsi Argenteam naturam conciliare cupienti plumbo puro non opus est , cum multo minore pretio mineram seu venam ejus habere possit , & quidem ea , quæ fera , aut sylvestris ac sulphurea per fusionem bonum plumbum non expromit , & parvo admodum , imò verò nullo pretio , in quibusdam Germaniæ locis mihi notis copiosè acquiri potest.

Talem Plumbi mineram feram , neque bonum plumbum suppeditantem , neque etiam figulis ad ollas suas vitro obducendas , ob difficilem suum fluxum , inservientem , ad operationem meam eligo , non solum eam ob causam , quod minoris , quàm aliæ tales Plumbi mineræ constet , sed idè etiam , quod copiosum sulphur , & ad figendum satis commodum gerat. Ejusmodi venam in minutum pulverem redige , Salis tantum admisce , quantum opus erit , Carbonibus injice in tali furno , qualem ad Spiritum Salis copiosè faciendum descripsi ; Sale ac Sulphure in Plumbum vehementes vires suas exercentibus , hoc vehementibus doloribus affligitur , ità ut pars ejus cum Salis parte in sublime ascendat , & se recipiat in arcas , aut receptacula cum in finem adaptata : Quâ in sublimatione Sal & Plumbum spiritualiter ascendunt , & contrà voluatatem suam spiritualiter patiuntur , atque ità societatem inire cōguntur , in frigidis illis receptaculis quietem inveniētes , & unà confidentes. Reliquâ mineræ

G 3

& Sa-

& Salis parte combustâ, & flores nullos amplius emittente, sed instar cineris per craticulam decidente, novi carbones in fornacem immittuntur, ipsisque nova materia injicitur, ut prius, & labor tamdiu continuatur, quamdiu alicui cum continuare placuerit. Interea Saturnus longè vehementius affligitur, quàm in humidâ viâ per Spiritum Salis, & si post cameram fumum recipientem, in quâ flores Salis & Plumbi resident, adhuc aliquot receptacula applicata fuerint, copiosus Spiritus Salis etiam recipitur, qui rectificatus in humidâ viâ rursus usurpari potest. Flores ex Camerâ fumum recipiente exempti de novo carbonibus sive prunis in fornace injiciuntur, ut de novo patiantur, & sublimentur. Postquam omnes ità rursus sublimati sunt, denuò ex camerâ eximendi, prunis injiciendi, ac toties iteratis his laboribus affligendi sunt, donec fixi evadentes non amplius adscendant, sed in cineres decident. Hi eloti salem dabunt ad multas res utilem, & reddentem omnes impensas, quæ in Plumbum, Salem, & carbones insumptæ sunt, adeò ut Spiritus Salis, qui recipitur, & illud, quod à Sale in plumbi minerâ emendatur, nihili constet. Cineres eloti per follem in furno reducuntur, ac toties cruciantur, donec bona Argenti pars hac operatione elaborata est, quam dabit materia elaborata, in focus debitâ separatione purganda; Atque ità habebis Aurum & Argentum beneficio hujus operationis, quâ Magnum Rusticum

sticum redditus annuos solventem manifestavimus.

Sicut autem Saturnus hac operatione tractatus est ; Ita etiam cætera Metalla tractari solent , observato tamen Ignis regimine , qui diversorum Metallorum respectu etiam diversimodè administrandus est. Sic & ipsa commixtio , haud parvi momenti res , probè vult observari.

Porro in hac operatione & hoc attendendum , quod unus Sal ad hunc laborem altero aptior sit. Quò autem acriorem naturam habent , eò commodiores , & utiliores se exhibent. Sic Communis Sal sublimatus , ut In hoc labore factum est , longè fortius operabitur , quam ipse Sal communis non sublimatus. Pratercà Sales inveniuntur , qui longè fortius operantur , imò adeò fortiter , ut externi Ignis auxilio neutiquam indigeant , sed in frigore ipso etiam suos effectus producant. Quorum operationem in viâ humidâ si quis externo igne promovere , & confirmare cupit , oleo in lampade incenso id facere poterit , & carbonum impensis liberatus , & labore illo frequente exemptus , quo ignis fovendus est.

Quidam humidi ignes tantarum sunt virium , ut nullo igne lampadis opus habeant , utpote quibus parvum filum aureum cum Spiritu ardente sufficientem calorem subministrare potest.

Spiritus Ardens ex foliis , gramine , corruptis fructibus , aut frumento , & vinaceis confectus parvorum , aut ferè nullorum est sumptuum.

G 4

Ejus-

Ejusmodi verò Spiritus libra una in lampade commoda cum filo aureo per tres, aut quatuor dies calorem satis magnum sufficere potest. Sine aliquo Igne externo Humidus ille Ignis nihilominus suum Metallum, sed longioris temporis spatio, etiam maturat, & commodum suum affert.

Esto itaque quod humidum meum ignem ad eò fortem faciam, ut in frigore officio suo fungiqueat, & mihi nullo externo igne opus sit; Ignis verò faciendus unius Ducati impensas requireret. Si igitur toto anno alicubi consistens duos Ducatos, aut nummos aureos ex metallo maturato suppeditaret, rerum suarum satageret, ac laborem, & impensas abundè compensaret. Metallo enim nihil planè decedit, nisi illud, quod in Aurum, & Argentum mutatum est.

Cum autem horum vasorum satis multa & grandia reponere possim, omninò dubitandum non est, quin & tantò majus lucrum facturum sim, & quidem vel minimo labore. Nam primò labor parandi Ignem Humidum, cujus vi tribus aut quatuor diebus tantum elaborari potest, quantum ad magnam Metallum partem maturandam sufficit, ferè nullus labor est; Comparandus enim hic Ignis semini, quod antè hyemem terræ mandatum æstivo tempore fructus profert multiplices, & eos demetendos exhibet.

Ac licet hæc maturatio tardè admodum progrediatur, & omnem festinationem excludat; hoc

hoc tamen secum commodi fert, quod hyberno tempore nullum alium laborem requirat, quàm ut semel tantum reponatur, ac Deo & tempori perficienda commendetur.

Varii autem, & diverſi ſunt frigidi ejuſmodi Ignes Metallorum maturationem promoventes, qui etiam ex diverſis ſubjectis erui poſſunt, nimirum ex Tartaro, urina, cornibus, & capillis animalium, Calce vivâ, fuligine, ſanguine animalium, pennis avium, oſſibus equorum, boum, & aliorum animalium, ex quibus talis Ignis difficulter admodum paratur, uno eorum, quæ hic enumerata ſunt, excepto, ex quo dictus ignis facili negotio, & labore, ac ſine ſumptibus comparatur. Magnum igitur munus, & ſingularis gratia eſt Dei Creatoris noſtri, ſi nos poſſeſſores facit ejuſmodi Ruſtici Redemptoris, qui ſine ſumptibus ſuſtentatus annuos ſuos redditus largâ ſolutione expromit. Itaque ipſi pro tanto beneficio indefinenter gratiæ ſunt agendæ.

Sed ſatis multa de humidis & ſiccis Ignibus Metalla maturantibus verba fecimus. Quam viam quiſque voluerit, eam ſequi poterit; cum electionem liberam habeat. Errorem ſi commiſerit, ne culpam in me conferat, qui bono animo hoſ ſcribendi labores ſuſcepi, & cibum manuſum nemini in os inferere poſſum. Divino permiſſu futurâ æſtate nonnullis amicis, Dei miracula oſtendam, ut Poſteri Deum laudandi, eique gratias agendi occaſionem etiam habeant.

G 5

Quem-

Quemadmodum verò communis & vulgaris terra, quandò frequentibus pluviis humectatur, & Solis calore subinde iis liberatur, fertilem salem secum retinet, atque necessario fertilitatem acquirit: Sic etiam Terra nostra indies non solum bonitatis, sed etiam ponderis incrementa sumit, ac gravior evadit: quod tamen non ita intelligendum, ac si gravitas hæc à Spiritu Salis in porosam terram se insinuante proficiscatur. Nam si dicta Massa tantum octidui spatio in digestionem fuisset, & Spiritu Salis eloto nihilominus quartâ parte auctior reperiretur, gravitas quidem illa venit ex Spiritu Salis, ex quo Saturnus aliquid se nutriendi causâ, sicut vulgaris terra ex aquis pluviis, ad se trahit, & fit gravior. Nam si nulla occulta & nitrosa vis in pluviâ esset, parum profecto ad fertilitatem conferret, & si nullum Spirituale & Astrale aurum, aut Spirituales & Astrales Sol nullus Sali inesset, immatura Metalla maturari non possent. Quò frequentius igitur bonus Spiritus Salis à Saturninâ terrâ, & Saturnino semine abstrahitur, eò citius etiam Semen illud ad maturitatem suam pervenit. Singulis enim vicibus aliquid boni ex Spiritu Salis remanet à terrâ & semine attractum, ex quo emendatio & augmentum oriuntur; sicuti in Vegetabilibus Seminibus videre est, quæ in Terrâ pluviarum auxilio enascuntur, & augentur. Quod hæc fieri possunt, vidi: Materias verò ipsas hætenus ad plenam maturitatem perducere, aut ut rectè dicam, operatio-

rationem totam absolvere mihi non licuit; Quem periculi faciendi lubido inceserit, rem tentare poterit. Si successu conatus caruerit, ne mihi culpam imputet, qui neminem persuasionibus meis eò adducere molior, ut rei incertæ sumptus impendat. Hæc enim trado, ut Metallorum natura agnoscat, ut & Salium, atque hujus cognitionis ope Philosophorum Scripta melius intelligantur. Labor enim propositus veritatem asserit eorum, quæ Philosophi dicunt; Suam Calcinationem, Dealbationem, Incinerationem, Ascensionem, Descensionem, Cohobationem, Incerationem, Destillationem, Sublimationem, Volatilisationem, Maturationem, Fixationem, similesque operationes Chymicas omnes uno vase, uno igne, & unâ fornace, sine ullâ laborum aut vasorum, aut ignis mutatione perfici posse. Maxima enim Secreta, & Arcana sua Philosophi parabolicè & ænigmaticè descripserunt, cum primis Poëtæ, ut Ovidius, Virgilius, & alii plures, admodum difficiles intellectu iis, quibus Metallorum natura non innotuit, quæ cognita & perspecta Poëtarum intellectum facilem reddit. Poëtis enim solenne fuit modo huic, modo illi Metallo, jam hoc, jam aliud nomen imponere; ad quod qui animum non adverterit, ille facilè in errorem delabitur, & sententiam ipsorum non capit. Exempli gratiâ; Hoc loco Cuprum Venerem appellant, illo Martis uxorem, alio Jovis sororem & uxorem. Sic Argentum jam
Lunam,

Lunam, mox Dianam, vel Janam, iterum Vestam nuncupant. Apollo ipsis est modò Sol, modò Phœbus, modò Latous, adeò ut hic nominum & appellationum differentia apprimè nota sit oportet iis, qui ex ipsorum Scriptis aliquid addiscere desiderant. Ac quanquam apud Poëtâs omnia Metalla pro liberis Saturni habeantur, tamen rursus inter se distinguuntur, ut Saturnus, Jupiter, Venus &c. Vulgare plumbum est Saturnus; sic & Antimonium est Saturnus: Bismuthum, Tutia, Lapis calaminaris, cinerea, flava, alba, & rubra Magnesia Saturni appellatione celebrantur. Marcasita alba & Zincum ex Jovis prosapia oriunda censentur. Orichalcum, album & rubrum Cuprum Veneris nomine se produnt. Pro ut autem Venus imprægnata est, ut album & rubrum Cuprum, pro eo etiam nomen habet: Rubrum Cuprum adhuc Virgo est. Cum igitur Metallorum transmutationem fabularum involucris tectam Poëtâ literis mandarunt, & Saturni, Jovis, Martis ac Veneris mentionem fecerint, fieri unquam potest, ut is sensum ipsorum assequatur, qui hanc differentiam ignorat. Exemplo sit fabula Dianæ & Apollinis uno partu editorum à Latonâ Jovis concubitu imprægnatâ, & à Zelotypâ Junone in exilium ejectâ, quæ diu persecutionem mordacis Serpentis Pythonis passa, & per cunctas Orbis terrarum regiones fugata, post multos exantlatos labores, & molestias tandem impetuoso mari trajecto se in insulam Ortygiam ad so-

ad sororem suam Asteriam contulit, à quâ recepta fuit, & Dianam, atque Apollinem gemellos peperit.

Hujus Fabulæ sensum quis assequetur, nisi qui Metallorum Naturam probè perspectam habuerit ? Imò nemo vel quicquam illorum mysteriorum subolfaciet, nisi similes historias in Metallicis suis laboribus obvias habuerit, utpote tum demum intellecturus, quid Philosophi significare voluerint. Exemplo nobis sunt, duo Metalla inter se convenientia, Jupiter nimirum, & Venus, quæ conjungo, ut fœmina masculino semine imprægnetur. Latonam igitur gravidam factam in exilium ejicio, ut à mordace Serpente Pythone continuis persecutionibus exagitetur, donec per falsum, & impetuosum mare in insulam Ortygiam ad suam sororem Asteriam, in Insula Ortygia habitantem, confugiat, ibidemque pulchram Dianam & Apollinem pariat. Intellectu hæc sunt facilia, si modò in peregrinorum nominum locum genuina reponantur; cujus rei saltem aliquam cognitionem habeo; Sed interpretem perfectum me non profiteor. Aliquid duntaxat ut dicam, intermittere non possum. Venenatus Serpens Python Apollinis cognomentum est, quippe Solis efficaciam productus, & est corrosivus ille Sal, qui gravidam Latonam per totum terrarum Orbem siccum tamdiu affligit, & cruciat, donec per Mare, id est, fortem illam aquam falsam ad suam sororem, id est; Venerem puram se recipit, se præ-

se præcipitat, & simul Dianam & Apollinem, Jovis fructus, parit. Poëta hîc humidam & siccam viam simul spectat, cum Metallum debito cemento agitur, & fixum redditum salâ aquâ maris solvitur, & puræ Laminæ Veneris ipsi itâ soluto imponuntur, adeò ut purum Metallum gravidam suam sororem ad se trahat, unâ secum afferentem Aurum & Argentum, quod tam diu corpore suo occultatum jam manifestat.

Melius quidem est, per cementa figere Metalla, & fugax ipsorum Aurum & Argentum compactum reddere, quod æquè in viâ humidâ per acutas aquas & humidos ignes fieri potest. Sed si legitimè gravida facta Metalla primò per siccum, & fervidum, ac postea per humidos & frigidos ignes adhuc semel transmittantur, tunc Pluto mundatam animam ex purgatorio ad Neptunum transmittit, à quo in Paradisum avehitur, ubi postmodum ab omni periculo Serpentis venenati tuta & libera manet.

Occasione dictæ Fabulæ & transmutationis Metallorum inferiorum particularis, hoc adhuc monendum est, non quemvis Jovem aptum esse, qui Latonam gravidam reddat, sed eum solum, qui adhuc vivus, efficax, juvenis, & semine plenus Latonam imprægnare possit. Latona enim solum Jovis semen in Insulam Ortygiam secum detulit, & Jovis corpus totum post se reliquit. Prætereà hoc animadvertendum, quod Latona primùm Dianam in Veneris, i. e. obstetricis sinu
pepe-

pepererit, sed Dianam mox postquam in lucem edita fuerat, obstetricis munere functam Apollinem fratrem sinu suo excepisse, quod satis manifestum est iis, qui parum saltem in Metallis laborarunt. Si enim Apollinis nativitas præcessisset, Venus ipsum suscipere non potuisset, ob quam causam Diana præcedere debebat, ut eo commodius Apollinem à Latonâ reciperet. Nescio an ullâ ratione clarius proponi posset. Unusquisque, cui Metallorum natura cognita est, probè novit, quandò Aurum & Argentum in unâ Aqua spiritualiter soluta sunt, solutionique Auri & Argenti laminæ imponuntur, quod neutrum istorum Metallorum illis adhæsurum sit. Si verò in ejusmodi balneum Veneris laminæ inseruntur, Argentum omne quod in aqua fuit, illis ipsis se adjuncturum mox videbit. Postquam autem Argentum ita præcipitatum Cupro adhæserit, Aurum quoque ex solutione dimissum Argento se applicabit, de quo labore in Tertia Parte Prosperitatis Germaniæ prolixius egi. Fieri itaque aliter non potuit, quin Latona prius Dianam, & postea Apollinem pareret, cum Latonæ Soror Venus soli Dianæ nascenti subsidium ferre potuerit: Ideo necesse fuit, ut Diana fratri suo Apollini, qui aliàs in lucem edi non potuisset, opitularetur.

Plura de similibus proferre hîc tempus non patitur; Ea rejicimus, Deo volente, in editionem Operis Saturni docturi, quomodò vilissima & abjectif-

abjectissima Metalla Salium beneficio maturanda sint, ut particulariter Aurum & Argentum expro-
mant.

Quandoquidem verò augurari non possum, quæ impedimenta Operis Saturni editionem re-
morari possent, & Saturni in hoc Tractatu ali-
quoties mentio facta est, nocere neutiquam pos-
se puto, si adhuc aliquid boni adjungatur. Quæ
de Saturno hic manifestantur, ea aliis in locis pa-
tefacere non est necesse, cum satis Materia toti
alicui libro de Secretis Saturni conscribendo ad-
huc supersit, ac tanta sub sordido & vili palliolo
Saturni arcana lateant, quæ manifestata omnem
imperitorum fidem superarent. Nam non modo
Piscator est ex Salso Mari margaritas expiscandi
peritus, sed etiam Venator expertus, feram ex
viridi fruticeto expellendi, & retibus suis capien-
di, ut in antecedente Tertia Parte Prosperitatis
Germaniæ diximus: Imò est & Balneator peri-
tiæ singularis, qui suos liberos balneando &
eluyendo Dianæ & Apollinis pulchritudine exor-
nat. Quandò solus est, soli Apollini & Dianæ
suis accidentalibus impuritatibus, & sordibus
mundandis inservit, ut naturalem suam pulchri-
tudinem recuperent. Cætera Metalla balneum
ejus nimis acre, & rigidum tolerare nesciunt, ac
potius suffocantur & intereunt, quam ut pul-
chriora, & puriora evadant. Sed si Saturnus se
ipsum prius usque ad summam albedinem com-
munis Salis balneo abluerit, tam austerus, &
severus

severus non est, sed liberis suis longè tolerabilius
apparat balneum, quod ipsorum debilitati, &
ægritudini conveniens omnes pulchriores, &
puriores reddit. Maxima ipsius virtus consistit in
aquâ ejus, quæ Metalla particulariter & univer-
saliter omnibus suis sordibus liberat. Particula-
rem experientiam frequenter habui, & quotidie
adhuc, Deo sit laus, eandem monstrare, & alios
docere possum. Universaliter tale quid præstare,
& alios informare nequeo, & de tanta re inani
jactatione non glorior, quanquam cogitationes
meas habeo, quo modo res peragenda esset. Imò
quò plus mihi de ea constaret, eò minus de illa
ipsa gloriarer. Maximum certè est dedecus glo-
riari de re, de qua vel minimam cognitionem ha-
beas, aut duntaxat nihil aliud scias, quàm quæ
ex aliorum Scriptorum lectione hauseris. Vulga-
ri dictorio nimis mugientes vaccæ minimum la-
ctis reddere dicuntur, id quod veritati consenta-
neum, imò verissimum ipsa demonstrat experien-
tia. Chymica ars hodie adeò vulgaris facta est, ut
ferè quivis post unius aut alterius Chymici libelli
inspectionem, licet nunquam manus admoverit,
& ipsos Chymicos terminos intelligat, de Uni-
versalis tamen cognitione efferre se mendacio pe-
tulanti soleat. Quin eò audaciæ nonnullos pro-
gredi videas, ut etiam libros de tanto arcano scri-
bere, & ejus revelationem aliis promittere au-
deant, nihil quicquam tamen scientes, & ne mi-
nima quidem fundamenta habentes, sed in eâ
H tantum

tantum cognitione versantes, quæ ex aliis scriptoribus, uti diximus, hausta obscurissimæ rei incertissimam ipsis spem fecit. Qui rerum Metallicarum hospes, & ignarus non est, facile mendaces à veris scriptoribus dignoscere, & judicare potest qui veri sint, & qui à veritate recedant. Qui aliquid sciunt, scientiam suam stentoreis clamoribus non jactitant. E contrario ignorantia Fratres illi unicuique arcanissimum illud artis & naturæ miraculum, Universalem puta Medicinam, offerunt, quod verus Philosophus nunquam fecit, aut facturum est. Particulares Metallorum lotiones, purgationes, & emendationes, Aurum & Argentum reddentes, si quis revelet, benè facit, si novit, & talentum suum terra tegere non cupit. Nec tali revelatione ullum cuiquam damnum inferretur, licet vel omnibus hominibus arcana illa particularia innotescerent, & quisque operationes tales effectui dare posset, ex quibus nihil nisi magnum lucrum in omnes terras redundaret. Sed hæc omnia unicuique satis manifestæ, & luculentæ admonitiones esse possunt, ut ab ejusmodi Scriptorum (quid Scriptorum dico? imo collectorum, & descriptorum, qui veteramentariorum more ex veteramentis novos libros confarcinant) libris sibi caveat, iis nullam veritatem continentibus nullam prorsus fidem adhibens, & cogitans, istiusmodi homines non nisi pane lucrandi gratiâ librorum confarcinationi operam dare. Talium hominum nonnullos novi, qui
nullâ

nullâ aliâ ratione sibi de victu & amictu prospiciunt, quam venditione falsorum ejusmodi librorum Philosophicorum, quos à typographis accipiunt, ut aliis vendant, certum pretium pro labore suo, quo venales eos extruserunt, accipientes. O miserum Philosophum, cui tantum non innotuit, ut victum suum domi suæ quærere possit, & eum sola illa ejusmodi librorum venditione sibi comparare cogatur. Hæc admonitionis loco habetote. Si necessitas postularet, & mihi ansa præberetur, etiam nomina eorum divulgare non vererer, qui ne minimam Naturæ cognitionem habentes nihilominus tamen Universalis Magni revelationem & confectionem aliis offerre audent, ac nobilissimæ Arti Chymicæ tantam ignominia maculam aspergunt, ut in magnum contemptum abeat, cum tamen nobilior, & præstantior ars reperiri nequeat. De nemine judicium feram: Magistratus tamen esset, ejusmodi grandes Philosophos examinare, an Magni Universalis, de quo tam mirificè gloriantur, ac tanti momenti libros conscribunt, & alios docendo certiores reddere promittunt, ac si Hermetem ipsum cognitione Artis anteirent, re ipsâ & de facto periti essent; & si in Examine satisfacerent, Scriptorumque suorum veritatem Reali & Verâ Metallorum Emendatione assererent, ipsos tanquam raros, & singulares Philosophos, honore debito afficere, defendere & tueri. Sin verò nihil scirent, aut ne minimum

H 2

qui-

quidem præstarent, injustè Magistratus non facturus esset, si ejusmodi homines, alios honestos viros scientiâ & cognitione tantarum rerum præditos, mendacibus calumniis denigrare, & fugillare molientes debitâ pœnâ exciperent, atque ita exemplum statuerent. Bonus hortulanus ex alveario quod in horto suo habet, bonum mel depromere solitus, si in proximo nidum à crabronibus aut fucis alicubi in cavâ arbore constructum esse, & apibus suis mel furtim subtrahi animadvertit, jure ac merito ejusmodi nidum destruit, & ex horto suo fures illos, ac mellis sui raptores exterminat, ut apiculis laboriosis in posterum inferre damnum nullum queant.

Si unus & alter ejusmodi sociorum dicto modo exceptus fuerit, cæteri deterriti haud ita facilè Lapidem Philosophorum, cujus tamen ignorantissimi sunt, scriptis suis fallacibus aliis pollicebuntur. Certum igitur est, Nullum verum Philosophum, si Magni Universalis particeps factus fuerit, omnibus hominibus promiscuè illud oblaturum, & illos, qui plus obliti sunt, quam alii didicerunt, adeò innocentes sine ullâ causâ datâ calumniaturum, & publicè coram toto mundo, læforum magno incommodo, mendacia fallacissima sparsurum esse. Ex his omnibus in proclivi est unicuique quid de talibus scurris judicandum sit, indicium de seipsis facientibus, ut moneta sono, avis cantu, & vir incessu se prodere solent. Avis cantu non bono existente,
nec

nec ipsa certè bona erit. Christus nos docet bonos à malis discernere actionibus, & operationibus ipsorum, dicens: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Fructibus non præsentibus, malæ & bonæ arboris discrimen non deprehendes. Homines si aliquem beneficiis afficiunt, profectò mali esse non creduntur: Si contrarium malefaciendo fecerint, qui boni esse judicabuntur? Ut plurimum imperiti peritos ideò despiciunt ducunt, ut illorum scientiæ ignorantiam suam præferant, se solos extollant, alios contemnant, ac soli in mundo magni fiant, licet ineptissimi, & meri asini ad lyram deprehendantur.

Expertus ac peritus homo tantâ invidiâ, & malitiâ non ardet, aliena contemptui & ludibrio non habet, proprii commodi causâ neminem parvi facit; ipse damno affici mavult, quàm ut alium damno afficiat; Impius è contrario aliis damnum infert, licet vel minimum inde commodum non ferat.

Deus lucem largitur, eamque quærere & colere pii homines student, quam Satanas cum suis assectis exstinguere molitur, frustrâ tamen, utpote qui Veritatem opprimere nequit, licet insaniat & horribili fremitu ei opprimendæ incumbat.

Pietatis studiosus homo neminem lædere cupit, & inimicis suis, à quibus læsus est, lubenti animo ignoscit. Malus homo, si potest, etiam benefactores suos lædit.

Bonus vir errare proximum videns, eum amicè

H 3

monet,

monet, & ad emendationem cohortatur, erroresque amico animo ipsi commonstrat. Homo autem malus mendaciorum figmentis Proximum onerat, quanquam ne minimum ipsi exprobrare novit.

Bonus vir aliquid impeditenti in viâ, quod efficere posset, ut unus aut alter cespitaret, aut caderet, offendens, illud removet. Malus de industriâ laqueis viam obstruit, ac petulanti proposito alicui detrimentum afferre conatur: Casum & detrimentum alterius risu, & cachinnis prosequitur. Bonus verò adversos aliorum casus miseratur.

Malus odio bonum prosequitur: Bonus malum tolerare & pati novit.

Honestus Vir proprium suum os non ferit, sed promissis stare solet. Hypocrita quæ hodiè loquitur, & laudando probat; cras inficiatur, & vituperando improbat.

Honestum virum nominis sui non pudet, quippe qui in uniuscujusque conspectum prodire audet: Ulula sive noctua diem fugitans, nomen suum diffitetur, ac penitus dissimulat, unde venerit, ubi inveniri possit, & quò vadat.

Veritas lucem amat, & tenebras odit; sicut è contrario tenebras mendacium amore complectitur, ac lucem odio prosequitur.

Pauca hæc ad Bonum à Malo distinguendum unumquemque ducunt. Nam ubi Lux est, ibidem & Lucis splendor se offerat necesse est. Ubi
verò

verò illa præstò non erit, ibidem & tenebras adesse oportebit.

Ut ad Propositum meum revertar, & adhuc haud exigui momenti arcanum de Saturno hic manifestem, sciendum est, quod jam diversa magna Secreta in hac Quarta, & præcedente Tertia Parte palàm fecerim, sed obiter tantum, quoniam maximam eorum utilitatem dimidià nondum parte attigi, & quæ fieri possunt, demonstrare tantum volui.

Quia verò usum bonis & acutis armis munivi, & unus & alter aliquando illum casu inveniens utilitatemque magnam inde percipiens se nullo modo mihi devinctum esse, arbitrari posset, melioris doctrinæ & informationis causâ magni momenti hæc pauca adjungere volui.

In præcedentis Tertiæ, atque hujus ipsius Quartæ Partis locis diversis Saturni & Lunæ Mercurium parandum docui, i. e. monstravi, quomodò Saturnus ex Luna & suis Solutionibus Salis adminiculo in niveam, fusilem, fugacem, puram & siccam aquam redigi queat, quales aquæ ob fusibilem, & volatilem suam naturam Saturni & Lunæ Mercurii à me nuncupantur, Metallicæ sunt aquæ manus non madeficientes, aquæ tamen nomen ob formam suam gerentes, quia crucibulo injectæ, & parvo igne liquatæ instar aquæ fontanæ pellucidæ, & transparentes sunt, adeò ut usque ad fundum perspicì soleant; Saturni tamen aqua Lunæ aquam pellucidâ suâ claritate superat.

H 4

Quia

Quia autem præcipuus noster scopus hîc est, aliquam de usu Saturninæ aquæ mentionem facere, meritò alia missa facimus, & aliquot dictæ aquæ mirabilis virtutes in Metallorum emendatione enarramus.

Artis Studiosus sciat, Saturninam Aquam in Metallis emendandis lavando vires suas exercere. Si enim ipsi imperfectum aliquod Metallum adjungatur, sive ferrum, sive Stannum, sive Cuprum fuerit, & in tali vase retineatur, in quo aqua illa ob fugacitatem suam evanescere, & etiam subtili & penetrante suâ virtute effluere nequeat, atque in ipso vase aliquandiu digeratur, lavacrum hoc Saturninum aggreditur, lavat ac purgat Metallum, illudque in purius & melius Metallum transmutat, non tamen magno cum commodo, cum possibilitatem tantum ostendat.

Si tamen ipsi nonnullæ tingentes species adjungantur, non solum puram lotionem operatur, sed etiam exaltat & tingit, prout adjunctum Subjectum ad albam aut rubram tincturam tendit. Quales autem illæ Species sint, non necesse est, ut cuivis patefiat. Me aquam & ejus in abluendis Metallis usum patefecisse sufficiat.

Ut autem Balneum Saturninum eò citius, ac lubentius Metalla aggrediatur, & eluat, consultum est, ut Aquæ Mercurialis Lunæ tertia pars Aquæ Mercuriali Saturni addatur, quæ Aquæ promptâ conjunctione coeunt, in lavando sibi mutuas suppetias ferunt, & etiam tingunt secundum

dum proprietatem ejus tincturæ, quæ adjuncta est. Exempli loco modum subjungam, & possibilitatem rei exhibentem, & ulteriori investigationi ansam præbentem.

Solve in Aquâ Forti unciam unam Argenti puri, & in aliâ tres uncias plumbi vulgaris, solutionem utramque confunde, & præcipita vel Aquâ communi falsâ, vel Spiritu Salis, quod perinde est. Aquâ Forti Coagulum, postquam infundo refedit, effundendo libera, quod ad hunc laborem aquâ pluvîâ non elues, sed tantum per densum linteum exprimendo suâ humiditate liberabis, atque ità hunc Metallicum caseum igne ficcabis, & Balneum habebis Veneris, Martis, & Jovis lotioni admodum aptum. Periculum facturus, an res successura sit, Balneum tuum in tres divide partes, ac tria illa Metalla sequente modo elue. (NB. Nemo in malam partem rapiet, quod arcanum labrum balneatorium eluendis Metallis inserviens, & ipsam aquam in fumum abire non patiens hîc silentio præteream; Qui hanc operationem primâ vice tentabit, crucibula adhibere poterit, quæ licet lavacri Saturnini aliquid dimittendo damnum afferant, rei successum tamen demonstrabunt, damnumque illud postea debitis mediis præcavebitur.) Modus Balneo prædicto utendi talis est.

℞. Limaturæ puri Ferri, Cupri, aut Stanni partem unam, misce cum tribus partibus nostri sicci lavacri, atque materiam hanc ità mixtam

H 5

imponere

imponere vasi terreo vitri densitatem habenti, qualia Siburgi prope Coloniam, Bambergæ in Franconiâ, & Waldenburgi propè Casselas in Hassiâ, aliisque in locis Germaniæ parantur : (NB. Vulgaria vasa & crucibula hanc aquam instar olei penetrantem retinere nequeunt) Vas ita calefac, ut aqua cum metallis probe liquecat, & fluat, quâ liquefactione quidem pars aquæ per fumum abibit, sed jactura hæc facili negotio præveniri potest.

Quandò igitur Metallum per quartam horæ partem ita coctum est, pars ejusdem elota in bonum Argentum conversa reperitur : quod tamen non ità intelligendum, ac si Argentum in ipsâ aquâ per Metallum sit præcipitatum, ac nulla ipsius Metalli pars transmutationem aliquam senserit. Licet enim Argentum illud Aquæ Saturninæ additum per adjunctum Metallum præcipitetur, ac in corpus pristinum redeat, plus tamen Argenti acquiritur quam Aquæ adjectum est. Lavacrum enim illud Saturninum, dum solvendo Metallo occupatur, Argenti adjuncti efficaciam & operatione Metalli partem altiore gradu exaltat, & tingit.

Quanquàm verò hic labor aureos montes non pollicetur, ac tantummodò hic apponitur, ut ex eo rei possibilitas addiscatur : fieri tamen aliter non potest, si Fermenti Argentei loco Aureum quis huic Aquæ Saturninæ adjungere sciret, quin lucrum, & commodum non contemnendum sit

con-

consequuturus. Eadem tamen operatio cum albo fermento ità instituta, ut ne minimum quidem in fumum abire queat, & de lavacro perdatur, damnum nullum inferet.

NB. Neque semper etiam opus est, ut Balneo huic Saturnino purorum Metallorum fermenta adjiciantur, quoniam arbitror Mineralia apta reperiri, quæ aureorum & argenteorum fermentorum loco adhiberi possent: Imò etiam puto, huic Saturninæ Aquæ Mercuriali talia subiecta adjungi posse, quæ in ipsâ in albas & rubras tincturas figantur. Rem ipsam nondum tentavi, nec me ipsum tantum Magistrum profiteor, in scribendo unicum hunc Scopum propositum habens, ut Transmutationum studiosis Veritatem ipsam inveniendi viam commonstrem. Cuivis enim rem penitus introspectanti, atque accuratius tentanti facile erit longè majora invenire, imò multò plura, quàm unquam credere potuisset. Talia lavacra mulierum plura, pluresque puerorum lusus in Opere meo Saturni, Deo dante, manifestabuntur.

Saturninum Balneum autem illud siccum multò facilius hoc modo parari potest: Plumbi mineram talem tibi elige, quæ omninò pura & munda neque ferrum, neque cuprum, neque aliud Metallum admixtum habeat. (NB. Argentum admixtum mineræ non obest sed potius prodest: Ipsa verò minera non multum terræ admixtum habere debet, terraque admixta adminiculo aquæ, quâ eluenda, removeri potest.) Mineræ
hujus

hujus plumbeæ ità elotæ pro lubitu, 1, 2, 3. aut plures libræ in fortem cucurbitam indendæ, & totidem libræ Spiritus Salis abstrahendæ, qui Spiritus Salis tanquam humidus & Philosophicus ignis puram Plumbi Mineram, quam ubique & omnibus in locis attingit, in splendidam, niveam, liquatu facilem, & fugacem calcem rediget, probè aquâ eluendam, & siccandam. Hoc est Metallicum illud Balneum, & Aqua illa Veterum sicca, manus non madefaciens, quæ admiranda in Metallis præstare potest.

Ut autem hæc Philosophica, & humida Calcinatio Mineræ Plumbi sine ullis sumptibus absolvi queat, Spiritui Salis in Vesicâ aquæ falsæ aliquantum affundendum erit, ut Sal cum Spiritu ascendant, & eum augeat augmento, quod Mineræ & Ignis impensas sarcians siccum Balneum Saturninum nullis sumptibus constans tibi exhibet, variis modis ad Metallorum lotiones & emendationes adhibendum. Enimverò ex mineris, quæ nondum ignis unctionem subierunt, & crescendi facultate suâ nondum orbatae sunt, Balneum hoc paratum longè illi præferendum est, quod ex liquato Metallo conficitur.

Artis studioso hîc aperio januam perveniendi ad maxima Secreta, quæ nunquam ab ullo homine adeò clarè manifestata sunt. Ideò necessarium est, ut aut Deus impediat, aut Operator, vel Laborator stupidi & vervecini sit ingenii, si ex his tantum addiscere non valuerit, ut quietè vi-

vens

vens de victu & amictu sibi prospicere sciat.

Si igitur tibi Deus benedictionem suam hujus Arcani adminiculo largitus fuerit, ipsi omnium bonorum datori summas gratias age, & pauperum ne obliviscere: Manuum laboribus vitam tuam sustenta: Fac coram cæcis lumen tuum luceat, nec illud invidiâ excitatus terrâ obrue: Unicuique benefac, ut animadverti, & cerni possit, qualis tu arbor sis: Nimiam de te opinionem ne concipe, sed memento, te hominem esse, qui errare & labi possis: Nemini ansam litium & iurgiorum præbe: Si injustum bellum tibi infertur, Deo te totum committe, qui tibi auxilio suo succurret. Majori cede, & Minori parce, Deus te tutabitur, & hostes tuos opprimet. Ignorantibus, Calumniantibus, & artis Osores Materiam proposui ipsorum Vervecinis capitibus multum negotii faceffituram, & fidem superaturam multorum, quibus verisimile videri nequit, quod tam vilibus, & exiguis modis aliquid boni præstari queat. Omnes riores, & contemptores veritatis sciant oportet, quod ipsorum cogitationes nimis alta sapiant, quæ si humilioribus rebus intentæ essent, longè majora experiundo consequerentur. Omnia enim, quæ bona sunt, exiguum & vilem aspectum præ se ferunt.

Rectâ hîc viâ incedo, & artificioso Pugili curvis suis saltibus & gladiatoriiis technis artificiosas ambages ante nasum meum ludenti. & rotam fingenti inter radios ictum impingo, ut capilli de capite ejus devolent.

Apud

Apud Ethnicos Philosophos Propheta Ezechiël Rusticus Philosophus audit , cò quod de Divinis Mysteriis adeò clarè scripsit. Ægrè enim tulerunt, quod invidià non flagrans tanta Mysteria silentio non involverit, sed adeò apertè de ipsis scripserit.

Qui hodierno tempore ex Sophisticorum, Philosophorum , nonnisi phaleratis , & seductoriis verbis , propter solum suum proprium commodum , sine ulla utili informatione , libros aliis damnosos confarcinantium turbâ se expedire , illos vincere , & lauream reportare cupiet , Rusticum illum imitabitur , qui Norimbergæ quodam tempore scholam gladiatoriam ingressus , artificioso congressu gladiatores unà tam strenuè & tamdiu inter se pugnantes cernebat , donec cæteris omnibus fessis , & arenam deferentibus unus & ultimus solus victor existeret , & superbo supercilio cæteros contemnens certissimam , sibi victoriam polliceretur. Pecuniam igitur propositam ac lauream arrepturo, advolavit Rusticus dicens ; Præmium non habebis , nisi & me ex arenâ ejeceris : Confligendum igitur cum Rustico Gladiatori, aut præmia relinquenda erant. Victoriâ certam sibi pollicens , ut Rusticum mox expediret, artificiosissimas suas gesticulationes, quas-cunque in scholis gladiatoriiis didicerat, expromit, putans se terrorem incussurum Rustico , ut armis depositis arenâ excederet. Interritus Rusticus roboris sui fiduciâ quietè consistebat tamdiu, donec Gladiator appropinquans gesticulationibus suis obli-

obliquis quasi rotam aliquam ante nasum ipsius formaret, quem tanto ictu in terram prostravit Rusticus, ut capilli capitis diffluerent, & sanguis de capite manaret. Tanti artificii Pugil prostratus cum à crasso illo Rustico rogaretur, an adhuc semel fortunæ aleam tentare vellet, alterum ictum hominis inurbani inurbanum expectare noluit, ac primo congressu acquievit, Rustico pecuniam, & lauream victoriæ præmia relinquens: qui interrogatus, quî tam exercitatum & artificiosum pugilem aggredi ausus fuisset, & ipsum vincere potuisset? respondit, Pugilem obliquis saltibus uti, & viribus præditum non esse videns, robur meum ipsius seductoriis & artificiosis saltibus opposui, atque ità uno ictu hominem prostravi. Ex hac historiâ liquet, phaleratum & Sophisticum illum garritum Scholarum nihil ad rem facere, sed certam experientiam, & infallibilem rerum cognitionem solam Magistrum esse & manere.

In gratiam eorum, qui Divinorum & Naturalium miraculorum studiosi sunt, manifestare me oportet adhuc Salis secreta quædam hætenus omninò ignota, & in Laboratorio meo Amicis ostendenda. Nullum verò mihi dubium est, paucos inventum iri, quibus hæc intellectu facilia, & creditu verisimilia futura sint; Sed nihil meâ refert, siue fidem adhibeant, siue mihi veritatem dicenti credere nolint. Mihi sufficit, quod, quæ dico, non solum præstare, sed eadem etiam amicis ostendere queam, ut commodum & utilitatem aliquam ex ipsis percipere possint.

Sal

Sed ità ignis operâ commutari potest, ut acribus suis proprietatibus amissis suavitatem & dulcedinem acquirat, atque aliorum Vegetabilium, & aquæ auxilio in fermentationem deducatur, reddens ità bonum & suavem spiritum ardentem, claram, suavem, & fortem cerevisiam albam, per aliquot annos saporem suum conservantem, varios potus ex melle, & fructibus arborum, sapore vino non dissimiles, forte & clarum acetum, & album Tartarum ad operationes, in quibus vulgaris ille & naturalis vini Tartarus adhiberi solet, æquè commodum, quicum cæteris illis paucarum impensarum insumptione parari potest.

Aër & Ignis Salem brevi tempore in verum & naturalem Salempetræ transmutant, haud exiguum commodum afferentem.

Ignis etiam facile admodum ejusmodi proprietatibus Salem communem dotat, ut agros non satis pingues, ut & vites, arbores frugiferas, lupulum, & hortenses herbas cæteras æquè ac pecudum & pecorum fimeta stercoreare & pinguefacere valeat.

Paucarum horarum spatio Sal quoque per ignem ità mutatur, ut magneticam naturam induens humiditatem, & aquam ex aëre attrahat, & diu apud se retineat, ideòque à Sole non facilè exsicceatur. Frumentum, ut avena, hordeum, filigo, triticum, pisa, fabæ, aliaque semina per noctem ejusmodi sale macerata celeriter crescendo ex terrâ exsurgunt. Utilis itaque est æstivo tempore, quod

quod pluviarum inopiâ laborat, ac cum primis agris arenosis, quia aquam pluviam diu servat, ut à Sole haud ità facilè exsiccando subtrahatur. Est etiam Sal iste adeò attrahentium virium, ut ejus uncia una in parvo aliquo vitro duabus aquæ unciis addita, omnem hanc aquam induret sali similem, ut in chartâ circumferri possit, cum tamen una salis. & duæ partes aquæ fuerint.

Hic Sal multis adhuc aliis virtutibus mirabilibus pollet, quarum nonnullas in meo Tractatu de Naturâ Salium enarravi, illum Salis Mirabilis nomine insigniens, & quidem non injuriâ. Formâ Salempetræ refert, atque omni acrimoniâ carent parvæ amaritudinis sapore linguam ferit, balsamicamque naturam obtinet. Bubulæ enim aut alii alicui carni affricus impedit, quominus ea, etiam aëri exposita, à vermibus infestetur, & corrumpatur. Hinc efficax est Subjectum, quo tanquam Balsamo aliquo efficacissimo corpora mortua à corruptione conservantur. Cuncta sibi imposita longi temporis progressu in durum lapidem convertit, & multis aliis viribus mirabilibus pollet, quas certis de causis silentio nunc prætereundas censeo. Paracelsus Salem enixum nuncupat, ego mirabilem appello.

Nemini mirum videri debet, quod vulgaris Sal adeò facilè meliorem & dulciorem qualitatem ignis operatione nanciscatur. Revera assero, non solum vulgarem illum Salem Culinarium, sed etiam illos, qui maximâ suâ corrosione mordaci-

ciffimi sunt, ut Aqua Fortis, Aqua Regis, Oleum Salis, Sulphuris, & Vitrioli, sine additione alicujus Salis contrarii, per quodvis Vegetabile dulce, trium horarum intervallo, eò deduci posse, ut ne minimam quidem in ipsis vim corrosivam quis deprehensus sit. Imò si hic ipse Sal Metalla solvit, eadem non dimittit, sed retinet; ità ut ex corrosivâ Solutione Auri, quod oleum Salis solvit, dulcis liquor existat, quod & in Argenti & aliorum Metallorum solutionibus usu venit, adeò ut facillimè hâc viâ ex Metallis optima medicamenta parari possint.

Nova vina tali Sale fermentata Tartarum suum in dulce vinum mutant, quatuor septimanarum spatio clara fiunt, & mox eundem, quem vetera vina, saporem & odorem habent. Magni momenti profectò est Secretum, quando ob frigidiorè aërem ad debitam maturitatem vina pervenire nequeunt. NB. Ad hanc fermentationem pertinet singulare & excellens artificium, quo vina cæterique potus ad celerem fortemque fermentationem promoventur, ita ut vinum in dolio ebulliat, licet dolium frigidissimo hyemis tempore inter nivem & glaciem repositum esset: Unde necessariò vina meliora fortiora, & suaviora fieri debent. Artificiosa admodum est inventio hætenus à me occultata, quam amicis jam tradere in animum induxi.

Eodem sale etiam Vinum, Cerevisia, hydromel aliique potus brevi tempore, sine Solis ad-
jumen-

jumento, aut calidi Hypocausti auxilio in bonum & acidum acetum mutari possunt.

Si quis ergo laboribus suis occupatus Aceto Distillato indigeret, in ligneis doliis, sine ulla ignis scintillâ, solo aëre, per propriam ipsorum liquorum efficaciam, aërisque auxilium ipsos destillare possit, & ita quidem, ut totum aceti distillati dolium ne uno quidem nummo constaret, ipsis vasis aut doliis exceptis, quæ profectò artificiosissima est destillatio.

Sic etiam hoc modo ex cerevisiâ, vino, aliisque similibus suavem Spiritum ardentem destillare poterit.

Quodvis vinum vulgare dulcis alicujus Salis & artificiosæ fermentationis auxilio adeò forte redditur, ut ob nimiam suam fortitudinem bibi nequeat. Ejus aliquot canthari pleni duntaxat in dolium tenui vino repletum infusi hoc idem vinum ita corroborabunt, ut juxta cum generoso vino in eodem censu habendum sit. Qui voluerit, additis in Fermentatione aliquot, suavibus speciebus idem suavius, efficacius & salubrius reddet, ejusdemque paucâ quantitate in aliud dolium infusâ, omni isti, quod continet, vino suavitatem, & bonitatem conciliabit.

Ex vulgari Sale bonum Alumen & Vitriolum facili negotio parabitur, tinctoribus non minus utilia, quàm naturalia esse solent.

Facile item factu est, & quidem paucarum horarum spatio, ut in igneam naturam mutatus eandem cum Sale ex lignorum cineribus, vini fecibus

ustis, similibusque parato, vel cum cineribus clavellatis naturam obtineat, & smegnatis coctoribus inserviat, iisdemque quibus illi Sales, usibus adhibeatur.

Porro paucis sumptibus suavis, & copiosus ex Vulgari Sale Spiritus elicitur, non solum ad paranda multa medicamenta præstantia, sed etiam ad minorum & immaturorum Metallorum maturationem usurpandus, sicut antea dictum est.

Hæc & similia mirabilia, imo imperitis incredibilia esse &ta quamplurima summo cum Humani generis commodo, & utilitate abjectus ille, & vulgaris Sal producit, quæ in Dei omnium bonorum datoris honorem, atque humani Generis gratiam & emolumentum diutius reticere neque volui neque potui.

Objiceret hic aliquis, & diceret; Si communis Salis ope tanta præstari possunt, cur Salipetræ eum non præfers, quem in Tertia Parte Prosperitatis Germaniæ tantis laudibus extulisti, & quasi Monarcham Mundi totius constituisti, cum tamen adeo venenatus sit Draco, qui omnia deglutire solet? Num hi duo Sales, vulgaris nimirum & Salpetræ, mundi dominio inter se diviso, simul dominari, & imperare non possunt?

Huic respondeo, quanquam multorum mirabilium effectorum productor est Sal ille vulgaris, cedere tamen cogitur Salipetræ, qui inflammatus & ardens ingentes montes evertere, & in auras displodere solet, quod cum Sal communis præstare

stare non queat, æquum est, ut tanto titulo non insigniatur. Ignis tamen & Aëris operatione Salipetræ æqualis factus, & eadē præstans eodem etiam Monarchæ titulo cum Salepetræ decorandus est.

Quæ Sali Communi, & Salipetræ attribui, ut verissima singulis horis reipsâ ostendere possum. Malè igitur faciunt, qui mihi dicenti, Salempetræ Universale Solvens esse, oblatrare, & convitiis suis garrulis veritati obstrepere conantur.

Cur non melius quid in apertum producant, quando hoc Solvens Universale admittere nolunt? Tales homines nihil aliud efficiunt, quàm ut suam stultitiam patefaciant, & contra stimulum calcitrent.

Si aliquid saltem fecissent, ac naturæ pervestigandæ causâ in manus sumpserint, tam audacter non contemnerent, & reprobarent id, quod intellectu suo nondum perceperunt. Nîmis turpiter se dant, & coràm omnibus hominibus patefaciunt, quod ex solâ auditione & lectione incertorum, & dubiorum Scriptorum, quorum sensum tamen non capiunt, incertas & ineptas suas opiniones hauserint. In meâ opinione constans maneo, & dico, Salempetræ Solvens Universale esse, omnesque res in toto mundo eodem solvi posse, si in tribus formis aut speciebus usurpetur. Quicquid Spiritus ejus Acidus, sive Aquila acutis suis unguibus præstare nequit, illud efficiet fixus ipsius Sal, sive Leo Igneus; & quicquid his duobus factu impossibile est, illud Grypho ex Aquila & Leone

oriundus artificiose perficiet. NB. Spiritus Acidus Nitri Sulphurea Subjecta non solvit, sed tantum Mercurialia : E contrario Fixum Nitrum non Mercurialia, sed Sulphurea Subjecta aggreditur : Salispetræ verò flamma utrumque præstat : quod profecto est mirabile, quod ex uno eodem subjecto aliquot horarum intervallo tam dissimiles res eliciantur. Etenim ex Salepetræ per distillationem Spiritus Corrosivus, ac etiam Sal fixus parati inimicissimi inter se sunt hostes, qui in mutuam cædem ruentes, & mortui redeunt ad id, quod antea, utriusque Naturæ participem, quod Veteres Philosophi nobis aperte significant Gryphone Aquilæ caput & alas, ac Leonis corpus posterius habente, ut in præcedente Tertiâ Parte Prosperitatis Germaniæ pluribus meminimus.

Eum, qui hanc Veterem de Gryphone, Leone, & Aquilâ Fabulam rectè intelligit, Sol illustrat, haud exiguam utilitatem sibi inde acquiraturum. Quicquid Aquila corrosiva solvit & dilacerat, illud fixus, & igneus Leo præcipitat; Ac quicquid Leo deglutit, illud ipsi Aquila rursus eripit, mutuâ tamen cæde se conficientes, ex quorum corporibus mortuis existit Grypho, qui Aquilæ & Leonis corpus habet. Quanto sæpius hic labor iteratur, tantò major potentior, & fortior Grypho evadit, si prius cum Aquilâ, tum Leo vili cibo se saturaverint, & pinguefacti fuerint : Aut quantâ magnitudine Aquila & Leo antè pugnandum ex subjectis sibi aptis & commodis accre-

creve-

creverint, tantæ magnitudinis incrementa Grypho etiam sumit. Semel igitur quotidie talis pugna, cædes, revificatio, & horum duorum pugnantium atque capitalium hostium Aquilæ & Leonis in Gryphonem transmutatio fieri potest. Quod si commodum afferre debet, Vulcanus Saturni falcem acuat necesse est, quâ Gryphonem dividat, & quicquid ab Aquilâ profectum est, rursus in Aquilam convertat, ac quæ à Leone orta sunt, iterum in Leonem transmutet. Quando imperium Gryphonis divisum est, & Aquila solis suis avibus, ac Leo solis suis animalibus, ut Reges imperant, res bene se habent, & nusquam bellum viget. Si verò Aquila Leoni suam prædam eripere conatur, magnum oritur prælium, ac tamdiu durat, donec mutuâ cæde interfecti fuerint; ex quorum corporibus Dii Gryphonem componunt. Cum autem Grypho nimio fastu elatus Tyrannidem affectat, ac simul avibus & animalibus imperitare molitur, senis Saturni suasu à Vulcano iterum dividitur, ut iteratâ transmutatione in Aquilam & Leonem redeat: quæ reciprocae transmutationis rota nunquam quiescit, sed in hominum pœnam perpetuo cursu se convertit, quamdiu Deo altissimo placuerit, qui tandem omnis pugnae, cædis & contentionis hunc terrarum Orbem affligentium finem faciet, quo tempore omnes Aquilæ, & Leones, qui in Mundo unquam fuere, in magnum mutabuntur Gryphonem, qui totum Orbem dilacerabit, & evertet.

Tempus hoc summo desiderio, & multis gemitibus expectant omnes pii animi, ut tandem ex Aquilarum omnia dilacerantium unguibus, & Leonum rugientium victibus liberati æternâ pace & quiete fruantur.

Hæc de Salepetræ hæc vice sufficiant, qui quo pacto copiosè ex Vegetabilium, Animalium, & Mineralium Salibus magno cum commodo parandus sit, in antecedente Tertiâ Parte Prosperitatis Germaniæ jam indicavi. Qui suâ referre putat, ut eo ipso commodum & lucrum sibi paret, rem accuratiore meditatione, & investigatione inquirat. Animadvertet autem, quod ex multis vilibus, & ubique parabilibus subjectis Salpetræ facili negotio confici possit: Cujus si copiam habuerit, cæterarum rerum inopiâ non laborabit. Siquidem ex Salepetræ non modò præstantissima medicamenta contra omnis generis morbos confici possunt, sicut & frugum ex terrâ nascentium, ut frumenti, vini, similiumque ad sustentationem hominis necessariarum rerum crescendi facultas promoveri potest: Sed etiam purum putum Aurum summo cum emolumento ex imperfectis Metallis admodum facilè acquiritur.

Quando igitur homini ejus operâ valetudo firma, victus & amictus, atque aurum & argentum suppetunt, quâ re quæso amplius indigebit? Id quod toties dixi, hîc repeto, & affirmo. Nullum Subjectum in toto mundo, quoad virtutes, cum Salepetræ conferendum esse, tantum abest, ut ipsi præponi debeat.

Tam

Tam nobile idcirco, imò tam regium Subj-
ctum jure ac meritò in honore summo habeamus,
ipsique omni conatu inhiemus, ob tanta emolu-
menta, quæ Generi Humano largitur. Pronun-
ciemus, & proclamemus Salempetræ Monarcham
totius Mundi, & rumpantur ilia omnibus suis &
meis Inimicis, qui nostrum honorem infamiæ
maculis conspergere moliuntur.

In quanto, proh dolor! contemptu versatur hic
potentissimus Monarcha Mundi, cum cultoribus
suis apud stultos & mente captos homines, qui
ipsius internam vim, potentiam, & efficaciam
minimè cognitam, & perspectam habent! For-
san ideò, quia in stabulis natus ad tam vilem or-
tum genus suum refert: nec mirum, Ipse omnium
cælorum, & totius Universi Monarcha Christus
Jesus à Pharisæis pro Messia neque agnitus, neque
habitus est, quia non in regio aliquo palatio, sed
in stabulo in lucem editus apud ipsos fidem non
invenit, quod miserum Genus Humanum ex mi-
seriâ suâ liberaturus esset. Sed hoc apud Mortales
in more positum est, ut etiam res vilissimas, si mo-
do speciem externam, & spectabilem præ se fe-
rant, honorent & venerentur, & è contrario res
quantumvis præciosas vili pendant & ludibrio
habeant, si vili specie & habitu in publicum pro-
deant. Sic Mundus vult decipi, & in cæcitate ac
tenebris suis manere, licet in ipsius Solis Meridia-
ni splendore clarissimo versetur.

O stultissimi homines, quàm irrita spe exspe-

Etatis Leonem, & Monarcham ex Septentrione, sicut Judæi suum Messiam, qui ante mille sexcentos, & quod excurrit, annos venit. Leo ex Septentrione & Mundi Monarcha jam adest, & semper adfuit, hæctenus tamen à paucis agnitus, cujus plenam & perfectam revelationem solus Deus novit. Equidem tempus jam adesse puto: Quæ de ipso nobis innotuerunt, cuncta sunt particularia, & admodum pauca. Si vero dictus Leo Septentrionalis thesauros, qui in montibus occulti latent, inveniet, & effodiet, tum demum potentiam suam spectandam exhibebit, & se Mundi Monarcham ostendet.

Salpetræ est magnus ille, & Ignivomus Draco, auriferæ pomi custos, & venenatus Basiliscus, qui aspectu suo cuncta occidit. Si figitur & in igne constans redditur, est Salamandra illa in igne vivens, & Solis illa avis Phœnix, quæ purum Aurum ex arenâ conquistum, & collectum ad nidum suum conficiendum adhibet, & ad extremam senectutem perveniens se ipsam comburit, ex cujus cineribus aliæ Phœnices enascuntur.

Qui de Gryphione, Phœnice, Dracone, Basilisco, & Salamandra auro maximè inhiantibus, illudque ex terrâ effodientibus, & custodientibus, plura nosse cupit, Plinium, aliosque rerum naturalium Scriptores veteres, ut & Ambrosii Calepini Dictionarium octo linguarum, & postremæ editionis consulat.

C O N-

CONCLUSIO.

HÆc sunt, Benevole Lector, quæ in Patriæ commodum hâc vice in lucem edere volui: Si per tempus & occasionem mihi licuisset, plura utilia, & haud parvi momenti secreta addidissem. Si hæc grata fore animadvertero, appendice sub-junctâ, quæ hic loca obscuriora occurrunt, dilucidius, & clarius interpretabor. Figuræ æneæ ad has quatuor Partes Prosperitatis Germaniæ pertinentes ob temporis angustias hac vice adjungi non potuerunt: Ut tamen toti huic opusculo quadripartito nihil plane defit, cum Appendice, si Deo placuerit, proximè sequentur. Indicabit etiam simul hæc ipsa Appendix, quantum ex quatuor Prosperitatis Germaniæ partibus commodum Patriæ expectandum sit. Certum omnino est, si hujus meæ doctrinæ & institutionis ratio habebitur, ut ea, quæ trado effectui dentur, quod Germaniæ nullus inimicus, aut hostis, quantuscunque etiam fuerit, metuendus erit. In eâ enim Patriâ nostrâ infiniti Metallorum Thesauri, mortalium nemini utilitatem aliquam parientes, occulti jacent. Equidem publicæ utilitati non de-ero, sed lubens manifestabo artes effodiendis ejusmodi thesauris utiles, ut Patriæ communis comodo inserviant. Illa, quæ ad effodiendos eosdem thesauros requiruntur, ubique insigni copiâ se offerunt, ita ut hic nihil nisi manus & labor defint.

desint. Si Deus hominum corda singulari ratione non induraverit, & excœcaverit, fieri neutiquam potest, quin periculosa illa tempora, quæ sensim ac pedetentim adrepunt, certius animadvertantur, & res à quovis ita instituantur, ut necessitate ingruente habeat, cui se committere possit. Paci profectò præsentì nulla ratione confidendum est, quippe quæ unâ nocte everti potest. Stramen juxta ignem jacet; parvus ventus si scintillulam afflaverit, grande incendium facile excitat: Ideò prudenter facit, qui in tempore sibi cavet. Fallax Securitas ubique nimis viget. Pastor edit, bibit, cantat, & fistula canit: Canes ad saturitatem cibo oppleti, jacent, & dormiunt: Oves tripudiant, frontem exporrigunt, & nihil minus quam de lupo cogitant. Deo soli notum est, quid facere velit. Unicuique orandum, vigilandum, & securitas missa facienda est; aliàs pœnitentia nimis sero veniet, & sera erit infundo parsimonia.

NB. Benevolus Lector hic sciat velim, quamquam has Quatuor partes Prosperitatis Germaniæ satis dilucidè præ cæteris conscripsi, me tamen mihi ipsi & Amicis meis apud omnes Processus, & Operandi Modos aliquid reservasse, ita ut Salispetræ præparationes, ejusque multiplicem in auro & argento extrahendis ex mineris, & in imperfectis Metallis emendandis, atque in aurum & argentum transmutandis usum multo facilius, & comprehendiosius, ac longè minoribus sumptibus effectui dare sciam. Quæ scripsi, unicuique
& ami-

& amicis pariter, & inimicis scripsi: Alia & meliora mihi & amicis meis reservavi. Deo volente hoc jam potissima mihi cura erit, ut Figuræ quam primum etiam in lucem prodeant, & Laboratorium meum, in quo Amicis rei totius veritas ostendatur, in promptu, & paratum sit. Interea Principes & Magnates, in quorum ditionibus ejus modi thesauri Metallici se offerunt, & communis fusionis auxilio elici nequeunt, deliberare poterunt, an his meis artificiosis, & non vulgaribus operationibus in extrahendo auro & argento ex auriferis ejusmodi Subjectis per Salem, & Salempetræ uti consultum ipsis videatur. Si operæpretium ipsis videbitur, in commodum suarum regionum ejusmodi operationes instituere, Personam aptam, & ignis tractandi cognitionem habentem, ac taciturnam cum bona instructione ad me ablegare poterunt, quæ in meo Laboratorio opus ipsum addiscat.

Qui verò loca ejusmodi mineras auríferas non continentia possident, & nihilominus earum ex vicinis locis copiam nancisci possunt ac desiderio tenentur, easdem emendandi, & incommodum suum adhibendi, iis, pro ratione tamen personarum, artem monstrare & patefacere non negamus, nimirum artificiosam illam, & humidam extractionem volatilis & fixi auri non solum ex mineris, lapidibus, arena, & limo, sed etiam ex ipsis jam fusis Metallis, ut Plumbo, Stanno, Ferro, & cupro, in quibus sæpè multum auri & argenti occultitur,

culitur, quod se communi igne fusorio extrahi non patitur, per maturationem verò & separationem à Sale & Salepetræ effectam facillè extrahitur, & ad publicum usum adhibetur. Horum omnium Amicos participes facere non gravabimur, ut & aliarum rararum, & omnis generis hominibus, nullis exceptis, utilium & artificiosarum Inventionum, quæ Patriæ multum commodi allaturæ in meo Laboratorio publicè & privatim Amicis ostendetur: hâc tamen conditione, si dicti Amici pollicitatione fideli me securum reddiderint, quod ea, quæ apud me videbunt, & discent, fideli silentio tecturi, ac in solius Dei honorem, ægrorum solatium, pauperum viduarum & orphanorum auxilium, & veritatis defensionem, non verò ad Diabolicum fastum, & detestandam superbiam, aliasque vanitates usurpaturi sint.

F I N I S.

